

manuskript 2

Hjemmestyre i Grønland

Bind 3 Hjemmestyrets opgaver
på kortere sigt

Betænkning afgivet af
Kommissionen om
Hjemmestyre i Grønland

April 1978

BETÆNKNING 837

Sm-01-3a
ISBN 87-503-2555-8 (kpl.)
87-503-2556-6

J. H. SCHULTZ A/S
KØBENHAVN

Indholdsfortegnelse

Del 7: Hjemmestyrets opgaver på kortere sigt

Kapitel I: Indledende bemærkninger 7

Kapitel II: Grønlands indre styrelse 8

Kapitel III: Grønlands Radio 10

- A. Den nuværende radiofoniordning 10
- B. Kommissionens forslag 11
- C. Den politiske indflydelse på Grønlands Radio 13
- D. Radioens økonomi 13

Kapitel IV: Skolevæsenet 14

- A. Indledning 14
- B. Den nuværende grønlandske skoleordning 14
 - 1. Skolevæsenets organisation 14
 - 2. De nuværende drifts- og anlægsudgifter 15
- C. Kommissionens forslag 16
- D. Skolevæsenets økonomi under hjemmestyre 18

Kapitel V: Andre kulturelle områder 20

- A. Indledning 20
- B. Fritidsvirksomhed 20
 - 1. Nuværende ordning 20
 - 2. Forslag til hjemmestyreordning 20
- C. Biblioteksvæsenet 22
 - 1. Nuværende ordning 22
 - 2. Forslag til hjemmestyreordning 22
- D. Folkeoplysning 23
 - 1. Nuværende ordning 23
 - 2. Overgang til hjemmestyre 24
- E. Statens tilskud til diverse sociale og kulturelle formål 24

- F. Atuagagdliutit/Grønlandsposten 24
- G. Bogtrykkeriet i Grønland 25
- H. Det kulturelle områdes finansiering 25

Kapitel VI: Kirken i Grønland 25

- A. Den nuværende ordning 25
- B. Kommissionens forslag 26
 - 1. Forslagets tilblivelse 26
 - 2. Forslag til lov om kirken i Grønland 27
 - 3. Forslag til landstingsforordning om kirken i Grønland 27
- C. Kirkens økonomi under hjemmestyre 29

Kapitel VII: Arbejds- og Socialvæsenet 29

- A. Den nuværende ordning 29
- B. Overgang til hjemmestyre 30
- C. Socialvæsenets økonomi under hjemmestyre 31

Kapitel VIII: Bistandsvirksomhed for grøn- lændere i Danmark 32

- A. Bistandsvirksomhedens nuværende opbygning 32
- B. Overgang til hjemmestyre 33

Kapitel IX: Erhvervsuddannelsen i Grøn- land 34

- A. Den nuværende ordning 34
- B. Overgang til hjemmestyre 36
- C. Erhvervsuddannelsens økonomi under hjemmestyre 37

Bilagliste til del 7

1. Forslag til landstingslov om Grønlands landsting.
2. Forslag til landstingslov om de grønlandske kommuner.
3. Forslag til forretningsorden for Grønlands landsting.
4. Forslag til landstingsforordning om Grønlands radios styrelse.
5. Forslag til instruks for chefen for Grønlands radio.
6. Forslag til landstingsforordning om styrelsen af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i Grønland.
7. Forslag til landstingsforordning om skolevæsenet i Grønland (incl. udkast til cirkulære om folkeskolens fritidsundervisning).
8. Forslag til landstingsforordning om fritidsvirksomhed i Grønland.
9. Forslag til landstingsforordning om biblioteksvæsenet i Grønland.
10. Redegørelse for det grønlandske biblioteksvæsen og forslag til hjemmestyreordning fra landsbibliotekaren.
11. Forslag til vedtægter for den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri.
12. Forslag til forretningsorden for bestyrelsen for den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri.
13. Forslag til landstingsforordning om kirken i Grønland.
14. Forslag til landstingsforordning om Arbejds- og Socialvæsenet i Grønland, styrelse og organisation.
15. Udkast til forslag til landstingsforordning om erhvervsmæssig uddannelse.

Del 7: Hjemmestyrets opgaver på kortere sigt

Kapitel I : Indledende bemærkninger

I betænkningens del 5 er redegjort for de enkelte områder i hjemmestyreordningen. Behandlingen i del 5 har især beskæftiget sig med de enkelte ordningers generelle karakteristika samt den med ordningernes gennemførelse nødvendige lovgivning i folketinget. I del 4 og del 6 er behandlet henholdsvis tidsplanen for hjemmestyrets gennemførelse og hjemmestyrets økonomi. I del 7 behandles og resumeres de bestemmelser, som det vil være nødvendigt, at hjemmestyret fastsætter inden for de enkelte områder, som overtages inden for de to første år efter hjemmestyrets indførelse. Dette har ikke været en hovedopgave for kommissionen, men kan betragtes som en art konsulentbistand, således at hjemmestyret ikke ved starten i 1979 står med en række sagsområder, hvor man skal begynde på bar bund med at udarbejde landstingslove, landstingsforordninger og andre bestemmelser.

Kommissionen har som udgangspunkt haft, at det er et grønlandsk anliggende at ændre indholdet i bestående ordninger, som overføres til hjemmestyret, men det er kommissionens opgave at anvise, hvordan en overførsel af de enkelte områder mest praktisk kan gribes an i overensstemmelse med kommissionens principielle overvejelser i øvrigt.

Kommissionen har derfor lagt vægt på at vise, hvordan områder, som alene styres og administreres centralt, kan overføres, og hvordan områder, som styres og administreres såvel centralt som lokalt, kan administreres. I dette arbejde har Grønlands Radio og den grønlandske skole været benyttet som modeller, hvorfor kommissionen har ofret mest tid på at gennemgå disse. Med hensyn til de øvrige områder har kommissionen lagt vægt på, at der kom et udspil fra grønlandsk side, lige-

som kommissionens enkelte medlemmer er fremkommet med deres bemærkninger, men i øvrigt har kommissionen accepteret de grønlandske forslag, idet kommissionen har lagt vægt på, at det er hjemmestyrets ansvar, hvorvidt disse forslag eller andre forslag bliver de fremtidige regelsæt.

Det må i denne forbindelse nævnes, at kommissionens forslag ikke har været undergivet en teknisk-juridisk gennemgang i statsadministrationen, og det vil således være op til Grønlands landsting og Grønlands landsstyre, i hvilket omfang de vil trække på sagkyndig assistance uden for hjemmestyrets egen administration.

Som det fremgår af betænkningens del 4 Hjemmestyreordningens gennemførelse, vil de enkelte områder, som snarest muligt vil blive overdraget det grønlandske hjemmestyre, ikke nødvendigvis blive overført ved hjemmestyrets indførelse pr. 1.maj 1979. Tværtimod vil alle områder, hvor Grønlands landsting skal vedtage forordninger m.m., først kunne forventes overtaget fra den 1.januar 1980. Det giver en række praktiske konsekvenser. Som eksempel kan nævnes, at det således vil blive den statslige skoledirektion, der skal forestå skolevæsenets overgang til hjemmestyre i samarbejde med landsstyret og dets administration. For så vidt angår kirken, vil det være nødvendigt at ændre den kongelige anordning af 9.marts 1962, således at valg til menighedsrepræsentationer og præstegældsråd, som finder sted i forbindelse med valg til kommunalbestyrelserne, kan ske i overensstemmelse med kommissionens forslag.

Der vil kunne nævnes en række andre eksempler på nødvendige overgangsløsninger, men her skal alene påpeges det vigtige i, at de

respektive administrative organer gennemgår deres områder, således at evt. overgangsproblemer afklares i tide. Det må i denne forbindelse nævnes, at forslaget til lov om Grønlands hjemmestyre indeholder en bestemmelse

om, at gældende bestemmelser fortsat vil gælde, medmindre de ændres eller ophæves af rette myndighed, og det vil i denne forbindelse sige som følge af regelfastsættelsen i landstinget eller dets organer.

Kapitel II : Grønlands indre styrelse

A. Nugældende bestemmelser

Grønlands styrelse omfatter Grønlands landsråds, kommunalbestyrelsernes og bygderådernes forhold. Den væsentligste nugældende bestemmelse er lov nr.441 af 22.december 1966 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v. Loven er ændret og udbygget i 1970 og i 1975. Ved sidstnævnte lejlighed blev der givet mulighed for oprettelse af bygderåd. Af andre vigtige bestemmelser kan nævnes landsrådets forretningsorden af 12. oktober 1967, bekendtgørelse nr.436 af 26.oktober 1970 om valg til de grønlandske kommunalbestyrelser og Grønlands landsråd og

bekendtgørelse nr.462 af 24.november 1970 om Grønlands inddeling i landsdele og kommuner.

Der skal ikke nærmere redegøres for bestemmelserne vedrørende landsrådets og kommunalbestyrelsernes virksomhed, men blot anføres, at disse i vid udstrækning svarer til de i Danmark gældende regler for kommunalbestyrelser m.v., idet man dog ikke for Grønland har fundet det nødvendigt at gøre reglerne så detaljerede og udtømmende som i den øvrige del af riget.

B. Overgang til hjemmestyre

1. Indledende bemærkninger. I betænkningens del 2, kapitel III, afsnit C 1 og 2 er redegjort for kommissionens overvejelser vedrørende hjemmestyrets myndigheder: Landsting og landsstyre og vedrørende den fremtidige valg måde til landstinget. I del 3, kapitel VII er endvidere redegjort for de grønlandske kommuners stilling under det kommende hjemmestyre. Dette kapitel indeholder derfor alene en række supplerende bemærkninger samt som bilag de ordninger, som kommissionen har lavet udkast til. Det skal i den forbindelse understreges, at der alene er tale om udkast, som ikke nødvendigvis dækker kommissionens eller et flertals mening, men som er et brugbart arbejdsgrundlag for hjemmestyrets myndigheder, når landstinget til sin tid skal fastsætte de endelige regler. Det under-

streges herved, at det er hjemmestyrets eget ansvar, hvordan de endelige regler inden for dette område udformes.

2. Valg til Grønlands landsting og de grønlandske kommunalbestyrelser m.v. Da valg til Grønlands landsting, de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd i henhold til gældende bestemmelser skal finde sted i april måned 1979, d.v.s. inden hjemmestyreordningens gennemførelse, vil det være nødvendigt, at valget finder sted i henhold til en folketingslov. Udkast til sådant lovforslag er udarbejdet, jvf. annek 2.¹ Valgkredsinddelingen er i overensstemmelse med det af landsrådet vedtagne forslag, og bestemmelserne i øvrigt

1. Se annek 1 til del 1-6.

svarer til de hidtil gældende regler. Dog er det som noget nyt foreslået bestemt, at kommunernes tilsynsråd fungerer som valgbarhedsnavn for valg til kommunalbestyrelserne og bygerådene.

3. Forslag til landstingslov om Grønlands landsting. Der henvises til det udarbejdede udkast til forslag til landstingslov vedrørende landstinget, som er medtaget som bilag 1. Forslaget er udarbejdet på baggrund af landsrådets behandling af forslag til fremtidig forretningsorden for Grønlands landsting og på baggrund af kommissionens vedtagelser og overvejelser. Endvidere er der sket til, hvordan man har indrettet sig for lagtingets vedkommende på Færøerne og for folketingets vedkommende.

I forhold til de gældende bestemmelser indeholder lovudkastet en række nyskabelser. For det første må nævnes valg af landsstyre, og i denne forbindelse henvises der til behandlingen i del 2, kapitel III, afsnit C 1. Bestemmelserne er udformet således, at landsrådets vedtagelse af, at det er landstinget, som vælger landsstyremedlemmerne, ligesom landsstyreformandens mulighed for at sammensætte et funktionsdygtigt landsstyre er søgt sikret dels ved, at landsstyreformanden vælges først og dels ved, at valg af landsstyremedlemmer sker på baggrund af et oplæg fra landsstyreformanden om sagernes fordeling blandt landsstyremedlemmerne. Herved opnås endvidere et passende tidsrum mellem valg af landsstyreformand og det øvrige landsstyre til politiske drøftelser af landsstyrets sammensætning.

Endelig er det ligeledes forudsat i overensstemmelse med landsrådets vedtagelse, at landsstyret sidder for hele valgperioden.

Med hensyn til landstingets mødevirksomhed er der sket en stramning i forhold til de nuværende gældende regler for landsrådet. For det første skal redegørelser for tidligere sager løbende fremsendes til landstingsmedlemmerne, for at disse bedre kan holde sig å jour med landstingets arbejde. For det andet stilles der større formkrav til landstingsmedlemmernes forslag og forespørgsler, idet de for at blive vedtaget skal foreligge i en form, der

umiddelbart vil kunne anvendes som lovforslag m.v. For det tredje vil ifølge forslaget landsstyret komme til at varetage mødeledelsen i landstinget i overensstemmelse med landsrådets vedtagelse. Der er herved gjort den indskrenkning, at vedkommende medlem af landsstyret, som er ordfører for landsstyret, ikke samtidig kan være mødeleder. Dette er foreslået for dels at gøre det muligt for landsstyrets ordfører at foretage underhåndsdrøftelser m.v., dels for at sikre mødeledelsens integritet.

For så vidt angår valg af udvalg er forudsat, at landsstyret overtager de funktioner, som i dag ligger i landsrådets forretningsudvalg og i dagsordensudvalget. Som noget helt nyt foreslås, at landstinget nedsætter 4 faste udvalg til at følge med i landsstyrets arbejde. Det drejer sig om følgende 4 udvalg:

- Udvalg for økonomisk planlægning,
- udvalg for revision af landskassens regnskaber,
- udvalg til gennemgang af redegørelser for tidligere sager og
- udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret.

Udvalgenes hovedopgave bliver at sikre og kontrollere, at landsstyret forvalter sine opgaver i overensstemmelse med landstingets beslutninger. Det er derfor væsentligt, at ikke alene flertallet i landstinget er repræsenteret, men også mere betydende mindretal. Det må i den sammenhæng nævnes, at landsstyret er tillagt en meget central placering som både »regering« og tinglede, hvorfor det må anses for en væsentlig demokratisk sikring, at landstinget får mulighed for reelt indseende med landsstyrets virke.

Landstingslovforslag og forslag til landstingsforordninger foreslås gjort til genstand for 3 behandlinger i tinget, ligesom tilfældet er på Færøerne og i Danmark. Dette vil give sikkerhed for, at en grundig drøftelse af de enkelte forslag kan finde sted. På den anden side er der tale om en tidskrævende proces, og det er derfor vigtigt for ikke at hæmme tingets arbejde, at tidsintervallerne mellem de enkelte behandlinger tilrettelægges så smidigt som

muligt. Disse regler foreslås nærmere beskrevet i forretningsordenen for Grønlands landsting, og i det foreliggende forslag, se bilag 3, er forudsat, at en normal behandling af et landstingslovforslag kan færdiggøres på en uge, dog således at der kan dispenseres for sager, hvis hastende karakter er af ekstraordinær betydning (f. eks. krise- og epidemiforanstaltninger). I forslag til forretningsordenen for Grønlands landsting er endvidere medtaget regler om taletider, hvilket er noget nyt i relation til Grønlands landsråd, men en praksis som anvendes såvel i Færøernes lagting som i folketinget. De i forretningsordenen indeholdte forslag er stærkt forenklede i forhold til lagting og folketing og må påregnes revideret, så snart tinget får indhentet erfaringer med deres egnet.

De af tinget vedtagne love og forordninger foreslås for at være gyldige underskrevet dels af landsstyreformanden, dels af vedkommende medlem af landsstyret eller vedkommende forvaltningschef.

Med hensyn til valg af medlemmer til udvalg henvises til de i forslaget til landstingsloven indeholdte bestemmelser. Bestemmelserne er udformet på en sådan måde, at de tilgodeser, at landstinget kan komme til at bestå af såvel politiske grupperinger som enkeltmedlemmer. Såfremt det viser sig, at partier eller bevægelser alene bliver repræsenteret i landstinget ved de kommende valg, vil reglerne hensigtsmæssigt kunne ændres, således at udvalgsposterne besættes ved forholdstalsvalg, som tilfældet er i f. eks. danske kommuners stående udvalg.

Ovenfor er nævnt de vigtigste ændringer i forhold til de i dag gældende regler for Grønlands landsråd. Herudover er der imidlertid foretaget en lang række mindre ændringer og korrektioner, som fremgår af landstingslovforslaget og forslaget til forretningsordenen.

4. De grønlandske kommunalbestyrelser og byderåd. Som tidligere nævnt sker der ikke med hjemmestyreordningens indførelse nogen afgørende forandring i kommunernes forhold. Det væsentlige nye er, at de statslige myndigheder som tilsynsmyndigheder glider ud og erstattes af hjemmestyret og dets organer. Der henvises i øvrigt nærmere til del 3, kapitel VII, hvor kommunernes stilling under hjemmestyret er nærmere beskrevet. For så vidt angår de fremtidige bestemmelser henvises til bilag 2 forslag til landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og byderåd, som er en revideret å jourføring af hidtil gældende regler. Der har under kommissionens arbejde været lagt særdeles stor vægt på, at de grønlandske kommunalbestyrelser ikke bliver stillet dårligere i forhold til de centrale myndigheder efter hjemmestyreordningens gennemførelse. Dette er søgt sikret ved i de generelle bemærkninger til landstingslovforslaget at medtage de principper for det fremtidige samarbejde mellem kommunalbestyrelserne og hjemmestyret, som de grønlandske kommuner og landsrådet har været enige om bør ligge til grund.

Med hensyn til redaktionsmæssige ændringer m.v. henvises til udkastet til landstingslovforslag.

Kapitel III : Grønlands Radio

A. Den nuværende radiofoniordning

Det formelle grundlag for Grønlands Radios nuværende virksomhed og ledelse er givet ved 3 sæt regler: 1) lov nr.421 af 15.juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, som fastslår, at den danske stat har eneret til ved hjælp af

radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden, 2) forretningsorden - udstedt den 12. august 1971 - for Grønlands Radios styrelse, som under ansvar over for grønlandsministe-

ren har den almindelige, overordnede ledelse af Grønlands Radio, og 3) instruks - ligeledes af 12. august 1971 - for chefen for Grønlands Radio, der nærmere definerer de opgaver og det ansvar, som er gældende for radiofonichefen, der har den daglige ledelse af Grønlands Radio.

Grønlands Radio skal i sin virksomhed bestrebe sig for, at udsendelserne er af alsidig, oplysende og kulturel karakter, samt at aktuelle samfundsoplysende udsendelser har en fremtrædende plads i programmerne.

Radiostyrelsen, hvis medlemmer beskikkes af grønlandsministeren, består af landshøvdingen, skoledirektøren, 2 medlemmer indstillet af landsrådet og 1 medlem indstillet af Grønlands Oplysningsforbund. Derudover kan ministeren efter indstilling fra Radiostyrelsen udnævne indtil 4 medlemmer med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv.

Formanden udpeges af landshøvdingen og er indtil 1. maj 1979 det ene af de af landsrådet udpegede medlemmer.

B. Kommissionens forslag

Under en indledende principiel drøftelse i kommissionen var der enighed om, at det var væsentligt, at der fra grønlandsk side fremkom et udspil om, hvordan man kunne tænke sig en radiofoniordning udformet. Det gjaldt ikke mindst spørgsmålet om sammensætningen af radioens ledelse, radiostyrelsen.

Kommissionen nedsatte derfor en særlig arbejdsgruppe, bestående af landsrådets forretningsudvalg og radiofonichefen ved Grønlands Radio, til at løse denne opgave.

Arbejdsgruppen udarbejdede derefter forslag til den fremtidige radiofoniordning og forelagde det på landsrådets forårssamling 1976.

Arbejdsgruppens forslag blev godkendt af landsrådet og tiltrådt af kommissionen. Det skal dog tilføjes, at radiofonichefen på enkelte vigtige punkter afgav mindretalsudtalelse. Det gjaldt især spørgsmålet om radiostyrelsens

Den daglige leder af Grønlands Radio, radiofonichefen, der er direkte ansvarlig over for Radiostyrelsen. Redaktøren for Den grønlandske Radioavis varetager dog radioens nyhedstjeneste uafhængigt - og således altså med selvstændigt ansvar - i redaktionel henseende.

Drift og vedligeholdelse af radiofonistationerne varetages af Grønlands tekniske Organisation med efterfølgende årlig refusion af udgifterne dertil efter nærmere fastsatte takster.

I de fleste byer er der lokale kabel-tv-net, som drives af lokale foreninger. Foreningerne har til varetagelse af fælles interesser dannet »Fællesforeningen af grønlandske TV-foreninger«. På baggrund af en betænkning afgivet af et udvalg nedsat af Kulturministeriet har landsrådet og andre offentlige myndigheder arbejdet med spørgsmålet om indførelse af en TV-ordning, hvor Grønlands Radio har programansvaret, medens den tekniske formidling foregår i samarbejde med GTO og de eksisterende private foreninger.

sammensætning, d.v.s. spørgsmålet om den politiske indflydelse i radioens ledelse.

Nedenfor er redegjort for hovedsynspunkterne bag kommissionens forslag.

Da det bliver nødvendigt til den hjemmestyrede radio at yde statstilskud, må der i den bemyndigelseslov, hvorved ansvaret for Grønlands Radio overføres til hjemmestyret, angives nogle få hovedprincipper for radio- og fjernsynsvirksomheden i Grønland:

1. Hjemmestyret vil få eneret på radio- og fjernsynsvirksomhed gennem Grønlands Radio.
2. Udsendelsesvirksomheden skal baseres på et alsidighedsprincip (størst mulig alsidighed og saglighed i programudbuddet, afgørende vægt på informations- og ytringsfriheden).

3. Mulighed for, at hjemmestyret kan give koncessioner til lokale private eller offentlige radio- og fjernsynsstationer.

Som det ses, giver disse principper i realiteten en meget vid ramme, som det overlades til hjemmestyret at fylde ud. Det sker ved, at hjemmestyret bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om radiostyrelsens sammensætning og radioens styrelse i øvrigt. Der henvises i øvrigt til kommissionens forslag til bemyndigelseslov.

Der har imidlertid i kommissionen været enighed om, at det er nødvendigt at sikre, at der foreligger udkast til de nærmere regler, som skal være klart, når radioen overgår til hjemmestyre. Kommissionen har derfor afgivet forslag til en landstingsforordning om radioens styrelse (d.v.s. regler om radioens øverste ledelse og dens opgaver, om forretningsgang, om budgetter og regnskaber, om ansættelse og afskedigelse af medarbejdere m.v.), se bilag 4 og 5.

Grønlands Radio skal efter kommissionens opfattelse være en selvstændig offentlig institution og i videst muligt omfang kunne fungere uafhængigt af politisk indflydelse.

Men da radioen er en offentlig institution, hvorigennem hjemmestyret skal udøve sin eneret på radio- og fjernsynsvirksomhed, skal reglerne for styrelsen gives af landstinget.

Den øverste ledelse af radioen vil i praksis blive radiostyrelsen.

Kommissionen foreslår, at landsstyremanden for kultur og undervisning og kulturelle anliggender (i det følgende blot kaldt: landsstyremanden for kulturelle anliggender) bliver formand for radiostyrelsen, og at styrelsen kommer til at bestå af yderligere 6 medlemmer: 1 udpeget af Grønlands Oplysningsforbund, 1 udpeget af radioens fastansatte medarbejdere og 4 udpeget af de kommende landsting.

De 4 medlemmer udpeget af landstinget skal være personer med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv,

og udpegningen skal ske efter indstilling fra en række organisationer, foreninger m.v., således at landstinget vil få mulighed for blandt en række personer at udvælge de 4, landstinget finder bedst egnede, og som således ikke behøver være medlemmer af landstinget.

Radiofoniens struktur

Radiostyrelsens vigtigste opgave bliver at føre et almindeligt tilsyn med overholdelsen af de generelle principper om alsidighed og saglighed, af de i øvrigt fastsatte regler m.v. samt af de budgetmæssige rammer for radioens virksomhed. Desuden skal styrelsen bl.a. ansætte og afskedige personale (dog foreslås radiofonichefen udnævnt af landstinget efter indstilling fra styrelsen).

Den daglige, praktiske ledelse af radioen får radiofonichefen, som bliver ansvarlig for gennemførelsen af radiostyrelsens beslutninger.

Radioens nyhedstjeneste vil blive ledet af radioavisens redaktør, der i sit redaktionelle arbejde vil være uafhængig, og som over for radiofonichefen bliver ansvarlig for nyhedsudsendelsernes alsidighed og saglighed.

Mindre økonomiske og administrative sager (daglige forretninger) vil ikke skulle behandles af radiostyrelsen, idet styrelsen skal nedsætte et forretningsudvalg på tre medlemmer (formanden, næstformanden og yderligere et medlem af styrelsen), som skal tage sig af de løbende opgaver.

Desuden nedsætter styrelsen et programudvalg på indtil 6 medlemmer med en formand valgt af og blandt Radiostyrelsens medlemmer. Programudvalgets vigtigste opgave bliver som hidtil at behandle sæsonplaner m.v. og forelægge dem for Radiostyrelsen til godkendelse.

Der henvises i øvrigt til kommissionens forslag til landstingsforordning om Grønlands Radios styrelse og til instruks for chefen for Grønlands Radio.

C. Den politiske indflydelse på Grønlands Radio

I næsten alle lande med offentlig radio- og fjernsynsvirksomhed opstår med mellemrum spørgsmålet om politisk indflydelse på programmernes udformning m.m. Hvor langt skal den politiske indflydelse gå, gennem hvilke organer skal de folkevalgte politikere have forbindelse til radio- og fjernsynsvirksomheden, o.s.v.?

Spørgsmål af denne art giver ofte anledning til uoverensstemmelser, politisk diskussion, offentlig debat m.v. Man behøver måske her blot at minde om de senere års diskussioner om Danmarks Radio for at illustrere, hvilke problemer der kan være tale om.

Ligeegyldigt hvilken ordning man kan tænke sig for styrelsen af Grønlands Radio, vil den slags problemer også kunne opstå for den hjemmestyrede radio og vil måske føre til, at det med tiden bliver nødvendigt at ændre den styrelsesordning, som kommissionen her har skitseret, men som den altså går ind for, at man anvender fra begyndelsen.

Ifølge kommissionens forslag sker den politiske indflydelse først og fremmest gennem radiostyrelsen, og den sker især gennem landsstyremanden for radiostyrelsen.

I den særlige arbejdsgruppe, som udarbejdede kommissionens forslag, var der enighed om sammensætningen af radiostyrelsen, men gruppens mindretal, radiofonichefen, var ikke enig i, at landsstyremanden skulle være født formand, og mente, at styrelsen selv skulle vælge sin formand.

Arbejdsgruppens flertal og dermed lands-

rådet og kommissionen, som har tilsluttet sig flertallets indstilling, erkender, at landsstyremandens (automatiske) formandskab indebærer en vis mulighed for politisk indflydelse, men mener, at muligheden er stærkt begrænset, idet landsstyremanden kun bliver et af syv medlemmer og det eneste, som nødvendigvis er politiker. Desuden vil kommissionen påpege, at radiostyrelsen ikke skal blande sig i de enkelte programmer, men kun har til opgave at overvåge, at de generelle principper om alsidighed og saglighed samt de i øvrigt fastsatte bestemmelser, budgetter m.v. for radioen overholdes.

Forslaget om landsstyremanden som formand skal ses på baggrund af, at landsstyremanden over for landstinget vil få ansvaret for radioens budget, regnskab m.v. og i det hele taget vil stå for udarbejdelse og forelæggelse af forslag vedrørende radioen, som skal til behandling i landstinget. Kommissionen lægger derfor vægt på, at man ved at lade landsstyremanden være formand vil undgå de kompetencestridigheder, der kunne opstå, hvis landsstyremanden og formanden for radiostyrelsen, var to forskellige personer.

Som nævnt vil der sikkert, ligeegyldigt hvilken styrelsesordning man måtte vælge for Grønlands Radio, kunne opstå problemer i spørgsmålet om den politiske indflydelse. Det gælder også for kommissionens forslag. Kommissionen har imidlertid ment, at det afgørende for dens stillingtagen må være, hvordan landsrådet ønsker styrelsesordningen udformet.

D. Radioens økonomi

Det koster nu ca. 14 mill. kr. om året at drive Grønlands Radio. Heraf bruges godt 4 mill. kr. som udbetaling til Grønlands tekniske Organisation, der - ligesom Post- og Telegraf-

væsenet i Danmark - står for den tekniske spredning af radioudsendelserne.¹

Årlige udgifter af den størrelsesorden vil være en stor belastning for den grønlandske landskasses økonomi og vil medføre vanskeligheder med at finansiere andre vigtige opgaver.

Kommissionen foreslår derfor, at der ved

1. Idet Grønlands tekniske Organisation driver og vedligeholder mellembølge-radiofonistationer i Godthåb, Godhavn m. fl. steder i Grønland og FM-stationer i en række af de grønlandske byer.

radioens overgang til hjemmestyre ydes et statstilskud til hjemmestyret fastsat med udgangspunkt i statens hidtidige udgift til selv at drive radioen. Heraf skal hjemmestyret fortsat betale Grønlands tekniske Organisation for den tekniske spredning, som det ikke er praktisk muligt at udskille af Grønlands tekniske Organisations almindelige virksomhed.

Bortset fra evt. investeringer i fjernsynstransmission - et spørgsmål, som der endnu ikke er taget endelig stilling til mellem staten og landsrådet, og som kommissionen ikke skal behandle - forventes der ikke at blive behov

for investeringer i radiofoni i Grønland efter hjemmestyrets indførelse, idet en igangværende udbygning af Grønlands Radio påregnes at være afsluttet i foråret 1978.

Der er hidtil af praktiske og, ikke mindst, sociale grunde ikke opkrævet licens i Grønland. Kommissionen vil imidlertid foreslå, at hjemmestyret bemyndiges til at indføre licensbetaling, således at der bliver mulighed for derigennem at lade radiolytterne og eventuelt også fjernseerne selv sørge for i hvert fald delvis selvfinansiering af radioens virksomhed.

Kapitel IV : Skolevæsenet

A. Indledning

Dette afsnit omfatter skolevæsenet i Grønland, men ved læsningen heraf må erindres, at et par andre områder inden for den kulturelle sektor, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen, administrativt og praktisk er snævert forbundet med skolevæsenet. Dette har fået konsekvenser for kommissionens forslag for styrelse og finansiering af disse områder. Det

må således nævnes, at de bestemmelser om den fremtidige styrelse, som fremover skal fastsættes af hjemmestyret efter kommissionens forslag vil være samordnet i én landstingsforordning jvf. bilag 6. Af overskuelighedsgrunde er de tre områder imidlertid behandlet hvert for sig i henholdsvis kapitel IV og kapitel V.

B. Den nuværende grønlandske skoleordning

1. Skolevæsenets organisation

Folkeskolen i Grønland er en statsskole, der administreres efter lov nr. 152 af 10. maj 1967 om skolevæsenet i Grønland.

Loven fastsætter 7 års *undervisningspligt* og åbner mulighed for oprettelse af børnehaveklasse for elever under den undervisningspligtige alder. Der gives endvidere i videst muligt omfang et tilbud om yderligere skolegang i 8.-11.skoleår. Eleverne kan afslutte med realeksamen eller danske statskontrolrede prøver. Fuld overbygning findes på 10

skoler i Grønland, og ved en lang række by- og bygdeskoler er der oprettet 8. og 9.klasser.

Ministeriet for Grønland er den øverste myndighed for skolevæsenet. Udover at varetage de departementale funktioner løser ministeriet også en række for et departement ultraditionelle funktioner, hvilket altovervejende sker i den kontorenhed, som henhører under undervisningsinspektøren.

Undervisningsinspektøren, der bistås af et antal pædagoger med baggrund i det praktiske arbejde i Grønland, rekrutterer, ansætter og udsender lærere til Grønland, ekspederer

de grønlandske skolars materialeindkøb, medvirker ved udgivelsen af undervisningsmaterialer udarbejdet specielt til brug i Grønland, og formidler kontakten på pædagogiske områder til f.eks. Undervisningsministeriet, Direktoratet for Folkeskolen og andre pædagogiske institutioner, som det grønlandske skolevæsen har samarbejde med.

Skoledirektionen i Godthåb forestår den centrale ledelse i Grønland af det samlede skolevæsen. Til skoledirektionens opgaver henhører bl.a. udarbejdelsen af den generelle skoleplan for udbygningen af det samlede skolevæsen i Grønland samt udarbejdelsen af en normalundervisningsplan. Det forudsættes, at skoledirektionen løbende ajourfører disse planer, samt godkender eventuelle distriktsvise afvigelser fra normalplanerne.

Skoledirektionen forestår desuden udarbejdelse af budgetter for skolevæsenet samt administrationen af disse. Hertil kommer særlige arbejdsopgaver som f.eks. koordinering af udgivelsen af særlige undervisningsmaterialer, koordinering af elevudvælgelse til kostskoler i henholdsvis Grønland og Danmark samt til plejehjem i Danmark. Endelig er også administrationen af skolegang i Danmark (jvf. nedenfor) nu henlagt til skoledirektionen.

Under skoledirektionen henhører udover et juridisk-administrativt personale en *konsulenttjeneste*, der løser to hovedgrupper af opgaver:

- a. tilsyn, kontrol og betjening af de lokale skoler samt
- b. rådgivning med hensyn til pædagogisk udviklingsarbejde (indførelse af nye metoder og nye materialer m.v. i undervisningen).

Eksistensen af denne konsulenttjeneste skal ses på baggrund af, at der ikke i de lokale skoledistrikter (i modsætning **til**, hvad der er tilfældet i danske kommuner) er oprettet egentlig konsulent-service.

Grønland er inddelt i 17 *skoledistrikter*, der hvert ledes af en ledende skoleinspektør.

Der er i skoleåret 1977-78 96 skoler i Grønland. Der undervises i alt 13.300 elever, heraf dog 570 elever i Danmark.

Det samlede elevtal forventes i 1978-79 at udvise et mindre fald til ca. 13.000 elever, hvoraf 400 til 450 må tilbydes skolegang i Danmark. Det må bemærkes, at et sådant fald i det samlede elevtal ikke umiddelbart følges af et mindre behov for lærere og lokaler. I de nærmest kommende år sker der en ændring i aldersfordelingen med faldende elevtal i grundskolen og stigende elevtal i den forholdsvis langt mere lokale- og lærertimekrævende overbygning.

På grund af det begrænsede undervisningstilbud ved de fleste bydeskoler og enkelte mindre byskoler må en del elever tilbydes undervisning andetsteds i Grønland eller i Danmark.

I skoleåret 1977-78 er der ca. 600 kostpladser i Grønland til elever i 8.-11.årgang, medens 570 elever i 10.-11.årgang bliver undervist i Danmark. Når antallet af elever undervist i Danmark er så stort, er dette en direkte følge af den alvorlige lærermangelsituation, som har præget skoleåret 1977-78. I 1978-79 forventes elevtallet i Danmark nedbragt til 400-450 elever, medens antallet af kostpladser i Grønland forbliver uændret ca. 600.

Elever over den undervisningspligtige alder, der henvises til skolegang i Danmark, anbringes fortrinsvis på 4 kostskoler, en i Almindingen på Bornholm, en i Skibsby ved Hjørring, en i Torslunde ved Tåstrup samt kostskolen i Kolby på Samsø. Skolernes samlede kapacitet udgør 250 elevpladser. Desuden anbringes 150-200 elever på danske efterskoler.

Den administrative ledelse af skolegang i Danmark er henlagt til en ledende skoleinspektør, der samtidig fungerer som forstander for kostskolen i Torslunde ved Tåstrup. Fra 1. august 1975 har Ministeriet for Grønland efter henstilling fra skoledirektionen godkendt, at al undervisningsvirksomhed i Danmark henlægges til administration under skoleinspektøren i Godthåb.

2. De nuværende drifts- og anlægsudgifter

a. Driftsudgifter. Som det fremgår af beskrivelsen i afsnit 1 kan man opdele det grønlandske skolevæsen i 3 hovedområder:

1. Administrationen i Grønland (skoledirektørembedet med tilhørende konsulenttjeneste for den lokale skole) og i København (undervisningsinspektørens kontorenhed),
2. skolegang i Danmark, og
3. den lokale skole i de enkelte kommuner.

De samlede udgifter til skolevæsenet var rundt regnet 160 mill.kr. pr.år i 1977 og i budgetoverslagsårene (pris- og lønniveau 1977 gnstl.). Udgifterne fordeler sig således (afrundede tal og delvis skønnet):

Administration (= Skoledirektionen. Ren administration ekskl. centrale opgaver i øvrigt).	5,5 mill.kr.
Skolegang i Danmark	17,9 mill.kr. ¹
Den lokale skole i Grønland	135,4 mill.kr.
I alt	158,8 mill.kr. ²

1. Der ydes for tiden et tilskud til efterskoleelever fra Undervisningsministeriet på ca. 1,5 mill. kr. Bortfalder dette, forøges udgiften til skolegang i Danmark tilsvarende.
2. Ekskl. udgifter til Grønlands seminarium på 8,1 mill. kr., i hvilket beløb er indeholdt udgifterne til HF-undervisning.

C. Kommissionens forslag

Også for skolevæsenets vedkommende bliver det nødvendigt at yde statstilskud til hjemmestyret (finansieret ved statens besparelse ved ikke længere selv at skulle drive skolevæsenet). Der skal derfor af folketinget gives en bemyndigelse og udstikkes nogle få principper for den grønlandske skole.

Foruden udkast til bemyndigelseslovgivning skal der til forelæggelse for det nye hjemmestyre laves udkast til en styrelsesordning (hvori bl.a. forholdet mellem hjemmestyret og kommunerne skal fastlægges), og endelig skal der skitseres en finansieringsordning.

Kommissionens forslag på disse tre områder er omtalt i de næste afsnit.

Der skal samtidig træde en landstingsforordning i kraft om skolens »indhold« (skolens

Disse hovedtal kan naturligvis underopdeles på forskellige poster, men det er som grundlag for en mere principiel drøftelse fundet hensigtsmæssigt og tilstrækkeligt i første omgang at basere overvejelserne om finansieringsformen under et hjemmestyre på de 3 hovedelementer inden for skolevæsenet.

b. Anlægsudgifter. På anlægsplanerne er afsat i alt knap 30 mill. kr. til investeringer i skolebyggeri (inkl. elevhjem og kollegier) for de 4 år 1978-81. I perioden regnes med relativt beskedne investeringsbehov for skolevæsenet, idet antallet af skolesøgende børn vil være faldende. Der påregnes derfor ikke behov for kapacitetsudvidelse, men der kan blive tale om visse standardforbedringer, navnlig i byggerne og de mindre byer, hvor udbygningen af skolevæsenet ikke er ført frem til helt samme niveau som i de større byer.

formål, undervisningens ordning, undervisningspligt m.m.) ved skolevæsenets overførsel. Et forslag hertil er udarbejdet og godkendt af landsrådet, men skal ikke nærmere omtales her, da dette ikke er et resultat af hjemmestyrekommisionens arbejde, men den stedfundne udvikling inden for skolevæsenet har gjort denne reform nødvendig, jvf. bilag 7.

Det skal dog nævnes, at forslaget er tiltrådt af kommissionen, som dog ikke har ment at skulle beskæftige sig nærmere med skolens »indhold«.

De vigtigste principper, som ifølge forslaget skal gælde for den hjemmestyrede skole, bliver:

1. Folkeskolen skal bestå af en 9-årig hoved-

- skole, der kan videreføres med undervisning i yderligere et antal år.
2. 9 års undervisningspligt.
 3. Gratis undervisning i folkeskolen.
 4. Som hovedregel gratis ophold på kostskoler i Grønland og i Danmark, men med mulighed for at indføre takstbetaling for elever over den undervisningspligtige alder.
 5. Gratis undervisningsmaterialer for eleverne.

Derudover skal ikke stilles yderligere krav fra folketingsret til den hjemmestyrede skole, idet hjemmestyret bemyndiges til at fastsætte de regler, som i øvrigt skal gælde for den grønlandske skole.

Folketinget forudsættes altså alene at skulle udstikke de helt generelle rammer, som det bliver overladt til hjemmestyret at udfylde.

Hjemmestyret skal selv - udover reglerne om skolens »indhold« — give regler for skolens styrelse, men også her har der i kommissionen været enighed om at gøre et forslag til styrelsesordning klart, så hjemmestyret i 1979 kan have et grundlag at starte på.

Forslaget til styrelsesordning drejer sig især om to ting:

1. Forholdet mellem hjemmestyret og kommunerne (fordelingen af opgaverne).
2. Styrelses- og tilsynsorganernes sammensætning.

Kommissionen mener, at ikke blot den regelfastsættende myndighed, men også den centrale, overordnede styring og ledelse af den grønlandske skole bør ligge hos hjemmestyret, og at hjemmestyret desuden skal stå for en række centrale praktiske opgaver.

Kommunernes rolle bliver at stå for den lokale selvforvaltning (drift) af skolevæsenet inden for de rammer, som fastlægges af hjemmestyret.

Mere konkret betyder det, at hjemmestyret skal ha ve følgende hovedopgaver:

1. Den regelfastsættende myndighed for den grønlandske skoles styrelsesordning og »indhold«.
2. Planlægning af skolevæsenets udbygning, inkl. kostskoler og kollegier.

3. Driften af skoler, inkl. kostskoler, uden for Grønland eller uden for den grønlandske kommuneinddeling.
4. Fordeling af kostelever på kostskoler i Grønland og i Danmark.
5. Central koordination af ansættelse og fordeling af såvel hjemmehørende som udsendte lærere. (Forslaget er praktisk begrundet og indebærer udvælgelse og fordeling af lærere til ansættelse ved de lokale skolevæsenere).
6. Ansættelse af skoleinspektører og viceskoleinspektører efter indstilling fra vedkommende kommunale kultur- og undervisningsudvalg, hvis indstilling skal følges, hvis den er enstemmig. (De pågældende ansættes ved det lokale skolevæsen. Forskellen i forhold til læreransættelser er, at det lokale skolevæsen får en indstillingsret, som evt. kan styrkes ved en bestemmelse om, at enstemmige indstillinger skal følges).

Kommunernes vigtigste opgaver bliver:

1. Forvaltning af det lokale skolevæsen, herunder drift af skolekollegier.
2. Udarbejdelse af skole- og undervisningsplaner i henhold til de generelle regler fastsat af hjemmestyret.
3. Kontrol med undervisningspligtens opfyldelse.
4. Indstillingsret vedrørende ansættelse og afskedigelse af skoleinspektører og viceskoleinspektører.

Den væsentligste virkning af at indføre hjemmestyre på skolevæsenets område er, at den regelfastsættende myndighed ved den her skitserede fremgangsmåde i realiteten bliver hjemmestyret (landstinget) og ikke folketingsret, og at hjemmestyret bliver det afgørende politiske organ for det grønlandske skolevæsen.

Det vil imidlertid, bl.a. af praktiske grunde, være nødvendigt, at væsentlige dele af hjemmestyrets opgaver henlægges til en skoledirektion, som på grund af, at også andre opgaver er foreslået tillagt dette organ, foreslås kaldt kultur- og undervisningsdirektionen.

Hjemmestyrets kultur- og undervisningsdirektion bliver det centrale styrelses- og tilsynsorgan i Grønland.

Kommissionen foreslår, at landsstyremedlemmet for kultur- og undervisningsanliggender (i det følgende blot kaldt: landsstyremedlemmet) bliver formand for direktionen, og at direktionen derudover får yderligere 4 medlemmer, hvoraf 3 skal udpeges af landstinget og et af de grønlandske kommuners landsforening, samt to eller tre tilforordnede uden stemmeret.

Der er i kommissionen enighed om, at to af medlemmerne (foruden landsstyremedlemmet) skal være medlem af landstinget.

Med hensyn til det sidste medlem har kommissionen den opfattelse, at det skal være en person, som på vigtige samfundsområder (erhvervsliv, kulturelle forhold, kirke m.v.) har viden og indsigt, der anses for at være af betydning for direktionens arbejde.

Med hensyn til de tilforordnede (uden stemmeret) er der enighed om, at der bør være en repræsentant for lærerne i Grønland, ligesom landsprovsten foreslås fast tilforordnet. Kommissionen har drøftet en evt. repræsentation fra staten, men har ikke fundet dette ønskeligt og i overensstemmelse med hjemmestyrets ide. Den mulighed at invitere en sådan repræsentant vil endvidere altid stå åben.

Kommissionen henviser vedr. direktionens opgaver i øvrigt til sit forslag til landstings-

forordning for styrelsen af det grønlandske skolevæsen m.m., som tillige indeholder reglerne for styrelse af bl.a. fritidsundervisning og biblioteksvæsenet, idet disse områder vil udgøre hovedarbejdsområdet for den fremtidige kultur- og undervisningsdirektion.

Kommunalbestyrelserne bliver som nævnt ansvarlige for driften af det lokale skolevæsen.

Også lokalt bliver det imidlertid nødvendigt med et særligt organ, kultur- og undervisningsudvalget, til på kommunalbestyrelsens vegne at stå for styrelsen af det lokale skolevæsen.

Kultur- og undervisningsudvalget nedsættes af kommunalbestyrelsen og vil bestå af kommunalbestyrelsesmedlemmer og tilforordnede. Efter ønske fra de grønlandske kommuner vil udvalget blive oprettet i overensstemmelse med den kommunale styrelsesvedtægts regler for »stående« udvalg. Desuden foreslås oprettet skolenævn ved de enkelte (større) skoler.

Som afslutning på denne omtale af kommissionens forslag til styrelsesordning skal understreges, at den finansieringsform, man vælger for det lokale skolevæsen, også spiller en væsentlig rolle for kommunernes stilling i et hjemmestyret skolevæsen. Finansieringsformens betydning i den henseende er omtalt i næste afsnit.

D. Skolevæsenets økonomi under hjemmestyre

Kommissionen mener som nævnt i afsnit C, at det bliver nødvendigt at yde statstilskud, fastsat med udgangspunkt i statens hidtidige udgifter, til driften af skolevæsenet.

Kommissionen er endvidere enig om, at tilskuddet bør ydes som bloktilskud (generelle tilskud). Det indebærer, at tilskuddet i princippet ikke er bundet til løsningen af konkrete opgaver, men sammen med hjemmestyrets skatteindtægter, andre tilskud m.v. står til rådighed ved løsningen af den samlede mængde opgaver, der er henlagt til hjemmestyret. Det

vil give mulighed for en vis selvstændig prioritering af midlernes fordeling på de enkelte udgiftsområder inden for rammerne af de krav, som lovgivning m.v. stiller til de offentlige ydelser, og kommissionen finder, at det vil være en væsentlig fordel for hjemmestyret på denne måde selv at kunne indpasse statstilskuddene i sin økonomi.

Dog foreslår kommissionen som et alternativ til finansiering ved statstilskud af administrationsudgifterne på 5,5 mill. kr. at lade finansieringen heraf påhvile hjemmestyret.

Baggrunden for at foreslå dette alternativ er, at det - også under hensyn til udgiftens relativt beskedne størrelse — forekommer nærliggende, at i hvert fald udgifterne til hjemmestyrets egen administration af de enkelte opgaver, som overtages, bæres af hjemmestyret selv.

Kommissionen har endvidere drøftet, hvorvidt statstilskuddet skal ydes således, at hjemmestyret ubeskåret skal viderefordre de midler til kommunerne, som er beregnet på grundlag af de nuværende udgifter til de lokale skoler i kommunerne. En sådan praksis vil imidlertid være en alvorlig indskrænkning i hjemmestyrets muligheder for at prioritere og disponere, jvf. ovenfor, og vil på længere sigt give en uønsket stivhed, som hverken kommunerne eller hjemmestyret kan være tjent med. Den sikkerhed, kommunerne ville opnå ved en sådan ordning i overgangsperioden, kan endvidere skabes på en mere hensigtsmæssig måde, jvf. del 3, kapitel VII

Fordelingen af midler (tilskud) til det kommunale skolevæsen kan ske enten efter objektive kriterier (f.eks. elevtal i de enkelte kommuner), men således at de objektive kriterier fastsættes af hjemmestyret, eller også kan hjemmestyret kræve, at kommunerne skal indgive budget til hjemmestyret og på det grundlag give hver enkelt kommune en bevilling, som kommunen alene kan anvende til skolevæsenet.

Dette afhænger i høj grad af, hvor frit stillet kommunerne ønskes at være i forhold til hjemmestyret i deres økonomiske dispositioner. Der er nemlig med hensyn til graden af kommunal selvstændighed en væsentlig forskel på, om midlerne til kommunerne gives som tilskud efter objektive kriterier eller ved bevilling.

Tilskud efter objektive kriterier indebærer, at kommunerne får mulighed for en vis selvstændig prioritering og økonomisering, idet kommunerne inden for de af hjemmestyret fastlagte rammer selv vil kunne bestemme, hvor meget de vil anvende til driften af det

lokale skolevæsen. Ønsker en kommune at drive skolevæsenet med en forholdsvis beskedne standard, vil den have mere til overs til andre kommunale opgaver. Ønsker den derimod en relativt høj standard, må den omvendt udover tilskudsmidlerne anvende en del af sine øvrige indtægter (fra indkomstskat m.v.) til skolevæsenet og vil have mindre til overs til andre opgaver - medmindre den sætter sin beskatning i vejret.

Tilskud efter objektive kriterier indebærer en vis risiko for, at »pengene ikke passer« i den enkelte kommune i den forstand, at tilskuddet ikke nødvendigvis dækker kommunens faktiske udgifter, men det vil man kunne rette op på ved evt. at lave en »stødpudeordning« (f.eks. sådan, at der kan ydes særlige tilskud til kommuner, hvor tilskud efter objektive kriterier ikke er tilstrækkeligt dækkende for de pågældende kommuners faktiske udgiftsbehov).

Et bevillingssystem giver derimod ikke den enkelte kommune særlig stor mulighed for at øve indflydelse på skolevæsenets standard, og desuden tilskyndes den enkelte kommune ikke til at økonomisere i samme grad, som hvis den selv nærmere kan bestemme over tilskudsmidlernes anvendelse. Fordelen ved dette system er, at det giver kommunerne sikkerhed for, at de nødvendige midler stilles til rådighed for en drift i overensstemmelse med gældende love og forordninger.

Kommissionen har ved behandlingen af det kommunale skolevæsenes finansiering lagt vægt på, at der blev fundet frem til en ordning, som såvel landsrådet på det kommende hjemmestyres vegne som de grønlandske kommuner vil kunne leve med. Landsrådets forretningsudvalg og de grønlandske kommuners landsforenings bestyrelse har derfor ved flere lejligheder drøftet dette emne, og i overensstemmelse med kommunernes ønske er valgt et tilskudssystem efter objektive kriterier med et dispositionsbeløb til udligning af evt. skævheder. Dette forslag kan kommissionen tilslutte sig.

Kapitel V : Andre kulturelle områder

A. Indledning

Disse områder udgøres af fritidsvirksomhed (undervisning m.m.), biblioteksvæsen, oplysningsvirksomhed, støtte til A/G, bogtrykkeriet i Grønland, museumsforhold og højskolevirksomhed. Af disse områder har kommissionen behandlet og stillet forslag om de fem førstnævnte, medens der er enighed om, at de to sidstnævnte skal tages op til forhandling mellem danske og grønlandske myndigheder snarest efter hjemmestyrets indførelse. Disse to områder, som begge er inde i en kraftig udvikling, indebærer ingen principielle vanskeligheder, som skulle besværliggøre en overdragelse til det kommende hjemmestyre, idet de vil følge modellen, hvor overdragelse af kom-

petence alene sker til hjemmestyrets myndigheder. Landsrådet yder allerede i dag betydelige tilskud til disse former for kulturel virksomhed såvel som til flere af de i øvrigt nævnte.

Inden endelig stillingtagen har kommissionen ladet et grønlandsk underudvalg med landsrådsformand Lars Chemnitz som formand udarbejde forslag til ordning for vedkommende område. Underudvalget har under sit arbejde indkaldt sagkyndige i Grønland og underudvalgets forslag er så godt som uden ændringer blevet godkendt af kommissionen som kommissionens forslag.

B. Fritidsvirksomhed

1. Nuværende ordning

Dette område er i modsætning til de øvrige reguleret ved en særlig *lov, L 143 1972 om fritidsundervisning m.v. i Grønland*, der giver mulighed for at yde tilskud til en række fritidsforanstaltninger, voksenundervisning, ungdomsskole, specialundervisning, fritidsforanstaltninger for børn og unge samt børne- og ungdomsorganisationernes lokaleudgifter m. m., svarende til de aktiviteter, hvortil der ydes tilskud i den danske fritidslov. L.143 1972 er medtaget som bilag 1.

Landsadministrationen i Grønland varetages af en af ministeren nedsat fritidskommission bestående af 6 medlemmer: 2 medlemmer valgt af og blandt landsrådet, 2 medlemmer, der udpeges af ministeren for Grønland, det ene medlem skal være skoledirektøren eller dennes stedfortræder, 2 medlemmer valgt af G.O.F.; kommissionen vælger selv sin formand.

Den lokale administration varetages af et fritidsnævn for hver kommune (nedsat af kommunalbestyrelsen), der består af 3 eller 6

medlemmer. 1 eller 2 medlemmer vælges af eller blandt kommunalbestyrelsen. Et tilsvarende antal vælges af eller blandt skoleudvalget, og endelig vælges et tilsvarende antal af G.O.F.'s lokale afdeling.

Driftsudgifterne finansieres for visse foranstaltningers vedkommende fuldt ud af staten, medens der i andre tilfælde ydes procenttilskud, således at den resterende andel ydes af landsrådet. Driftsudgifterne forventes i 1977 at andrage ca. 8,0 mill. kr.

2. Forslag til hjemmestyreordning

Forudsat, der skal ydes statstilskud ved områdets overgang til hjemmestyre, må en ordning også på dette område baseres på en *bemyndigelse* til hjemmestyret med angivelse af nogle hovedprincipper og således, at der tillægges hjemmestyret kompetence til at fastsætte de nærmere regler om styrelse og indhold. En skitse til en bemyndigelseslov er givet i Anneks 10. De i skitsen anførte principper svarer til principperne i den gældende lov.

De nærmere regler om fritidsvirksomhedens

indhold og styrelsen af fritidsvirksomheden vil efter kommissionens forslag være at finde i en landstingsforordning om fritidsvirksomheden i Grønland samt i landstingsforordning om folkeskolen i Grønland (begreb, formål og indhold) samt uddybende cirkulærer hertil. Kommissionen har udarbejdet et udkast til forslag til landstingsforordning om fritidsvirksomhed i Grønland, jvf. bilag 8, og udkast til et uddybende cirkulære om fritidsundervisning fra kultur- og undervisningsdirektionen til samtlige kultur- og undervisningsudvalg, jvf. bilag 7, 6.

Kommissionens forslag til den kommende administration og styrelse af fritidsvirksomheden i Grønland er udtryk for kommissionens indstilling om, at det er administrativt mest rationelt, at fritidsvirksomheden styres sammen med skolevæsenet, hvilket indebærer en sammensmeltning af de i dag værende organer, fritidskommissionen og skoledirektionen, til ét organ, og af fritidsnavn og skole- og undervisningsudvalg til ét kommunalt organ. Da det centrale organ kommer til at beskæftige sig ikke alene med skoleforhold, fritidsundervisning, bibliotek m.v., men tillige med en række øvrige kulturelle områder, som vil blive administreret af hjemmestyret, finder kommissionen det mest dækkende som anført i kapitel IV, om dette centrale organ kaldes kultur- og undervisningsdirektionen. I overensstemmelse hermed foreslår kommissionen, at det kommunale organ kaldes kultur- og undervisningsudvalget.

Ved behandling af spørgsmål i kultur- og undervisningsdirektionen om fritidsvirksomhed, foreslås direktionen fast suppleret med 1 af Grønlands Oplysningsforbund udpeget repræsentant. Denne ordning finder Grønlands Oplysningsforbund tilfredsstillende på centralt plan, men Grønlands Oplysningsforbund har ønsket, at dets lokale repræsentant bliver medlem af det i kommunen nedsatte kultur- og undervisningsudvalg og ikke blot tilforordnet, som foreslået af kommissionen i øvrigt.

Kommunernes landsforening har imidlertid ikke kunnet godkende, at der i et udvalg, som det foreslåede kultur- og undervisningsudvalg, der administrerer på kommunens

vegne, er medlemmer, som ikke er medlemmer af kommunalbestyrelsen. Dette har landsrådet efter en forhandling mellem landsrådets forretningsudvalg og de grønlandske kommuners landsforenings bestyrelse støttet, og det er herefter godkendt af kommissionen som kommissionens forslag, jvf. i øvrigt behandlingen i kapitel IV, afsnit C, af kommunernes stående udvalg. Alle bestemmelser vedrørende styrelse og administration inden for kultur- og undervisningsområdet er samlet i den samme landstingsforordning, jvf. bilag 6.

Forordningen om fritidsvirksomhed er i øvrigt i overensstemmelse med de i dag gældende regler, bortset fra redaktionelle ændringer, og bortset fra forordningens kapitel 3 omhandlende interessegrupper og kapitel 9 omhandlende finansieringen. Det har også efter den gældende fritidslov været muligt at oprette interessegrupper, men det er kommissionens opfattelse, at der er behov for mere klare retningslinier for interessegruppernes virke end de retningslinier, der ligger nedfældet i den nuværende lovs § 43, hvorefter særlig forsøgsvirksomhed inden for lovens område kan dannes.

Om finansieringen foreslår udvalget, at forordningen alene kommer til at indeholde en bestemmelse, hvorefter landstinget fastsætter de nærmere regler om tilskud til kommunernes fritidsvirksomhed efter forhandling med De grønlandske kommuners Landsforening. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at statens tilskud til fritidsvirksomhed i Grønland bør indgå i det samlede bloktilskud til hjemmestyret, som hjemmestyret herefter kan fordele mellem kommunerne ved et tilskudssystem efter objektive kriterier jvf. kapitel IV, afsnit D.

Som det fremgår, indeholder landstingsforordningen ikke bestemmelser vedrørende ungdomsundervisning. Dette må ses på baggrund af, at ungdomsundervisningen mest hensigtsmæssigt kan behandles som en del af folkeskolens virksomhed, idet undervisningen foregår ved de samme lærere, i de samme lokaler og ofte således, at ungdomsundervisning og folkeskolens pligtige undervisning er henlagt til de samme timer. Ungdomsundervisningen

foreslås derfor at finde sted med hjemmel i § 4 i landstingsforordningsforslaget om folkeskolen i Grønland, og de nærmere retningslinier nedfældet i et cirkulære fra kultur- og undervisningsdirektionen. Kommissionen har ladet udarbejde et forslag hertil »Udkast til cirkulære om fritidsundervisning fra kultur- og undervisningsdirektionen til samtlige kul-

tur- og undervisningsudvalg«, der i øvrigt er i overensstemmelse med den undervisning, der rent faktisk gives i dag. Endvidere indeholder cirkulæret hjemmel til, at folkeskolen kan forestå fritidsvirksomhed for børn og unge, i det omfang sådan fritidsvirksomhed ikke er etableret i henhold til førnævnte landstingsforordning, bilag 8.

C. Biblioteksvæsenet

1. Nuværende ordning

Medens det danske biblioteksvæsen hviler på en lov (af 27.maj 1964 om folkebiblioteker m.v. med senere ændringer), er der ikke for det grønlandske biblioteksvæsen gennemført lovgivning.

Området administreres efter et af skoledirektionen godkendt cirkulære af 1.august 1975. Cirkulæret indeholder en formålspåra- graf, der understreger, at biblioteksvæsenet skal supplere det folkeoplysende arbejde. Herudover er der givet regler om styrelsen af biblioteksvæsenet, samt regler om organisation, personale, budgetlægning m.v.

Biblioteksvæsenet omfatter et landsbibliotek i Godthåb, der tillige er bibliotek for Godthåb. I øvrigt omfatter bibliotekerne 19 folkebiblioteker, 19 børne-/skolebiblioteker, udlåns- og håndbogssamling, yderligere 5 skolebiblioteker samt ca. 55 bygdebiblioteker.

Ledelsen af biblioteksvæsenet er henlagt til skoledirektionen som biblioteksbestyrelse. Den daglige ledelse af landsbiblioteket varetages af en landsbibliotekar.

I byer og bygder varetages den daglige ledelse af folkebiblioteket af folkebibliotekaren med ledende skoleinspektør/skole-distriktslederen som tilsynsførende for det lokale biblioteksvæsen.

Til drift af det grønlandske biblioteksvæsen er der på de årlige finanslove optaget en bevilling, der i finansåret 1977-78 andrager 5,4 mill. kr. Der påregnes ikke anlægsudgifter i de nærmeste år.

Om biblioteksvæsenet og dets overgang til

hjemmestyre er i bilag 10 gengivet en redegørelse udarbejdet af landsbibliotekaren.

2. Forslag til hjemmestyreordning

Forudsat, at der ligeledes til biblioteksvæsenet skal ydes statstilskud ved overgang til hjemmestyre, må ordningen baseres på en *bemyndigelseslov* fra folketinget.

Problemerne i øvrigt i forbindelse med en decentralisering på dette område har i vidt omfang allerede været behandlet af byrde- og opgavefordelingsudvalget, hvis ideer har været udgangspunkt for forslagene i det følgende, som er udformet under hensyntagen til den eksisterende nære styrelses- og organisationsmæssige sammenhæng mellem biblioteks- og skolevæsenet.

Den centrale myndighed foreslås at skulle være kultur- og undervisningsdirektionen

(hidtil skoledirektionen), dog således at direktionen, når biblioteksspørgsmål behandles, suppleres med landsbibliotekaren som særligt bibliotekssagkyndig og således, at landsbibliotekaren dels fungerer som sekretær for direktionen i bibliotekssager, dels virker som biblioteksfaglig konsulent for kommunerne.

Lokalt foreslås biblioteksvæsenet henlagt under kommunalbestyrelsens kultur- og undervisningsudvalg.

Der findes ikke i dag i Grønland en bibliotekslov, således som tilfældet er for Danmark. Kommissionen har fundet det ønskeligt, om denne mangel afhjælpes ved en landstingsfor-

ordning om biblioteksvæsenet i Grønland, og kommissionen har, jvf. bilag 9, udarbejdet forslag hertil.

De formål, som kommissionen har stillet op for biblioteksvæsenet, er de samme, som gælder i dag, omend de ikke er formuleret, d.v.s. at det grønlandske biblioteksvæsen dels skal fungere ved folkebiblioteker, dels skal biblioteksvæsenet gennem landsbiblioteket løse visse opgaver, som nærmest svarer til de opgaver, som Det kongelige Bibliotek varetager for Danmark. Det vil her sige, samle alle grønlandske bogudgivelser og så meget som muligt af litteraturen om Grønland, tilvejebringe videnskabelige bogsamlinger om arktiske forhold og om emner, som har betydning for det grønlandske samfund. Endelig fastslås, at udvælgelsen af bøger m.m. skal ske med vægt på kvalitet, alsidighed og aktualitet.

Styrelsen og administrationen følger de retningslinier, som gælder for kultur- og undervisningsområdet i øvrigt, jvf. bilag 6.

Landsbibliotekaren er, jvf. bilag 10, af den formening, at biblioteksvæsenet mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges som et centralt sty-

ret biblioteksvæsen. Landsbibliotekaren har imidlertid givet udtryk for, at med de i forordningen indbyggede sikkerhedsventiler, hvorefter kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter retningslinier for bogkøb, klargøring og katalogisering af bøger og andre bibliotekstekniske forhold, hvorefter landsbiblioteket kan tilbyde kommunerne en biblioteksmæssig betjeningsordning for byggerne, og hvorefter landsbiblioteket kan yde råd og biblioteksteknisk konsulentbistand, vil der kunne opretholdes et biblioteksvæsen af tilsvarende standard som i dag.

Som noget nyt påbyder forordningen trykkerier og andre virksomheder samt private og offentlige institutioner, der fremstiller bøger, publikationer, årsberetninger m.m., som offentliggøres, at aflevere eksemplarer heraf til landsbiblioteket. Dette efterleves rent faktisk i dag af Det sydgrønlandske Bogtrykkeri, men det er ønskeligt, at nye trykkerier, hvoraf der på det seneste er opstået et par mindre, samt større institutioner m.v., som selv kan producere publikationer m.v., pålægges samme forpligtelse.

D. Folkeoplysning

1. Nuværende ordning

På grundlag af en betænkning afgivet af Udvalget vedrørende Folkeoplysningen i Grønland af marts 1969 blev Grønlands Oplysningsforbund (G.O.F.) dannet i foråret 1971 og påbegyndte sin virksomhed den 1. januar 1972.

G.O.F.'s formål er bl.a. at udbrede viden om samfundets økonomiske, sociale og kulturelle forhold og udvikling. G.O.F. er derfor repræsenteret såvel i fritidskommissionen som i fritidsnævnene. G.O.F. administrerer filmcentralen i Godthåb, der varetager distributionen af de spille- og kortfilm, som tilvejebringes af Statens Filmcentral.

G.O.F.'s øverste myndighed er repræsentantskabet, medens den løbende virksomhed

varetages af forretningsudvalg med bistand af et sekretariat, hvortil der bl.a. er knyttet konsulenter. Deres arbejdsopgaver er bl.a. at virke som konsulenter for *lokalafdelingerne*.

Finansieringen sker ved, at G.O.F. modtager tilskud til sin oplysningsvirksomhed dels fra staten med $\frac{2}{3}$, dels fra landsrådet med $\frac{1}{3}$ af de forventede udgifter i henhold til et af tilskudsmyndighederne godkendt budget. Tilskuddet fra staten andrager i finansåret 1977-78 2 mill. kr. Derudover ydes statstilskud til filmvirksomheden med 0,6 mill. kr.

Ministeriets virksomhed inden for det pågældende område indskrænker sig herefter til i overensstemmelse med foranstående at søge de fornødne bevillinger, og ordningen har således allerede karakter af en form for »hjemmestyre«.

2. Overgang til hjemmestyre

Ved overgang til en generel hjemmestyreordning er der - i betragtning af karakteren af den eksisterende ordning - ikke anledning til at gennemføre en bemyndigelseslov specielt for dette område. Kommissionen foreslår, at

statens udgifter til formålet indgår i beregningsgrundlaget for det samlede tilskud til hjemmestyret, og at hjemmestyret selv får ansvaret for, hvor stort et offentligt tilskud der bør ydes G.O.F.

E. Statens tilskud til diverse sociale og kulturelle formål

Staten afsætter til disse formål på de årlige finanslove et dispositionsbeløb, som for finansåret 1977-78 udgør 200.000 kr. Ministeriet kan ikke selv disponere over beløbet, idet Folketingets (Finansudvalgets) forudgående samtykke til bevillingsfordelingen skal indhentes.

Forinden dette sker, indhentes ifølge praksis en udtalelse fra G.O.F. og fra Arbejds- og socialdirektoratet. Beløbet foreslås af kommissionen medtaget ved beregningen af det samlede generelle tilskud til hjemmestyret.

F. Atuagagdlitit/Grønlandsposten

A/G er det eneste blad i Grønland, der drives med direkte offentlige tilskud, der har form af underskudsdekning fra landskassen og fra staten, der i øjeblikket yder hver 300.000 kr. pr. år. Der er derfor ikke behov for i forbindelse med kommissionens overvejelser om det kulturelle områdes overgang til hjemmestyre at beskæftige sig med den øvrige trykte presse i Grønland.

A/G er siden efteråret 1975 en selvejende institution, ledet af en bestyrelse, som ifølge vedtægten for bladet er sammensat af: 2 medlemmer udpeget af landsrådet, 1 medlem udpeget af landshøvdingen, 1 medlem udpeget af G.O.F., samt 1 medlem med administrativ erfaring (udpeges af de 4 førstnævnte medlemmer).

I betragtning af bladets karakter af selvejende institution har der alene for kommissionen været behov for at behandle spørgsmålet om den statslige repræsentation i bladets bestyrelse samt spørgsmålet om finansiering.

Kommissionen går ind for, at den statslige repræsentant i bestyrelsen udtræder efter det kulturelle områdes overgang til hjemmestyre,

men mener alene at kunne lægge det op som forslag til A/G's bestyrelse, idet det i øvrigt må være A/G's bestyrelse, som træffer den nærmere afgørelse. Ændringen kan foretages ved, at det af landshøvdingen udpegede medlem med særlig indsigt i grønlandsk kultur fremover udpeges af landstinget uden for dets kreds, således at der stadig lægges vægt på særligt kendskab til grønlandsk kultur. Det må bemærkes, at landstinget i forvejen vil have 2 medlemmer i A/G's bestyrelse, som ikke nødvendigvis behøver at være medlemmer af landstinget men som for øjeblikket begge er det. Sagen synes ikke at være af så stor praktisk betydning, at der er grund til at gribe ind midt i en valgperiode, og det må i den forbindelse nævnes, at statens repræsentant, som udpeges for 4 år ad gangen, vil sidde frem til 1981, idet han af hensyn til kontinuiteten i bestyrelsen vælges for en periode, der ligeligt fordeler sig på 2 landsrådsperioder. Kommissionen foreslår derfor, at den omtalte ændring finder sted ved nyvalg af medlem i 1981.

G. Bogtrykkeriet i Grønland

Bogtrykkeriet har som hovedopgave trykning af A/G samt betjening af de offentlige institutioner. Derudover løser bogtrykkeriet aktuelle trykningsopgaver for private kunder, hvilket for tiden udgør ca. 40% af omsætningen.

Trykkeriet forventes i 1977 at få et overskud på 1 mill. kr. Der påregnes i de kommende år et overskud af samme størrelse.

Det må dog tages i betragtning, at trykkeriet ikke foretager afskrivning og forrentning.

I kommissionen er der enighed om, at det statsejede trykkeri, Sydgrønlands Bogtrykkeri,

bør overgå som selvejende institution. Kommissionen anbefaler, at overdragelsen sker vederlagsfrit men dog således, at trykkeriet bliver i stand til at modernisere det tekniske udstyr i overensstemmelse med udviklingen på dette område.

Kommissionen har ladet udarbejde forslag til vedtægter for Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri, se bilag 11, og udkast til forretningsorden for bestyrelsen for Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri, se bilag 12.

H. Det kulturelle områdes finansiering

Statens udgifter til fritidsvirksomhed, biblioteksvæsen, oplysningsvirksomhed, Atuagagdliutit/Grønlandsposten m.m. foreslås medregnet i den danske stats generelle tilskud til hjemmestyret. Det vil med udgangspunkt i finansloven for 1977/78 svare til et tilskud på 15,3 mill. kr.

Af dette beløb vedrører en del opgaver, som styres centralt, og som derfor vil blive finansieret og styret af landstinget og landsstyret. Dette gælder bl.a. tilskud til G.O.F. og A/G, men også i vid udstrækning biblioteksvæsenet og i mindre grad fritidsvirksomheden. Den

del, som vedrører opgaver, som vil blive løst af kommunerne, må forventes indregnet i landskassens tilskud til kommunerne, som vil blive beregnet på basis af objektive kriterier. Det må dog nævnes, at der kan blive behov for tillem্পninger, idet bevillingerne ikke i dag er helt jævnt fordelt, hvor udgifterne til dels falder de steder, hvor der er taget et initiativ. Det kan derfor være rimeligt inden for fritidsvirksomheden at regne med et dispositionsbeløb - som under skolevæsenet - til udligning af skævheder.

Kapitel VI : Kirken i Grønland

A. Den nuværende ordning

De centrale kirkeretlige bestemmelser findes i lov nr.210 af 3.juni 1967 om kirken i Grønland.

Kirken i Grønland er en del af den danske folkekirke og hører under Københavns stift.

Kirkeministeriet overtog i henhold til kgl. resolution af 16.december 1965 administrationen af kirken i Grønland fra Ministeriet for Grønland.

Biskoppen over Københavns stift varetager overtilsynet i gejstlige anliggender.

Landsprovsten i Grønland er den øverste kirkelige myndighed i Grønland i alle anliggender, der ikke henhører under Grønlands kirkenævn. På grund af de geografiske forhold tilkommer der landsprovsten videregående beføjelser end provster i almindelighed.

Grønlands kirkenævn består af landshøv-

dingen og landsprovsten med landsprovsten som varetager af den daglige administration. Kirkenævnet sorterer direkte under Kirkeministeriet, der den 18.juli 1967 har stadfæstet et regulativ for nævnets virksomhed.

Af vigtigere sagsområder, der er henlagt under kirkenævnet, kan anføres:

Overtilsyn med kirker og kirkegårde samt almindelig og ekstraordinær vedligeholdelse af disse.

Indstillinger til ministeriet om opførelse og anlæg af nye kirker og kirkegårde. Præsters ferieforhold og frirejser samt bevilling af forskellige godtgørelser. Udarbejdelse af bidrag til de årlige finanslove.

Visitatsprovsterne virker som rådgivere for præster og kateketer efter landsprovstens nærmere anvisning, hvorimod der ikke er tilagt dem administrative opgaver. Visitatsprovsterne beskikkes af kirkeministeren for 3 år ad gangen, en for den nordlige del og en for den sydlige del af Vestgrønland.

Præstegældenes antal og område fastsættes af kirkeministeren. Landsprovsten fastsætter regulativ for betjening af de enkelte præstegæld, herunder angående præsternes pligt til at betjene bygderne. Der er for tiden 19 præstegæld.

Kateketer, overkateketer og læserkateketer beskikkes af landsprovsten som bistand for præsterne blandt lærere eller andre, der har de nødvendige forudsætninger for den kirkelige tjeneste. Nærmere bestemmelser er fastsat i Kirkeministeriets bekendtgørelse af 8.november 1967 og i landsprovstens instruks af 29. november 1972 samt i en aftale af 1. september 1972 mellem Ministeriet for Grønland og Danmarks Lærerforening.

Til kateketernes arbejde henhører afholdelse af gudstjenester, tilrettelæggelse og le-

delse af kirkelige møder, udførelse af sjælesørgergerning, bistand ved førelse af kirkebøger, forrettelse af dåb og begravelse.

Menighedsrepræsentationer kan vælges på enhver plads i Grønland, hvor der ved statens foranstaltning er stillet lokale (kirke eller skolekapel- til rådighed til afholdelse af gudstjenester, jfr. anordning af 9.marts 1962 om menighedsrepræsentation i Grønland.

Valg til menighedsrepræsentationerne finder sted samtidig med valg til kommunalbestyrelserne og landsrådet på en af landshøvdingen fastsat dag.

Menighedsrepræsentationerne består af 2-5 valgte medlemmer, samt af stedets kateket (kateketer) og den eller de tjenstgørende præster, der bor ved vedkommende plads.

Menighedsrepræsentationernes vigtigste opgave er at fremme menighedens aktive deltagelse i det kirkelige arbejde.

Menighedsrepræsentationernes udtalelse indhentes om forslag vedrørende indretning og vedligeholdelse af kirkebygninger og begravelsespladser, og deres samtykke skal indhentes til indførelse af visse ændringer i gudstjenesternes indhold og tidspunktet for disses afholdelse.

Menighedsrepræsentationerne har derimod ingen økonomiske beføjelser og medvirker ikke ved besættelse af præstestillinger.

Finansieringen af kirken i Grønland påhviler statskassen. Der er på finansloven for finansåret 1977-78 bevilget 7,2 mill. kr. i *driftsudgifter*. Beløbet fordeles til de enkelte præstegæld af kirkenævnet. Der er ingen lokal kirkelig ligning, og kirken ejer ingen kapital. *Anlægsudgifterne* udgør ifølge den foreliggende 5-årsplan i alt godt 10 mill. kr. i årene 1977-81.

B. Kommissionens forslag

1. Forslagets tilblivelse

Kommissionens første drøftelse af kirkens overgang til hjemmestyret fandt sted i april-

mødet 1977. Der var i kommissionen enighed om, at kirken bør overføres fra hjemmestyrets start. Ved mødet blev der fremlagt et udkast til bemyndigelseslov om kirken i Grønland.

som kommissionen i princippet kunne tilslutte sig. Med henblik på en kritisk gennemgang af udkastet og udarbejdelse af en landstingsforordning om kirken i Grønland blev der nedsat et grønlandsk underudvalg bestående af landsrådsformand Lars Chemnitz, landsråds næstformand Jonathan Motzfeldt, landsrådsmedlem Niels Carlo Heilmann samt landsprovsten.

Underudvalgets forslag til lov om kirken i Grønland og forslag til landstingsforordning om kirken i Grønland blev forinden endelig behandling i kommissionen drøftet på menighedsrepræsentationernes landsmøde i midten af maj måned og på præstekonventet i september måned 1977, ligesom forslaget har været forelagt landsrådet.

Kommissionens forslag til lov om kirken i Grønland bygger på præstekonventets forslag, ligesom kommissionens forslag til landstingsforordning om kirken på nær et par redaktionelle ændringer er det samme som præstekonventets forslag, idet kommissionen har lagt vægt på, at dens forslag så vidt muligt findes egnede af kirkens repræsentanter. Kommissionen er af den opfattelse, at der må ske en finpudsning af forslaget til landstingsforordning om kirken i Grønland inden dettes endelige behandling i det kommende landsting.

2. Forslag til lov om kirken i Grønland

I lighed med kommissionens øvrige forslag vedrørende overførsel af sagsområder, hvortil der forudsættes ydet statstilskud, sker overførslen af kirken i Grønland til hjemmestyret ved en bemyndigelseslov med angivelse af nogle hovedprincipper, således at der tillægges hjemmestyret kompetence til ved landstingsforordning at fastsætte de nærmere regler for kirkens styrelse.

I forslaget til lov om kirken i Grønland bestemmes, at kirken i Grønland er en del af den danske folkekirke og hører under Københavns stift, hvorved et stærkt ønske specielt fra dansk side om fortsat tilknytning imellem kirken i Grønland og den danske folkekirke imødekommes.

Det fastslås, at hjemmestyret bliver den regelfastsættende myndighed vedrørende kirkens styrelse og administration, og at hjemmestyret opretter et kirkenævn, som på hjemmestyrets vegne skal forestå den centrale administration af kirken.

Der findes endelig en hjemmel for hjemmestyret til at fastsætte regler for dannelse af og virksomhed for menighedsrepræsentationer.

3. Forslag til landstingsforordning om kirken i Grønland

I forslaget til landstingsforordning om kirken i Grønland, som findes som bilag 13, er der fastsat nærmere regler for kirkenævnet og dets opgaver.

Kirkenævnet er foreslået sammensat af landsstyremedlemmet for kirkelige anliggender, en repræsentant for menighederne udpeget af det landsmøde for repræsentanter for præstegældsråd, der er foreslået til at finde sted efter valg til menighedsrepræsentationerne, samt vicebiskoppen.

Det forudsættes, at hjemmestyret opretter en stilling som vicebiskop, mens stillingen som landsprovst bortfalder. Vicebiskoppen er dels forretningsfører for kirkenævnet, dels stiftets repræsentant i Grønland. Hjemmestyret fastsætter regler herom og regler for valg af vicebiskop, som må forudses at komme til at foregå efter tilsvarende regler som i Danmark, hvor bisperne vælges af præsterne og menighedsrådene. Endvidere er det, i lighed med hvad tilfaldet var på Færøerne, forudsat, at stillingen som vicebiskop første gang besættes med landsprovsten, og at valg af vicebiskop derfor første gang finder sted ved indtrædende ledighed i stillingen.

- Af kirkenævnets opgaver kan nævnes
- udarbejdelse af kirkens årlige budget,
 - kontrol med overholdelse af bevillinger til kirken,
 - ansættelse, afskedigelse og placering af præster og overkateketer,
 - tilsyn med kirkebygninger og lokaler, der benyttes til gudstjeneste, ligkapeller, begravelsespladser, provsteboliger samt overhol-

- delse af gældende bestemmelser for kirkens virksomhed,
- afgivelse til landstinget af en årlig beretning om kirkens forhold og virksomhed,
 - udnævnelse af og fastsættelse af regler for provster i Nord-, Syd- og Midtgrønland og
 - Grønlands inddeling i præstegæld.

Kommissionen foreslår, at de lokale menighedsrepræsentationer fortsætter i deres nuværende form, d.v.s., at der vælges en menighedsrepræsentation hvert sted, hvor der findes lokale til afholdelse af gudstjenester.

Hvad angår menighedsrepræsentationerne i øvrigt, er der i forhold til den nugældende ordning foreslået en nydannelse i form af præstegældsråd. Nydannelsen er begrundet i ønsket om at styrke menighedsrepræsentationernes koordinerende funktion vedrørende kirkelige aktiviteter og økonomiske kompetence og ansvar på præstegældsplan.

Hver menighedsrepræsentation i et præstegæld vælger blandt sine medlemmer medlemmer til præstegældsrådet. Antallet af præstegældsrådsmedlemmer fastsættes på grundlag af antallet af den enkelte menighedsrepræsentations medlemmer. Endvidere er foreslået, at den præst, der er præstegældets institutionsleder, skal være født medlem af og forretningsfører for præstegældsrådet.

Vedrørende nærmere regler og fremgangsmåde ved valg af menighedsrepræsentationer og præstegældsråd og antallet af deres medlemmer henvises til forslaget til landstingsforordningen med tilhørende bilag indeholdende fortegnelse over menighedsrepræsentationer.

- Af præstegældsrådenes opgaver kan nævnes
- udarbejdelse af præstegældets årlige budget,
 - kontrol med overholdelsen af bevillinger til præstegældet,
 - tilsyn med kirker, lokaler, der benyttes til gudstjeneste, ligkapeller, begravningspladser og præsteboliger i præstegældet,
 - ansættelse og afskedigelse af præstegældskarle m.v. og

- indstilling til kirkenævnet i forbindelse med besættelse af et ledigt præsteembede i præstegældet.

I forbindelse med sidstnævnte er det foreslået, at en enstemmig indstilling fra et præstegæld skal følges af kirkenævnet.

Med hensyn til koordination af de kirkelige handlinger i by og på bygder har man efter indstilling fra præstekonventet bibeholdt den nugældende ordning, hvorefter det er præsten, der koordinerer.

Endvidere er præster og kateketer — som foreslået af kirkekonventet - fødte medlemmer af menighedsrepræsentationerne i overensstemmelse med forholdene i dag, hvilket indebærer, at præster og kateketer i byerne kommer til at udgøre en betydelig gruppe i byens menighedsrepræsentation. I forlængelse heraf skal det nævnes, at præstekonventets forslag indeholder at lade præster, der er institutionsledere af de enkelte præstegæld, deltage i de folkevalgte menighedsrepræsentanters landsmøde, ligesom det er foreslået, at de folkevalgte menighedsrepræsentanter holder landsmøde hvert *fjerde* år, og at præsterne holder præstekonvent hvert *andet* år. — Allersidst skal man for en god ordens skyld bemærke, at præstekonventets forslag om ændring af stillingsbetegnelsen fra visitatsprovst til provst af kommissionen alene er opfattet som ændring af stillingsbetegnelse, som ikke umiddelbart kan føre til omklassificering af de pågældende stillinger.

Hvad angår kirkens personale, er der ikke foreslået ændringer i forhold til nugældende ordning udover, hvad allerede er omtalt eller berørt foran.

Det fastslås allersidst i forslaget til landstingsforordningen, at præster, overkateketer, kateketer og læserkateketer i deres embeds- virksomhed er uafhængige af præstegældsrådet og menighedsrepræsentationerne, når det drejer sig om prædikener og den private sjælesorg. Tilsyn med denne virksomhed varetages af vicebiskoppen.

G. Kirkens økonomi under hjemmestyre

Kommissionen foreslår kirkens virksomhed finansieret på samme måde som for de øvrige områder, som tænkes overført, og hvortil der fortsat forudsættes ydet statstilskud. Det foreslås således, at tilskud til driftsudgifter fastsættes med udgangspunkt i statens hidtidige udgifter og indgår i det samlede generelle bloktilskud til hjemmestyret.

For så vidt angår statens tilskud til anlægsudgifter henvises til del 6, kapitel XIV, afsnit B.3. Tilskud til anlægsudgifter. Det bemærkes, at investeringsbehovene inden for kirken er skønnet til at være beskedne i årene efter 1980.

Kapitel VII : Arbejds- og socialvæsenet

A. Den nuværende ordning

Der er på dette område en temmelig lang tradition for selvstændig grønlandsk administration, regelfastsættelse og finansiering.

Det retlige grundlag for den nuværende ordning er en række landsrådsvedtægter (om hjælp fra det offentlige, om aldersrente, børnetilskud o.s.v.). Vedtægterne stadfæstes af ministeren for Grønland.

Den centrale administration i Grønland er henlagt til arbejds- og socialdirektionen i Godthåb. Direktionen er nedsat af landsrådet og består af: Landsrådsformanden (formand for direktionen), landshøvdingen, landslægen, 3 medlemmer udpeget af landsrådet og 2 repræsentanter for arbejdsmarkedets parter. Den daglige administration varetages af et arbejds- og socialdirektorat.

Den lokale administration er henlagt til socialudvalg og arbejdsmarkedsudvalg, nedsat af kommunalbestyrelserne i de enkelte kommuner.

Opgavefordelingen mellem landsrådet og kommunerne er i hovedtræk således, at landsrådet navnlig står for drift og anlæg af landsdækkende institutioner (børnehjem m.m.), medens kommunerne står for drift og anlæg af de institutioner (vuggestuer m.m.) og de serviceydelser (arbejdsformidling, hjemme-

hjælp m.m.), der stilles til rådighed for befolkningen i de enkelte kommuner, samt forvalter underholdshjælp fra det offentlige og andre skønsmæssigt fastsatte ydelser.

Finansieringen påhvilede indtil 1. januar 1968 alene de grønlandske kasser, men der indførtes fra dette tidspunkt en statstilskudsordning (L 231 1968-, hvorefter staten ydede et tilskud på indtil $\frac{3}{10}$ af landsrådets og kommunernes udgifter til såvel drift som anlæg vedrørende socialforsorgen og foranstaltninger med henblik på arbejdsmarkedet.

Ved iverksættelsen af byrde- og opgavefordelingsreformen pr. 1. januar 1975 og den samtidige indførelse af indkomstskat til kommunerne ændredes tilskudsordningen ved L 293 1974. Herefter kan staten yde tilskud til dækning af indtil 40% af de udgifter (til såvel drift som anlæg), der afholdes af landsrådet og kommunerne. For de (lokale) opgaver, der påhviler kommunen, sker endvidere en deling mellem landsrådet og kommunerne. I praksis er statens tilskud at betragte som et bloktilskud, idet refusionsprocenten fremkommer som forholdet mellem finanslovbevillingen og de faktiske udgifter, dog således at dette maksimalt kan udgøre 40% af de samlede tilskudsberettigede udgifter. For finansåret 1978

er søgt 52,2 mill. kr. svarende til knap 35% af de tilskudsberettigede udgifter. Til anlægs-

udgifter er statsrefusionen til såvel landsråd som kommuner søgt med 40%.

B. Overgang til hjemmestyre

Som det fremgår, er arbejds- og socialvæsenet allerede under den gældende ordning i meget vidt omfang »hjemmestyret«.

Da statstilskud fortsat må anses for nødvendige, og fordi det synes hensigtsmæssigt at gennemføre overførelsen af arbejds- og socialvæsenet parallelt med overførelsen af andre områder, bør overgangen til hjemmestyre ske ved en bemyndigelseslov. I henhold hertil påhviler det Grønlands hjemmestyre:

- at varetage en neutral arbejdsformidling samt foretage erhvervsvejledning og formidling af erhvervsuddannelse og
- at gennemføre foranstaltninger for i rimeligt omfang at forebygge sociale vanskeligheder og afhjælpe opståede sociale vanskeligheder.

Med gennemførelsen af en bemyndigelseslov tilvejebringes formel hjemmel for hjemmestyret til selv at fastlægge regler såvel for det materielle indhold af arbejds- og socialvæsenet (arbejds- og socialpolitikken) som for styrelsen og opgavefordelingen.

Under henvisning til, at de i dag gældende regler om organisation og styrelsesform findes dels i landsrådsvedtægt af 19. oktober 1973 om en arbejds- og socialdirektion i Grønland, dels i landsrådsvedtægt af 14. januar 1976 om arbejdsmarkedsadministrationen i Grønland og dels i landsrådsvedtægt af 19. februar 1975 om hjælp fra det offentlige, har kommissionen fundet det hensigtsmæssigt, om alle disse forskellige bestemmelser samles i én landsstingsforordning om arbejds- og socialvæsenet i Grønlands styrelse og organisation. Der henvises i denne forbindelse til kommissionens forslag, se bilag 14.

Forslaget følger i hovedsagen de i dag gældende bestemmelser, men det har dog været nødvendigt at foretage enkelte ændringer som følge af overgangen til hjemmestyret.

Som den første ændring må nævnes direktionens sammensætning. I overensstemmelse med hjemmestyrekommisionens vedtagelser inden for skolen og radioen, er landsstyremanden for sociale anliggender foreslået som født formand for direktionen, hvilket stort set svarer til den nuværende situation, hvor landsrådsformanden er født formand. Som noget nyt foreslås, at de grønlandske kommuner vælger en repræsentant til direktionen, hvilket må ses på baggrund af kommunernes centrale placering i socialvæsenets organisation. Ligeledes foreslås, at landshøvdingen og landslægen træder ud af direktionen. Landslægens udtræden motiveres med, at landslægen må betragtes som en særlig sagkyndig assistance, som på linie med anden sagkyndig assistance, f.eks. uddannelsesinspektøren, kan tilforordnes. Direktionen vil herefter have følgende medlemmer: Landsstyremedlemmet for sociale anliggender (formand), 3 af landstinget udpegede medlemmer, hvoraf mindst 2 medlemmer skal være medlemmer af tinget, 2 repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og en repræsentant udpeget af De grønlandske kommuners Landsforening.

Lokalt varetages den sociale forvaltning af kommunalbestyrelserne ved socialudvalget, som nedsættes i overensstemmelse med reglerne for kommunalbestyrelsernes stående udvalg. Det vil sige, at alene medlemmer af kommunalbestyrelserne kan blive medlemmer af socialudvalgene, hvilket er en ændring i forhold til de i dag gældende regler. Denne ændring er ønsket af de grønlandske kommuner under henvisning til, at socialudvalget kommer til at disponere på kommunens vegne også i økonomiske sager. Eventuelle sagkyndige i sociale forhold vil kunne tilforordnes. I bygderne varetages kommunens sociale anliggender af bygderådet.

Kommunernes arbejdsmarkedsopgaver varetages af arbejdsmarkedsudvalget, og kommissionen foreslår ikke ændringer i forhold til

de i dag gældende regler, jfr. landsrådsvedtægt af 14. januar 1976 om arbejdsmarkedsadministration i Grønland.

C. Socialvæsenets økonomi under hjemmestyre

Som nævnt betyder socialvæsenets indkobling i hjemmestyreformen ikke nogen indholdsmæssig ændring for socialvæsenet, og det er derfor foreslået, at man ved overgangen opretholder det hidtidige finansieringssystem, bortset fra ændrede regler for statens tilskud.

Efter den i dag gældende procedure, udarbejdes de sociale budgetter i kommunerne og godkendes herefter i arbejds- og socialdirektoratet, hvor der tillige sker en koordinering af de kommunale budgetter og budgetterne

for de landsdækkende ydelser og foranstaltninger, inden endelig godkendelse finder sted i landsrådet i forbindelse med landsrådets årlige budgetbehandlinger. Landsrådets godkendelse af de kommunale budgetter har kun virkning for landskassens og statens refusion, idet kommunerne meget vel kan tage ikke-godkendte foranstaltninger op, men i så tilfælde også må afholde de dermed forbundne udgifter.

Kapitel VIII : Bistandsvirksomhed for grønlandere i Danmark

A. Bistandsvirksomhedens nuværende opbygning

Den bistandsvirksomhed, der forestås af ministeriet, er i nedenstående oversigt fordelt på grupper, og det er vist, hvorledes opgaverne

er fordelt på ministeriets kontorer samt, hvilke myndigheder i Grønland der er involveret.

Bistandsvirksomheden for grønlandere i Danmark

	Antal ultimo 1976	Kontor i ministeriet	Myndighed i Grønland
1. Børne- og særforsorg m.v.	325	3. kontor	Arbejds- og socialdirektoratet
2. Almindelig skoleuddannelse	400	4. kontor (skoledistrikt Danmark)	Skoledirektøren
3. Erhvervsuddannelsen samt HF og gymnasier	700	3. kontor	Arbejdsmarkedskontorerne/uddannelsesinspektøren
4. Patienter	50	4. kontor	Sundhedsvæsenet
5. Anbragte i henhold til den grønlandske kriminallov samt mentalobservanter	25	3. kontor i samarbejde Pooq	Kriminalforsorgen i Godthåb
I alt	1500		

Regnes til- og afgang med, har antallet af forskellige personer, der har modtaget bistand af den ene eller anden art i 1976 været godt 2.500. Eksempelvis har der været ca. 500 patienter i 1976.

Af specielle bistandsorganer for grønlandere findes foruden afdelingerne i ministeriet en række selvejende institutioner, det grønlandske rådgivningskontor Pooq, der først og fremmest tager sig af grønlandere, der er bosat mere permanent i Danmark, samt 7 grønlanderhuse, der fortrinsvis virker som vejledere for erhvervsuddannelsessøgende i de pågældende amter. Derudover er der af ministeriet ansat lokale vejledere for uddannelses-

søgende i områder, hvor der ikke er grønlanderhuse.

Den omtalte bistandsvirksomhed for grønlandere er et supplement til den bistand, der ydes andre danske statsborgere af social- og sundhedsforvaltninger, studievejledere på skoler m.v. Om bistanden for de enkelte grupper bemærkes vedrørende grønlandere under børneforsorg, at beslutningen om anbringelse i Danmark på institution eller i familiepleje træffes af arbejds- og socialdirektoratet efter indstilling fra »Den sociale kontaktgruppe« (arbejds- og socialdirektøren, skoledirektøren og landslægen) og rådgivningsafdelingen i ministeriet virker som serviceorgan for ar-

bejds- og socialdirektoratet og de grønlandske kommuner.

Finansieringen af udgifterne vedrørende grønlandere under grønlandsk børneforsorg i Danmark følger bistandslovens principper om fordeling mellem opholds- og hjemkommune samt om klienter fra et andet amt, idet der til udgifter, der ikke er nedbragt ved refusion fra socialstyrelsen, ydes et tilskud på indtil 40% af Ministeriet for Grønland. Halvdelen af udgifterne ved grønlanderhusenes og Pooq's drift dækkes af tilskud fra Ministeriet for Grønland.

Formidlingen af grønlandske skoleelever til de fire grønlandske kostskoler i Danmark eller til danske efterskoler foretages af skoledirektøren. En del af eleverne kommer til Danmark af sociale årsager, og i tilfælde af vanskeligheder, der kræver særlig behandling, kontaktes ministeriets socialrådgivere.

B. Overgang til hjemmestyre

Selv om der som omtalt foran er et samarbejde mellem de forskellige afdelinger, kan der næppe være tvivl om, at der vil kunne ske en forbedring ved at samle virksomheden i ét organ. Set fra den enkelte grønlanders side ville det betyde, at han/hun under hele opholdet vil kunne være knyttet til det samme organ og altså ikke skulle skifte ved overgang fra almindelig skolegang til erhvervsuddannelse. Endvidere ville der kunne opnås en bedre udnyttelse af personalets sagkundskab (lærere, socialrådgivere m.v.), når arbejdet samles i én organisation. Det vil formentlig også være en fordel for danske myndigheder at skulle henvende sig til ét organ.

Om bistandsvirksomheden for grønlandere i Danmark, hvad enten der er tale om skoleelever, andre uddannelsessøgende, forsorgsklienter eller patienter, i højere grad bør centraliseres ved overgang til hjemmestyre vil formentlig være et spørgsmål, der må afgøres af hjemmestyret. Det vil imidlertid næppe være hensigtsmæssigt, at der ved overgangen

For så vidt angår de erhvervsuddannelsessøgende, der får uddannelsesstøtte efter særlige regler af ministeriets Stipendieudvalg, formidles uddannelsen i Danmark af de kommunale arbejdsrnarkedskontorer eller fra skoledistrikt Danmark, medens opholdet for enkelte grupper, der mere kortvarigt befinder sig i Danmark, formidles af uddannelsesinspektøren i Godthåb. Der gennemføres ikke specielle uddannelser for grønlandere, idet disse følger de almindelige undervisningsplaner.

Bestemmelse om nedsendelse af patienter til Danmark træffes af landslægen. Under opholdet står patientkontorets tolke til rådighed, og det grønlandske rådgivningskontor har gennemført en særlig besøgsordning. I særlige tilfælde bistår socialrådgiverne fra ministeriets rådgivningsafdeling.

sker en yderligere opsplitning på organer i forhold til det nuværende system.

Efter den foreløbige tidsplan vil socialvæsenet, skolevæsenet og erhvervsuddannelsen være blandt de første sektorer, der overgår til hjemmestyre, hvilket indebærer, at bistanden vedrørende forsorgsgrupperne, skoleeleverne og erhvervsuddannelsessøgende, inkl. uddannelsesstøtten overgår samtidigt. Uanset om denne tidsplan holder, vil det imidlertid være hensigtsmæssigt, at bistanden på grund af bistandsarbejdets karakter overgår samtidigt.

Der er enighed i kommissionen om, at bistandsarbejdet bør overføres samlet og senest pr. 1.januar 1981. Dette indebærer, at bistandsfunktioner (jfr. oversigten i det foregående) eksempelvis inden for det sociale område, hvis dette område overtages af hjemmestyret inden 1.januar 1981, først går over, når bistandsvirksomheden i øvrigt går over. Omvendt indebærer forslaget, at bistandsfunktioner inden for områder (eksempelvis sundhedsvæsenet), som går over efter 1.januar

1981, overgår sammen med bistandsvirksomheden i øvrigt.

For så vidt angår udgifterne til bistandsvirksomhed, skjuler disse sig for en stor dels vedkommende i de respektive myndigheders administrationsomkostninger. Det vil dog

være muligt at udtrække udgifterne for Ministeriet for Grønlands rådgivningsafdeling, som er af størrelsesordenen 5 mill. kr. (ekskl. uddannelsesstøtte). Kommissionen skønner det rimeligt, at dette beløb indgår ved beregningen af det generelle tilskud til hjemmestyret.

Kapitel IX : Erhvervsuddannelsen i Grønland

A. Den nuværende ordning

Erhvervsuddannelsen er såvel administrativt som på andre måder en meget ung institution, og hele systemet er fortsat under stærk vækst og hastige ændringer.

Ved lov for Grønland nr.93 af 17.marts 1971 om erhvervmæssige uddannelser oprettedes et Erhvervsuddannelsesråd, hvis opgave er at søge gennemført de nødvendige erhvervmæssige uddannelser, som svarer til den tekniske udvikling og til forholdene på arbejdsmarkedet.

Erhvervsuddannelsesrådet er et administrerende råd i den centrale administration for Grønland. Landshøvdingen er formand for rådet, der i øvrigt består af 1 repræsentant for landsrådet, 2 repræsentanter for GAS, hvoraf den ene skal repræsentere de kvindelige arbejdere, 1 repræsentant for arbejdsgiverne samt 1 repræsentant for fisker- og fangerorganisationen KNAPP. Endvidere er skoledirektøren og arbejds- og socialdirektøren medlemmer af rådet, der desuden har repræsentanter for KGH og GTO som fast tilfornordede.

Rådet afholder 4 ordinære møder om året og har oprettet et forretningsudvalg, der mellem møderne løser presserende opgaver.

Lov nr.93 etablerede en stilling som uddannelsesinspektør, der er sekretær for rådet og forestår den daglige ledelse af erhvervsuddannelsen i Grønland.

Erhvervsuddannelsesrådet afgiver en årlig beretning om sin virksomhed.

Uddannelse af grønlændere gennemføres både i Grønland og i Danmark, hvilket skyldes såvel praktiske som økonomiske hensyn. Det har indtil nu ikke været muligt at etablere den nødvendige fagskolekapacitet i Grønland inden for alle erhvervsområder, og for en række fags vedkommende vil uddannelsen permanent skulle gennemføres i Danmark under hensyn til de lave elevtal.

Uddannelsesinspektøren forestår følgende aktiviteter:

1. Basisuddannelser, omskoling, videreuddannelser og efteruddannelser.
2. Statsstøtte til uddannelsessøgende i Grønland.
3. Drift og vedligeholdelse af undervisnings- og værkstedslokaler samt skolehjem og kollegier.
4. Administration og personale til varetagelse af sekretariatsfunktioner for Erhvervsuddannelsesrådet.
5. Planlægning, koordinering, å jourføring og udformning af erhvervmæssige uddannelsesmæssige foranstaltninger i Grønland - og i en vis udstrækning i Danmark.
6. Informationstjeneste vedrørende uddannelsesmuligheder i Grønland.
7. Administration og personale til varetagelse af sekretariatsfunktioner for De faglige Lærlingeudvalg.
8. Medvirken i en række tilgrænsende funktionsområder - eksempelvis ungdomsar-

bejdsløshedsprojekter, erhvervsudviklingsrådet m.v.

Derudover planlægges konsulentvirksomhed for erhvervslivet, som vil have til opgave at støtte de næringsdrivende gennem analyser, informationer og formidling af kontakter og yde bistand til løsning af tekniske, planlægningsmæssige og økonomiske spørgsmål.

Styringen af uddannelserne i Grønland foregår i det væsentlige via følgende fagskoler m.v. med tilknyttede kursusfunktioner inden for de pågældende brancheområder:

1. Jern- og Metalskolen i Grønland (tidligere Teknisk Skole, Godthåb) startede august 1977 undervisningen af 80 elever i basisåret inden for de erhvervsfaglige grunduddannelser, og et tilsvarende antal elever forudsættes optaget august 1978 samtidig med, at 2. delsundervisningen påbegyndes. Udover de erhvervsfaglige grunduddannelser gennemføres maskinistuddannelse og en række efteruddannelser.
2. Bygge- og Anlægsskolen, Holsteinsborg, påbegyndte august 1977 undervisningen af 90 elever i basisåret inden for de erhvervsfaglige grunduddannelser, og et tilsvarende antal forudsættes optaget august 1978 samtidig; med, at 2. delsundervisningen iværksættes. Yderligere gennemføres specialarbejderkurser.
3. Konsulentformidlingen planlægges placeret i den hidtidige specialarbejderskole, hvis opgave for hovedpartens vedkommende er overtaget af de nye brancheskoler, og der vil på skolen blive gennemført kurser for næringsdrivende.
4. De maritime uddannelser ledes fra Skiperskolen i Godthåb med afdeling for fiskerifaglige uddannelser i Frederikshåb. Til de maritime uddannelser er tilknyttet et øvelsesskib på charterbasis.
5. Social-pædagogisk Skole i Godthåb. Skolen har bygningsfællesskab med Grønlands Seminarium.
6. Administrative uddannelser organiseres for tiden via konsulent med forstanderfunktioner, placeret i Uddannelsesinspektørens

planlægningsafdeling. Herfra styres de administrative efteruddannelser (fagprøver, højere fagprøver, merconomuddannelser) fordelt på 6 byer på kysten. Desuden styres tolkeuddannelserne, regnskabskurser for fiskere m.v. Ligeledes udbygges og planlægges en grønlandsk kommunaluddannelse.

7. Husholdningsfagskolen i Julianehåb drives i samarbejde med skolevæsenet.

Udover disse aktiviteter findes andre fagskoler, som ligger uden for uddannelsesinspektørens daglige administration, men som i henhold til loven henhører under Erhvervsuddannelsesrådets ansvarsområde.

Grønlands Seminarium henhører traditionelt under skoledirektionen og skoledirektørens administration under hensyn til seminariets nære tilknytning til den grønlandske børneskole. Seminarieret giver 2 læreruddannelser, nemlig en 3-5-årig læreruddannelse i henhold til lov af 13.maj 1964 og en særlig faglæreruddannelse i henhold til bekendtgørelse nr. 239 af 3. maj 1973.

Telekostskolen i Julianehåb administreres og drives af GTO under hensyn til, at skolen næsten udelukkende uddanner personale til det grønlandske televæsen og således er en slags etatskole. Uddannelserne er — med undtagelse af telegrafistuddannelsen — særlige grønlandske uddannelser.

Sundhedsmedhjælper skolen administreres af det grønlandske sundhedsvæsen, idet denne skole er stærkt integreret i Dronning Ingrid's Hospital (DIH), men skolen har dog egen undervisnings- og indkvarteringsbygning. Der gives her en særlig grønlandsk sundhedsmedhjælperuddannelse.

Uddannelsesinspektøren administrerer desuden en række uddannelser af forskellig art, som ikke er fast henlagt til nogen bestemt skole, f.eks. tolkeuddannelser og fåreavleruddannelse,

I Danmark står enhver uddannelse principielt åben for ansøgere fra Grønland, men grønlændere kan normalt ikke få støtte fra Ministeriet for Grønlands Stipendieudvalg, såfremt der i Grønland kan gives en tilsvarende uddannelse som den søgte.

I Danmark spredtes de grønlandske uddannelsessøgende individuelt eller på små hold på de danske uddannelsesinstitutioner og følger fuldt ud de danske uddannelsesplaner. En undtagelse herfra er Ikast Handelskostskole, som næsten udelukkende uddanner grønlandske HK-lærlinge med læreplads i Grønland i henhold til lov nr.261 af 2.oktober 1956 om lærlingeforhold, ikraftsat for Grønland ved anordning nr.287 af 27.juni 1963. Skolen er p.t. den største fagskole for grønlandere. Undervisningen er henlagt til Danmark på grund af manglende skolekapacitet i Grønland - men ønskes principielt overført til Grønland.

Uddannelsessøgende i Danmark får deres uddannelser tilrettelagt af ministeriets uddannelses- og rådgivningsafdelinger, ofte i samarbejde med personalet i de 4 selvejende grønlanderhuse i provinsen.

Uddannelsessøgende i Grønland får støtte i henhold til bekendtgørelse for Grønland om statsstøtte til erhvervsmæssige uddannelser af 6.marts 1972, og grønlandske uddannelsessøgende i Danmark får støtte i henhold til be-

kendtgørelse af 11.september 1968. Støtten administreres af et særligt Stipendieudvalg. Begge de 2 sæt uddannelsesstøtteregler følger principperne i reglerne i Statens Uddannelsesstøtte, men med den tilpasning, som har vist sig nødvendig for at sikre de grønlandske uddannelsessøgende på rimelig måde. Alle udgifter til faglig uddannelse og uddannelsesstøtte betales af staten. De øvrige udgifter til uddannelser i Grønland betales over Ministeriet for Grønlands konti, mens udgifter i Danmark afholdes over de forskellige uddannelsesinstitutioners normale konti.

De samlede driftsudgifter (inkl. uddannelsesstøtte i Danmark) er for 1977 budgetteret til knap 40 mill. kr. I 1977-79 er budgetteret med stigende udgifter på grund af øget aktivitet. Ca. halvdelen af driftsudgifternes finansieres ved tilskud fra EF's sociale fond.

Der påregnes i årene 1978-82 investeret i alt ca. 23 mill. kr. De væsentligste opgaver er her færdiggørelsen af bygge- og anlægsskolen i Holsteinsborg samt en udvidelse af seminariet i Godthåb.

B. Overgang til hjemmestyre

Under drøftelserne i kommissionen er der blevet lagt vægt på, at erhvervsuddannelsen ses i sammenhæng med hele erhvervssektoren i Grønland, og at en overførsel til hjemmestyret sker i forbindelse med en samlet plan for overførsel af de erhvervsmæssige områder. Som det fremgår af behandlingen i del 5, kapitel X, afsnit C. Erhvervsforhold er det foreslået, at det landsstyremedlem, der varetager erhvervsområdet, får ansvaret for, at der i en overgangsperiode efter hjemmestyrelovens gennemførelse snarest muligt optages forhandlinger om den praktiske overførsel af KGH's produktionssektor og erhvervsstøtten. Det forekommer naturligt, at erhvervsuddannelsen tages med i disse overvejelser, ligesom den fremtidige berøringsflade til undervisningssektoren må nærmere undersøges. Det kan i den forbindelse nævnes, at Erhvervsuddannelsesrådet er gået i gang med at overveje, hvilke

konsekvenser en overgang til hjemmestyre vil få for de fremtidige regelsæt samt for erhvervsuddannelsens organisation og styring, herunder de kompetente organers sammensætning.

På denne baggrund skal kommissionen anbefale, at der ikke sker ændring i den nugældende ansvarsfordeling af erhvervsuddannelserne, hvilket indebærer, at seminariet og de social-pædagogiske uddannelser overføres til hjemmestyret sammen med henholdsvis det grønlandske skolevæsen og socialvæsenet, mens de øvrige erhvervsuddannelser overføres samlet som led i den plan, der nærmere vil blive aftalt for overgangsperioden. Dette indebærer ikke, at den tidsmæssige overgang først sker samtidig med produktionssektoren og erhvervsstøtten. I overensstemmelse med landsrådets ønske bør overførslen ske så hurtigt, det er praktisk gennemførligt, men det må er-

kendes, at planlægningen på dette område ikke er så langt fremme som for en række øvrige områder. Da det i øvrigt vil være hensigtsmæssigt af hensyn til en rimelig jævn belastning af landstingets administration, foreslår kommissionen, at overførsel finder sted inden 1982.

Som for øvrige områder, der overføres til hjemmestyret, skal der fremsættes forslag til bemyndigelseslov. Der henvises herom til del 5, kapitel X, samt Anneks 8 til bind 1, hvorefter hjemmestyret fastsætter de nærmere regler om indholdet og styrelsen af de erhvervsmæssige uddannelser, idet disse dog skal stå åbne for enhver, der har bopæl i Grønland og opfylder fastsatte adgangsbetingelser, ligesom undervisningen er vederlagsfri.

Under forudsætning af, at erhvervsuddannelsen fortsætter nogenlunde efter samme retningslinier som i dag, er endvidere - som eksempel - udarbejdet et udkast til forslag til landstingsforordning om erhvervsmæssig uddannelse, bilag 15.

Heri ligger, at Erhvervsuddannelsesrådet vil fortsætte nogenlunde uændret, dog således at Landshøvdingen over Grønland glider ud som medlem og som formand og erstattes af landsstyremanden for erhvervsuddannelsen i Grønland. Dette indebærer ikke oprettelse af et selvstændigt job som landsstyremand, men der tilkendes gives hermed, at området er en administrativ enhed, som kan placeres under en landsstyremand, som tillige kan have en

række andre anliggender under sig. Herudover foreslås landstinget repræsenteret af 2 medlemmer valgt af landstinget, og endelig foreslås det, at arbejds- og socialdirektøren og skoledirektøren, som i dag er medlemmer af Erhvervsuddannelsesrådet, gøres til tilforordnede.

Kommissionen vil imidlertid ikke se bort fra, at styrelsen hensigtsmæssigt kan organiseres på en anden vis og kan i den forbindelse pege på, at man under kultur- og undervisningsvæsenet opererer med en mere snæver direktion, som eventuelt kan bestå sammen med et erhvervsuddannelsesråd, hvor direktionen så tillige er forretningsudvalg for Erhvervsuddannelsesrådet, og endelig kan man forestille sig en løsning, hvorefter den del af erhvervsuddannelsen, som foregår i form af skolevirksomhed, overflyttes til kultur- og undervisningsområdet, medens erhvervsuddannelsens konsulenttjeneste indgår i en erhvervsadministrativ enhed sammen med arbejdsmarkedsadministrationen, som i dag er placeret under arbejds- og socialvæsenet, og erhvervsudviklingen.

Endelig må nævnes, at en række øvrige bestemmelser, der har betydning for erhvervsuddannelsen i Grønland, må ændres, såfremt erhvervsuddannelsen overgår til hjemmestyret. Her må især peges på reglerne om statsstøtte til erhvervsmæssige uddannelser, som i dag findes i ministerielle bekendtgørelser.

C. Erhvervsuddannelsens økonomi under hjemmestyre

Erhvervsuddannelsen vil som hovedparten af øvrige områder, som overføres til hjemmestyret, blive finansieret ved statstilskud, som indgår i det generelle statstilskud til finansiering af hjemmestyrets opgaver. Tilskuddet vil blive beregnet på baggrund af statens udgifter til formålet på overdragelsestidspunktet. Alle udgifter vil med den eksisterende struktur blive centralt administreret.

Et særligt teknisk spørgsmål melder sig med hensyn til beregningen af tilskuddet til uddannelsesstøtten, idet denne til dels ydes i form af lån. Kommissionen har ikke taget stilling hertil, og dette må nærmere afklares ved forhandling mellem landsstyret og de statslige myndigheder.

Forslag til Landstingslov om Grønlands landsting

Kapitel I. Tingets konstitution m.v.

§ 1. Regler om valg til Grønlands landsting fastsættes ved særlig landstingslov.

§ 2. Landstinget træder sammen snarest muligt og senest 45 dage efter nyvalg. Indkaldelse foretages af det medlem, der længst har været medlem af tinget, eller hvis flere har været medlem af tinget lige længe, af den ældste.

Stk. 2. Indtil valgs prøvelse og valg af landstingsformand har fundet sted, ledes tingets forhandlinger af det i stk.1 nævnte medlem.

§ 3. Landstinget vælger blandt sine medlemmer et landsstyre til varetagelse af den daglige styrelse af anliggender, der henhører under hjemmestyret. Landsstyret består af en landsstyreformand, som tillige er formand for landstinget, samt fra 2 til 4 landsstyremedlemmer, som tillige er viceformænd for landstinget.

Stk. 2. Antallet af landsstyremedlemmer fastsættes ud fra antallet og omfanget af anliggender, som henhører under hjemmestyret på baggrund af et forslag om opdeling i arbejdsområder fremsat af landsstyreformanden.

Stk. 3. Valg af landsstyreformand og landsstyremedlemmer sker ved særlig afstemning om hver enkelt stilling, hvoraf skal fremgå, hvilke anliggender der hører under stillingen. Et landstingsmedlem er valgt til henholdsvis landsstyreformand eller landsstyremedlem, såfremt han opnår absolut flertal i første afstemning. Opnår ingen kandidat absolut flertal, foretages fornyet afstemning. Giver denne afstemning heller ikke absolut flertal til en kandidat, foretages en tredje afstemning mellem de to kandidater, som opnåede flest stemmer ved anden afstemning. Står de 2 kandidater lige efter tredje afstemning, afgøres valget ved lodtrækning.

§ 4. Valg af landsstyreformand og landsstyremedlemmer har gyldighed for landstingets funktionsperiode.

Stk. 2. Når et medlem af landsstyret fritages for sit hverv, dør eller udtræder af landstinget, foretages valg af nyt medlem for resten af tingets funktionsperiode, medmindre landstinget beslutter at overføre de under det udtrædende medlem placerede anliggender til de øvrige landsstyremedlemmer. Ved nyvalg i en periode kan landstinget på baggrund af forslag fra landsstyret ændre på fordelingen af hjemmestyrets anliggender mellem landsstyrets medlemmer.

§ 5. Gør et landstingsmedlem sig skyldig i forhold, der ville have medført tvivl om hans valgbarhed, afgør landstinget efter indstilling fra udvalg til valgs prøvelse, hvorvidt han skal udtræde. Er forholdet af forbigående art, kan han efter landstingets beslutning midlertidigt fritages for medlemskabet.

Stk. 2. Ønsker et medlem at udtræde af landstinget som følge af sin helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlige årsager, afgør landstinget, hvorvidt sådant ønske kan efterkommes.

Stk. 3. Udtræder et landstingsmedlem af tinget, afgår ved døden eller bliver midlertidigt lovligt forhindret i at deltage i landstingets møder, indkaldes vedkommendes stedfortræder til at deltage i landstingets forhandlinger. Stedfortræderens valgbarhed undersøges af udvalg til valgs prøvelse. Når et medlem efter et midlertidigt fravær genoptager sit landstingsarbejde, udtræder stedfortræderen.

Stk. 4. Landstinget tager i hvert enkelt tilfælde stilling til, hvad der betragtes som lovligt forfald, dog er deltagelse i folketingsmøder at betragte som lovligt forfald.

Kapitel II. Landstingets mødevirksomhed

§ 6. Landstinget samles til to årlige ordinære samlinger og i øvrigt så ofte, som landsstyret finder det fornødent eller mindst halvdelen af medlemmerne kræver det.

Stk. 2. Landstinget kan i det omfang, det finder det fornødent, anmode rigsombudsmanden om at deltage i tingets møder.

Stk. 3. Landstinget fastsætter under en ordinær samling mødetidspunktet for næste ordinære samling.

§ 7. Formanden fremsender inden en samlings afholdelse til tingets medlemmer og rigsombudsmanden en fortegnelse over de emner, der af enkelte medlemmer, partigrupperinger, landsstyret eller regeringen er fremsendt til landstinget til beslutning eller udtalelse, og i øvrigt, over de spørgsmål, som forventes at ville komme til behandling. Fortegnelsen offentliggøres.

Stk. 2. Ingen andre end de i stk. 1 nævnte kan anmelde sager til behandling i landstinget.

Stk. 3. Formanden fremsender løbende til medlemmerne redegørelser for, hvad der er passeret for så vidt angår de på tidligere landsråds- og landstingssamlinger behandlede dagsordenspunkter og stillede forespørgsler, som ikke er endeligt afsluttede.

§ 8. Landstinget kan i forretningsordenen for Grønlands landsting fastsætte nærmere regler for tidsfrister for fremsendelse af og formkrav til sager, der ønskes behandlet af landstinget.

Stk. 2. Forslag, forespørgsler eller sager i øvrigt, der af regeringen eller landsstyret betegnes som hastende, skal optages på dagsordenen for vedkommende landstingssamling.

§ 9. Landstingets møder er offentlige. Landstinget kan dog vedtage at behandle enkelte sager for lukkede døre. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis dette bestemmes af landstinget eller mødelederen.

Stk. 2. Følgende sager behandles for lukkede døre, medmindre landstinget i det enkelte tilfælde bestemmer anderledes:

1. Embeders og stillingers besættelse,
2. Bevilling af personlige løntillæg og pensioner,
3. Ansøgninger om personlige understøttelser,
4. Forhandling om uddeling af anerkendelser og belønninger, som tildeles af landstinget,
5. Behandling af sager om tildeling af spiritusbevillinger.

§ 10. Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk, men skal tillige kunne følges på dansk.

§ 11. Formanden eller i dennes forfald et af landsstyremedlemmerne efter indbyrdes aftale leder landstingets møder.

Stk. 2. Et medlem af landsstyret, som forelægger eller er ordfører i en sag for landsstyret, kan ikke være mødeleder.

§ 12. Landstinget kan i sin forretningsorden fastsætte nærmere regler for afviklingen af landstingets samlinger, herunder om tidsfrister for behandling af forslag, taletider m.v.

Kapitel III. Udvalg m.v.

§ 13. Landsstyret fungerer som landstingets dagsordensudvalg.

Stk. 2. Indtil valg af landsstyre har fundet sted, udgør den midlertidige formand og to af tinget udpegede medlemmer et midlertidigt dagsordensudvalg.

§ 14. Landstinget nedsætter under den konstituerende samling følgende udvalg bestående af 3 til 5 landstingsmedlemmer, som ikke er medlemmer af landsstyret:

1. Udvalg for økonomisk planlægning,
2. Udvalg for revision af landskassens regnskaber,
3. Udvalg til gennemgang af redegørelser for tidligere af landstinget behandlede sager,
4. Udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret.

Stk. 2. Udvalgene fastsætter selv deres forretningsorden og foretager inden for det enkelte udvalg en indbyrdes arbejdsfordeling blandt medlemmerne, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt.

Stk. 3. Udvalg for økonomisk planlægning afgiver mellem første og anden behandling af landstingets finanslovsforslag betænkning over forslag til landskassens budgetter, fremsætter bemærkninger og forslag til hovedretningslinier for landstingets indtægts- og udgiftspolitik samt afgiver udtalelser i sager, som af landstinget er henvist til udvalget.

Stk. 4. Udvalg for revision af landskassens regnskaber gennemgår sammen med landskassens revision landskassens regnskaber én gang om året og fremsætter de spørgsmål og bemærkninger til landsstyret, som regnskaberne måtte give anledning til. Spørgsmål og bemærkninger tillige med landsstyrets besvarelser forelægges landstinget.

Stk. 5. Udvalg til gennemgang af redegørelse for tidligere af landstinget behandlede sager og udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret gennemgår det af landsstyret udarbejdede materiale og fremsætter de spørgsmål og bemærkninger, som materialet og udvalgenes overvejelser i øvrigt giver anledning til. Spørgsmål og bemærkninger tillige med landsstyrets besvarelser forelægges landstinget.

§ 15. Landstinget nedsætter stående eller midlertidige udvalg efter sin nærmere bestemmelse. En sag kan henvises til udvalg på ethvert behandlingstrin eller til et udvalg, som tidligere er nedsat. Bliver dette gjort, stilles landstingets behandling i bero, indtil udvalgsbehandlingen er tilendebragt.

Stk. 2. Et udvalg vælger selv, hvor intet andet er bestemt, sin formand. Udvalget fremlægger sine overvejelser i en betænkning, som tidligst kan forelægges til behandling to døgn efter sin færdiggørelse.

§ 16. Landstinget vælger på sin konstituerende samling repræsentanter til de råd, udvalg, direktioner m.v., hvori landstinget er repræsenteret, medmindre andet er fastsat ved lov, landstingsforordning eller anden landstingsbeslutning.

Kapitel IV. Fremsættelse af landstingslov- og landstingsforordningsforslag m.v.

§ 17. Landstingslov- og landstingsforordnings-

forslag skal have lovform ved forelæggelsen i landstinget og skal underkastes tre behandlinger.

Stk. 2. Forslagene kan underkastes udvalgsbehandling, og der kan fremsættes ændringsforslag efter nærmere af landstinget i dets forretningsorden givne regler.

Stk. 3. Forslagene bringes til sidste afstemning i den endelige form og vedtages ved simpelt stemmeflertal.

§ 18. Vedtagne forslag skal underskrives af landsstyreformanden og af vedkommende landsstyremedlem eller forvaltningschef for at være gyldige.

Stk. 2. Landsstyret kan inden for en frist af 8 dage beslutte, at stadfæstelse skal udsættes, indtil forslaget er blevet vedtaget af landstinget i den efterfølgende samling. Vedtages forslaget ikke uændret i denne samling, er det bortfaldet.

Stk. 3. Landsstyret drager omsorg for, at vedtagne love og forordninger offentliggøres ved fremsendelse til statslige og kommunale myndigheder samt til domstolene og politiet. Vedtagne love og forordninger offentliggøres i Nalunaerutit.

§ 19. Andre selvstændige forslag end de i § 18 nævnte underkastes én landstingsbehandling, som kan afbrydes med henblik på udvalgsbehandling, indhentning af oplysninger m.v.

Stk. 2. Landsstyret meddeler rette vedkommende udfaldet af landstingets behandling.

§ 20. Ændringsforslag til de i §§ 18 og 19 anførte forslag skal for at komme til afstemning i landstinget foreligge skriftligt.

§ 21. Ønsker et medlem at indhente oplysninger om et offentligt anliggende, kan dette ske ved et spørgsmål til landsstyret. Spørgsmålet skal være skriftligt begrundet.

Kapitel V. Valg og anden stemmeafgivning

§ 22. Ingen beslutning kan tages af landstinget, når ikke mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

St k. 2. Alle beslutninger tages efter stemmeflerhed, for så vidt der ikke i den øvrige lovgivning eller ved anden bestemmelse er fastsat andet.

Stk. 3. Falder der ved en afstemning lige mange stemmer for og imod et forslag, er forslaget forkastet.

§ 23. For at kunne blive valgt til et udvalg eller anden offentlig repræsentation skal vedkommende være bragt i forslag af et landstingsmedlem i landstingssalen.

Stk. 2. Ved valg af 4 medlemmer eller mindre til et udvalg eller anden offentlig repræsentation kan hvert af landstingsmedlemmerne kun afgive én stemme. Ved valg af 5 medlemmer eller mere kan hvert landstingsmedlem stemme på to kandidater.

Stk. 3. De kandidater, som opnår flest stemmer er valgt. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 4. Hvor kun én person skal vælges, kræves absolut flertal. Hvis der ikke opnås en afgørelse ved første afstemning, foretages ubundet omvalg. Giver dette heller ikke en afgørelse, foretages afstemning mellem de to kandidater, som ved anden afstemning fik flest stemmer. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 5. Samtlige valg har højst gyldighed for en fire års periode, og hvor intet andet er bestemt har valg alene gyldighed for landstingets funktionsperiode.

§ 24. Afstemninger sker ved håndsoprækning eller navneopråb. Afstemninger ved valg af personer til udvalg m.v. kan dog, hvor et flertal kræver det, ske skriftligt.

Stk. 2. Medlemmer kan kun deltage i landstingets afstemninger, når de personligt er til stede.

Stk. 3. Hvis mødelederen finder, at alle er enige, kan han meddele, at forslaget er vedtaget uden afstemning. Ethvert medlem kan kræve afstemning, og efter trediebehandling af landstingslov- og landstingsforordningsforslag skal der foretages afstemning.

§ 25. Et forslag kan ikke blive ændret på

samme møde, som det er vedtaget. For i samme samling at ændre en af landstinget truffen afgørende vedtagelse kræves, at mindst $\frac{3}{5}$ af alle landstingsmedlemmer stemmer for det.

Kapitel VI. Andre bestemmelser

§ 26. Landstingets forhandlinger offentliggøres såvel på grønlandsk som på dansk i en under landsstyreformandens tilsyn udarbejdet udgave, af hvilken et eksemplar tilstilles ethvert af landstingsmedlemmerne, rigsombudsmanden, regeringen og samtlige kommunalbestyrelser i Grønland.

§ 27. For deltagelse i landstingets møder og udvalg nedsat af landstinget ydes der efter landstingets nærmere bestemmelse vederlag og diæter.

Stk. 2. For rejser i forbindelse med varetagelsen af hverv som landstingsmedlem eller medlem af udvalg nedsat af landstinget ydes der efter landstingets nærmere bestemmelser befordringsgodtgørelse samt godtgørelse for fravær fra hjemstedet.

Stk. 3. Endvidere refunderes fra landskassen efter regning medlemmernes udlæg til telegrafering og andre udgifter ved hverv, udført i landstingets tjeneste.

§ 28. Landsstyret besørger landstingets forretninger og drager omsorg for udførelse af tingets beslutninger.

Stk. 2. Mellem landstingets samlinger varetager landsstyret landstingets forretninger og afgør sager, som enten er af hastende karakter eller af så ringe betydning, at forelæggelse for landstinget ikke skønnes nødvendig. Landsstyret aflægger en beretning om sin virksomhed til forelæggelse på hver ordinær samling for perioden siden sidste ordinære samling.

Stk. 3. Landsstyret drager omsorg for, at landstingets og landsstyrets arkivalier opbevares på betryggende måde.

Stk. 4. Landstinget kan fastsætte retningslinier for landsstyret i en forretningsorden.

§ 29. Landstingsloven træder i kraft den

Generelle bemærkninger til udkast til forslag til landstingslov om Grønlands landsting

I overensstemmelse med hjemmestyrekommissionens forslag vil regelfastsættelsen for Grønlands indre styrelse blive overført til hjemmestyret fra 1.maj 1979. Forslag til lov om Grønlands landsting er en del af dette områdes overførsel. De nugældende regler findes i lov nr.441 af 22.december 1966 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v. med senere ændringer. Med lov af - om Grønlands hjemmestyre, som sat i kraft ved lov nr. af er Grønlands statsretlige status blevet radikalt forandret, og i overensstemmelse hermed er Grønlands landsråd blevet ændret til Grønlands landsting. De nærmere regler om valg til Grønlands landsting fastsættes i særlig landstingslov. Af hensyn til, at en sådan lov ikke har kunnet udarbejdes i forbindelse med valget i 1979, har det været nødvendigt at skabe den fornødne hjemmel hertil i en folketingslov med dertil knyttet bekendtgørelse nr. af om valg til Grønlands landsting og de grønlandske kommunalbestyrelser, som landstinget kan lade forblive i kraft som landstingslov, i det omfang det ønskes. Nærværende landstingslov om Grønlands landsting omfatter valg af formand og landsstyre, nedsættelse af udvalg samt regler om tingets mødevirksomhed m.m.

Bemærkninger til kapitel 1

Bestemmelserne om tidspunktet for landstingets første sammentræde og udpegning af midlertidig formand følger i alt væsentlig de i dag gældende regler.

Med hensyn til valg af landsstyre henvises til hjemmestyrelovens § 1, stk. 2., hvorefter landstingets forvaltning ledes af landsstyret. Endvidere henvises til hjemmestyrelovens § 3, hvorefter landstinget vælger landsstyrets formand og de øvrige medlemmer af landsstyret, og landsstyrets formand fordeler forretningerne mellem landsstyrets medlemmer. Reg-

lerne om valg af landsstyre er udformet i overensstemmelse hermed og i overensstemmelse med de af landsrådet anviste retningslinier for valg måden. Landsrådet har tilkendegivet, at antallet af landsstyremænd bør reguleres i overensstemmelse med antallet af større sammenhængende sagsområder som overføres til hjemmestyret. Endvidere er der taget hensyn til at antallet af landsstyremedlemmer skal kunne indpasses de herskende politiske forhold. Derfor er det foreslået, at landsstyrevalget finder sted i 2 omgange. I første omgang vælges landsstyreformanden, som herefter efter forhandling med de politiske grupper og enkeltpersoner ud fra antallet og omfanget af de anliggender, der henhører under landstinget, fremsætter et forslag om antal af landsstyremedlemmer. Landsstyremedlemmerne foreslås derefter valgt til at forestå et bestemt område inden for landsstyrets virksomhed og således, at der foretages afstemning om hver enkelt post. Landsstyret forudsættes at fungere hele landstingets funktionsperiode.

De foreslåede bestemmelser om udtræden af landstinget inden for en valgperiode følger de regler og den praksis, som i dag gælder for Grønlands landsråd. Dog må nævnes, at indtræder en stedfortræder i landstinget, får den pågældende automatisk de rettigheder og forpligtelser, som kendetegner ethvert medlem i øvrigt, herunder også stemmeret. Derimod indtræder stedfortræderen ikke automatisk i de særlige hverv, som forgængerer måtte være udpeget til af landstinget, men der skal i disse tilfælde foretages nyvalg, medmindre andet er fastsat.

Bemærkninger til kapitel 2

Reglerne i dette kapitel er i vid udstrækning i overensstemmelse med de hidtil gældende regler for Grønlands landsråd, dog således at de er

rettet ind i overensstemmelse med hjemmestyrelovens bestemmelser.

På en række punkter er der dog i dette kapitel sket en stramning i forhold til nugældende regler og praksis.

Dette gælder for det første redegørelser for tidligere sager, som herefter skal fremsendes løbende til landstingsmedlemmerne, hvilket giver de enkelte medlemmer bedre mulighed for løbende at holde sig å jour med landsstyrets opfølgning af landstingets arbejde.

For det andet stilles der større formkrav til landstingsmedlemmernes) forslag og forespørgsler, idet de skal foreligge i en form, der umiddelbart vil kunne anvendes som landstingslovsforslag, landstingsforordning eller landstingsudtalelse.

For det tredje skal landsstyret varetage mødeledelsen i landstinget, men således at vedkommende medlem af landsstyret, som er ordfører for landsstyret, ikke samtidig kan være mødeleder. Herved får landsstyrets ordfører mulighed for at foretage underhåndsrøftelser m.v., dels sikres mødeledelsens integritet videst muligt.

Bemærkninger til kapitel 3

I dette kapitel bestemmes at landsstyret fungerer som landstingets forretningsudvalg og dagsordensudvalg. Herudover nedsætter landstinget 4 faste udvalg, som er følgende:

1. Udvalg for økonomisk planlægning.
2. Udvalg for revision af landskassens regnskaber.
3. Udvalg til gennemgang af redegørelser for tidligere sager og
4. Udvalg til gennemgang af beretning fra landsstyret.

Uanset at der tidligere har været nedsat et udvalg for økonomisk planlægning under Grønlands landsråd, må de 4 udvalg betegnes som en nyskabelse, idet deres hovedopgave er at være landstingets garant for, at landsstyret forvalter sine opgaver i overensstemmelse med landstingets beslutninger. Det er derfor væsentligt, at ikke alene flertallet bag landsstyret er repræsenteret i udvalgene, men at også eventuelle betydende mindretal er repræ-

senteret, hvilket er søgt sikret ved de regler, der er nedfældet i kapitlet om valg og anden stemmeafgivning. Udvalgene foreslås efter landstingets nærmere bestemmelse at komme til at bestå af fra 3 til 5 mand afhængigt af omfanget og antallet af hjemmestyrets anliggender, idet det skønnes rimeligt, at de enkelte udvalgsmedlemmers arbejdsbyrde ikke bliver så stor, at kontrollen udhules. Med landsstyrets centrale placering som både forretningsfører og tingleddelse, er det en meget væsentlig demokratisk funktion, at landstingets muligheder for at gribe ind sikres bedst muligt.

Bemærkninger til kapitel 4

I overensstemmelse med de regler, som følges på Færøerne og i Danmark, foreslås, at alle landstingslov- og landstingsforordningsforslag gøres til genstand for 3 behandlinger i tinget. Landstingslovsforslaget indeholder ikke bestemmelser om, hvilket tidsinterval der skal være mellem 1., 2. og 3. behandling af forslag, men det forudsættes, at sådanne regler indeholdes i landstingets forretningsorden. Der er heller ikke lavet bestemmelser om taletider, men der er skabt hjemmel for, at sådanne kan fastsættes i landstingets forretningsorden.

Jvf. hjemmestyreloven skal vedtagne landstingslovsforslag og landstingsforordningsforslag underskrives af landsstyreformanden for at være gyldige. Dette er i landstingslovsforslaget strammet, således at landstingslove og landstingsforordninger underskrives af landsstyreformanden og vedkommende landsstyremedlem eller forvaltningschef.

For så vidt angår andre selvstændige forslag end forslag til landstingslove og landstingsforordninger, ændringsforslag, forespørgsler og forskellige procedurespørgsmål følger bestemmelserne i landstingslovsforslaget i alt væsentligt de bestemmelser, som har været gældende for Grønlands landsråd.

Bemærkninger til kapitel 5

De i forslaget indeholdte bestemmelser er i

overensstemmelse med de for Grønlands landsråd gældende bortset fra reglerne vedrørende valg af medlemmer til udvalg m.v.

Ved valg af medlemmer **til** udvalg m.m., hvor landstinget skal vælge 4 personer eller mindre, foreslås hvert landstingsmedlem at kunne stemme på én person, og ved valg af 5 personer eller mere at kunne stemme på 2 kandidater. Formålet hermed er dels at sikre væsentlige mindretal en mulighed for at få en repræsentant valgt, men også at undgå, at mindretal i landstingssalen opnår flertal i udvalg.

Som en særlig bestemmelse er medtaget, at en af landstinget truffen vedtagelse ikke kan

ændres i samme møde, men, såfremt det ønskes, må vedtagelsen tages op på et senere tidspunkt. Sker det under indeværende samling kræves, at $\frac{3}{5}$ af alle landstingsmedlemmer stemmer for ændringen.

Bemærkninger til kapitel 6

Bestemmelserne svarer til de regler og den praksis, der hidtil har været gældende for landsrådets forretningsudvalg. Da landsstyret handler på landstingets vegne, er reglerne om aflæggelse af en beretning under de ordinære samlinger opretholdt.

Forslag til Landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd m.v.

Kapitel 1: Almindelige bestemmelser

§ 1. Kommunernes anliggender styres af kommunalbestyrelserne, der vælges efter regler fastsat i landstingslov om valg til de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd.

Stk. 2. De nærmere regler om kommunens styrelse fastsættes i en styrelsesvedtægt, der vedtages af kommunalbestyrelsen og stadfæstes af de grønlandske kommuners tilsynsråd. Vedtægten skal være tilgængelig for kommunens beboere.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen vedtager selv sin forretningsorden.

§ 2. Ændring af en kommunes navn kan kun ske med tilsynsrådets godkendelse.

Stk. 2. Kommunevåben ...

§ 3. Kommunalbestyrelsens udtalelse skal så vidt muligt indhentes over alt, hvad der vedrører kommunens anliggender, og som ikke er henlagt til kommunalbestyrelsens egen afgørelse.

Kapitel 2: Kommunalbestyrelsen

§ 4. En kommunalbestyrelse består af mindst 3, højst 13 medlemmer.

§ 5. Den nyvalgte kommunalbestyrelse træder sammen senest den 1. mandag i juni. Indkaldelse foretages af det medlem, der længst har været medlem af kommunalbestyrelsen, og som har bopæl på den plads, hvor kommunalbestyrelsens møder afholdes. Opfylder flere medlemmer disse betingelser, foretages indkaldelsen af det ældste medlem.

Stk. 2. Indtil valg af formand har fundet sted, ledes kommunalbestyrelsens forhandlinger af det medlem, der har indkaldt til mødet.

§ 6. På det konstituerende møde vælger kommunalbestyrelsen sin formand (borgmester) blandt sine medlemmer. Valget har gyldighed for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Stk. 2. Til valg af formand kræves ved første afstemning absolut stemmeflertal af kommunalbestyrelsens tilstedeværende medlemmer. Opnås sådant flertal ikke, foretages ny afstemning. Opnår en kandidat absolut flertal ved anden afstemning, eller afgives der ved denne kun stemmer på én kandidat, er den pågældende valgt. Bringer anden afstemning heller ikke nogen afgørelse, foretages bundet valg mellem de to, der ved anden afstemning har fået flest stemmer, således at det ved stemmelighed afgøres ved lodtrækning, på hvilke to der ved det bundne valg (tredie afstemning) skal stemmes. Står stemmerne lige ved tredje afstemning, træffes afgørelsen ved lodtrækning.

Stk. 3. Så snart valget af formand har fundet sted, vælger kommunalbestyrelsen blandt sine medlemmer en næstformand til at fungere i formandens forfald. Valget ledes af den nyvalgte formand eller i hans forfald af det medlem, der har ledet formandsvalget, og foregår i øvrigt efter samme regler som dette. Valget har gyldighed for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Stk. 4. Det kan i styrelsesvedtægten bestemmes, at kommunalbestyrelsen blandt sine medlemmer vælger en første og en anden næstformand til i den nævnte rækkefølge at fungere i formandens forfald.

§ 7. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen er pligtigt at modtage valg til formand eller næstformand. Dog kan den, der i fire år i træk eller derover har været formand, undslå sig for at modtage valg til formand i lige så langt et tidsrum, som han senest i træk har beklædt formandshvervet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan efter anmodning fritage formand og næstformand for deres hverv for resten af funktionstiden.

Stk. 3. Når en formand eller næstformand fritages for sit hverv, dør eller udtræder af kommunalbestyrelsen, foretages nyt valg efter reglerne i § 6 for resten af kommunalbestyrelsens funktionstid.

§ 8. Når kommunalbestyrelsen har konstitueret sig, tilstiller formanden tilsynsrådet meddelelse om, hvem der er valgt til formand og næstformand samt en fuldstændig fortegnelse over kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer. Såfremt der i løbet af valgperioden vælges ny formand eller næstformand eller sker forandringer i kommunalbestyrelsens sammensætning, fremsender formanden meddelelse herom til tilsynsrådet.

§ 9. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, når og hvor ordinære møder skal afholdes. Der udstedes i begyndelsen af hvert regnskabsår bekendtgørelse herom på den måde, der sædvanligt benyttes i kommunen, og tilsynsrådet orienteres herom.

Stk. 2. Ekstraordinære møder afholdes, hvis formanden finder det fornødent eller mindst en trediedel af medlemmerne forlanger det. Formanden fastsætter tid og sted for de ekstraordinære møders afholdelse. Møderne bekendtgøres så vidt muligt forud for kommunens borgere og tilsynsrådet.

Stk. 3. Formanden giver inden kommunalbestyrelsens møder i videst muligt omfang medlemmerne underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på mødet, og sørger så vidt muligt for, at sagerne og de oplysninger, der er tilvejebragt til bedømmelse af disse, fremlægges til medlemmernes eftersyn i et passende tidsrum forinden mødet.

§ 10. Kommunalbestyrelsens møder er offentlige. Kommunalbestyrelsen kan dog vedtage at behandle enkelte sager for lukkede døre. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis dette bestemmes af kommunalbestyrelsen eller formanden.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan tillade personer, der er ansat i kommunens tjeneste, at overvære behandlingen af sager for lukkede døre. Kommunalbestyrelsen kan tilkalde andre personer til at overvære en sags behandling for lukkede døre, når det er ønskeligt af hensyn til sagens oplysning.

§ 11. Kommunalbestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

Stk. 2. Beslutningerne træffes ved stemmeflertal, hvor intet andet særligt er bestemt.

§ 12. En sags vedtagelse kræver kun én behandling i kommunalbestyrelsen, medmindre andet særligt er bestemt.

§ 13. Kommunalbestyrelsens beslutninger indføres i en forhandlingsprotokol, der efter hvert møde underskrives af de tilstedeværende medlemmer. Ethvert medlem kan forlange sin afvigende mening kort tilført forhandlingsprotokollen og ved sager, der skal fremsendes til anden myndighed, kræve, at denne samtidig gøres bekendt med indholdet af protokollen. Det pågældende medlem kan ved sagens fremsendelse ledsage denne med en begrundelse for sit standpunkt.

Stk. 2. Efter mødets slutning indsender formanden snarest muligt en udskrift af forhandlingsprotokollen til tilsynsrådet.

§ 14. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, hvorvidt et medlem har en sådan interesse i en sag, at han er udelukket fra at deltage i kommunalbestyrelsens forhandling og afstemning om sagen.

Stk. 2. Et medlem skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis der foreligger forhold, der kan give anledning til tvivl om hans habilitet.

§ 15. Når et medlem er forhindret i at deltage i det konstituerende møde, kan han lade sig repræsentere af sin stedfortræder.

Stk. 2. Har et medlem lovligt forfald i mindst 2 måneder, indkalder kommunalbestyrelsen stedfortræderen til midlertidigt at tage sæde i kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, hvorvidt betingelserne for stedfortræderens indtræden er til stede.

§ 16. For deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen og i udvalg, der er nedsat af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer, ydes der efter tilsynsrådets nærmere bestemmelse medlemmerne diæter.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan med tilsynsrådets samtykke vedtage at yde diæter for andre kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan med tilsynsrådets samtykke yde formanden for et udvalg, der er nedsat af kommunalbestyrelsen, kommunalbestyrelsesmedlemmer eller andre personer, der af kommunalbestyrelsen er pålagt særlige kommunale hverv, et årligt vederlag.

Stk. 4. Er der tillagt nogen særligt vederlag for bestridelse af kommunale hverv, kan der ikke ydes vedkommende diæter for møder m.v. i forbindelse med hvervets varetagelse.

Stk. 5. For rejser i forbindelse med varetagelsen af kommunale hverv ydes der efter tilsynsrådets nærmere bestemmelse befordringsgodtgørelse samt godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet.

Kapitel 3: Udvalg m.v.

§ 17. Til varetagelse af den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender nedsættes et økonomiudvalg samt stående udvalg, hvis sammensætning og myndighedsområde fastsættes i styrelsesvedtægten.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen vælger medlemmer af de udvalg, kommissioner, bestyrelser og lignende, hvori kommunalbestyrelsen eller kommunen i henhold til andre bestemmelser skal være repræsenteret.

Stk. 3. Valg af medlemmer til de i stk. 1 og 2 nævnte udvalg m.v. finder sted efter valg af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformænd). Valgene har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode, medmindre andet er fastsat.

Stk. 4. I øvrigt kan kommunalbestyrelsen nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestem-

te hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget, eller de stående udvalg.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan pålægge et eller flere af sine medlemmer at udføre særlige kommunale hverv. Sådanne hverv kan også tildeles andre af kommunens beboere, som er villige dertil.

§ 18. Økonomiudvalget består af kommunalbestyrelsens formand, der tillige er udvalgets formand, samt 2 til 4 af kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer.

Stk. 2. Økonomiudvalget forestår i overensstemmelse med styrelsesvedtægten kommunens budget-, kasse- og regnskabsvæsen og har indseende med de finansielle og forvaltningsmæssige forhold inden for samtlige kommunens administrationsområder. Udvalgets erklæring indhentes om enhver sag, der vedrører kommunens økonomiske eller administrative forhold, forinden spørgsmålet forelægges kommunalbestyrelsen til beslutning.

§ 19. Medlemmerne af de stående udvalg vælges blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen nedsætter et socialudvalg til forvaltning af sociale anliggender i kommunen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen nedsætter et kultur- og undervisningsudvalg til forvaltning af kommunens skolevæsen, fritidsforanstaltninger og anden kulturel virksomhed.

§ 20. Udvalgene vælger selv deres formand, jfr. dog § 18, stk.1. Valg foregår efter samme regler som anført i § 6, stk. 2.

Stk. 2. Udvalgene er beslutningsdygtige, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Alle beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 3. Udvalgene fastsætter selv deres forretningsorden. For hvert udvalg føres en protokol, hvori udvalgets beslutninger indføres.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsens formand har ret til at overvære forhandlingerne i udvalg, selv om han ikke er medlem. Han underrettes om tidspunkterne for møderne og modtager

dagsorden, hvis en sådan udsendes til medlemmerne.

§ 21. Udvalgene bestyrer de anliggender, der er underlagt dem, inden for rammerne af det vedtagne årsbudget og i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens vedtagelser i øvrigt. De påser, at bevilgede beløb ikke overskrides, og foretager gennem økonomiudvalget indstilling til kommunalbestyrelsen, hvis bevillinger derudover anses for ønskelige eller fornødne.

Stk. 2. Udvalgene skal efter anmodning fra økonomiudvalget og inden for en frist, der fastsættes af dette udvalg, fremkomme med budgetbidrag og bidrag til investerings- og finansieringsplaner.

§ 22. Et medlem af kommunalbestyrelsen kan for denne indbringe ethvert spørgsmål om udvalgenes virksomhed. Udvalgene skal meddele kommunalbestyrelsen de oplysninger, den forlanger. Udvalgene er - med de begrænsninger, der er fastsat i lovgivningen, - i enhver henseende undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger.

§ 23. Ethvert medlem af et udvalg kan standse udførelsen af en beslutning, der er truffet, ved på mødet at erklære, at han ønsker spørgsmålet forelagt den samlede kommunalbestyrelse. Dette gælder dog ikke afgørelser, der ved lov eller landstingsforordning er henlagt til udvalget.

§ 24. For at kunne blive valgt til medlem af et udvalg eller anden offentlig repræsentation skal vedkommende kandidat være bragt i forslag i kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Ved valg af medlemmer og stedfortrædere til et udvalg på 4 medlemmer og mindre, kan hvert kommunalbestyrelsesmedlem afgive én stemme. Ved valg af fem eller flere medlemmer har hvert kommunalbestyrelsesmedlem to stemmer.

Stk. 3. De kandidater, der opnår flest stemmer, er valgt. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 4. Hvor kun én person skal vælges, foregår valget efter reglerne i § 6, stk.2.

§ 25. Ingen, der er ansat i kommunens tjeneste, kan være medlem af et udvalg, hvorunder spørgsmål vedrørende hans tjenesteforhold hører.

Kapitel 4: Kommunalbestyrelsens formand

§ 26. Formanden forbereder kommunalbestyrelsens møder og indkalder medlemmerne til disse.

Stk. 2. Formanden leder kommunalbestyrelsens forhandlinger og afstemninger og drager omsorg for, at dens beslutninger indføres i forhandlingsprotokollen.

§ 27. Formanden drager omsorg for udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger. Han kan på kommunalbestyrelsens vegne afgøre almindelige løbende sager, der ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl.

Stk. 2. Formanden har den daglige ledelse af kommunens administration. Han fordeler sagerne til de pågældende udvalg og udfærdiger om fornødent instrukser for sagernes ekspedition. Han drager omsorg for, at sager, der kræver beslutning af kommunalbestyrelsen, forelægges denne i oplyst stand. Formanden har den umiddelbare forvaltning af de anliggender, som ikke er henlagt til udvalg m.v.

Stk. 3. De nærmere regler om formandens forretninger fastsættes i styrelsesvedtægten.

§ 28. Når kommunalbestyrelsens næstformand fungerer i formandens forfald, overtager han samtlige opgaver, der er pålagt formanden ved denne lov og kommunens styrelsesvedtægt.

§ 29. For varetagelsen af hvervet som formand for kommunalbestyrelsen kan der efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse ydes et vederlag, som skal godkendes af tilsynsrådet.

Stk. 2. Når forholdene taler derfor, kan kom-

municipalbestyrelsen med tilsynsrådets samtykke vedtage at yde næstformændene et vederlag for funktion i formandens forfald. Vederlagets størrelse fastsættes under hensyn til navnlig arbejdsbyrdens omfang og fraværets varighed.

Stk. 3. Tilsynsrådet kan fastsætte bestemmelser om ydelse af efterløn og pension til afgående formænd.

Kapitel 5: Kommunens økonomiske forvaltning

§ 30. Kommunens regnskabsår er kalenderåret.

§ 31. Formen og tidsfrister for udarbejdelse og vedtagelse af kommunens budgetforslag fastsættes af tilsynsrådet.

Stk. 2. I det omfang, det er fornødent for en forsvarlig bedømmelse af kommunens økonomi, skal budgetforslaget ledsages af investerings- og finansieringsplaner.

§ 32. Budgetforslaget skal undergives to behandlinger i kommunalbestyrelsen med mindst to ugers mellemrum.

Stk. 2. Ved anden behandling undergives forslaget konto for konto kommunalbestyrelsens drøftelse og beslutning.

Stk. 3. Umiddelbart efter budgettets endelige vedtagelse indsendes et eksemplar af budgettet til tilsynsrådet.

Stk. 4. Det endeligt vedtagne budget skal være tilgængeligt for kommunens beboere.

§ 33. Bevillingsmyndigheden er hos kommunalbestyrelsen. Det endeligt vedtagne budget er bindende for den kommunale forvaltning og for den kommunale skatteudskrivning.

Stk. 2. Foranstaltninger, der medfører udgifter eller indtægter, som ikke var forudsat ved uarbejdelsen af budgettet, skal bevilges af kommunalbestyrelsen.

§ 34. Kommunalbestyrelsen kan ikke uden tilsynsrådets samtykke forpligte kommunen ved optagelse eller overtagelse af lån eller ændre vilkårene for tidligere optagne lån.

Stk. 2. Tilsynsrådet kan dog bestemme, at lånoptagelse i visse tilfælde kan finde sted uden samtykke.

Stk. 3. Foranstaltninger, der ønskes finansieret ved optagelse af lån, der kræver tilsynsrådets samtykke, må ikke bringes til udførelse, forinden kommunalbestyrelsen har opnået samtykke til, at foranstaltningen finansieres ved lån.

§ 35. Kommunalbestyrelsen kan ikke uden tilsynsrådets samtykke forpligte kommunen ved kaution eller anden økonomisk garanti eller ændre vilkårene for tidligere påtagne garantiforpligtelser. Det samme gælder med hensyn til tilsagn om regelmæssige ydelser og lignende, som kommunen ikke efter loven er forpligtet til at præstere.

Stk. 2. Tilsynsrådet kan dog bestemme, at kommunalbestyrelsen i visse tilfælde kan påtage sig forpligtelser som nævnt i stk.1 uden samtykke.

§ 36. Kommunens bogføring skal kunne give oversigt over, hvorledes kommunens midler er anvendt, og om anvendelsen er i overensstemmelse med budgettet og kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger.

Stk. 2. Kommunens midler skal opbevares på betryggende måde. De midler, som ikke af hensyn til de daglige forretninger skal foreligge kontant, skal anbringes i bank, sparekasse, på postkonto eller i sådanne obligationer, i hvilke umyndiges midler kan anbringes.

§ 37. Tilsynsrådet fastsætter tidsfrister og formen for udarbejdelse af kommunens driftsregnskab og status.

Stk. 2. Kommunens regnskab aflægges af økonomiudvalget til kommunalbestyrelsen. Regnskabet skal ledsages af en fortegnelse over kommunens kautions- og garantiforpligtelser. Herudover skal regnskabet i fornødent omfang være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb samt om forholdet til kommunens investeringsplaner m.v.

§ 38. Enhver kommune skal have en sagkyndig revision, som skal godkendes af tilsynsrå-

det. Kommunalbestyrelsens afskedigelse af revisionen kræver tilsynsrådets samtykke.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at meddele revisionen de oplysninger, som er nødvendige for revisionens virksomhed.

Stk. 3. Revisionens bemærkninger forelægges med de berørte kommunale myndigheders besvarelse for kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse med hensyn til de fremkomne bemærkninger.

Stk. 4. Ingen kan deltage i afgørelsen af en regnskabsbemærkning, som vedkommer den forvaltning, hvori han som medlem af et administrerende udvalg direkte har deltaget.

Stk. 5. Revisionen er berettiget til når som helst at foretage uanmeldt kasseeftersyn af kommunekassen på steder, hvor selvstændig kommunekasse er etableret. Sådant eftersyn skal foretages mindst én gang om året.

§ 39. Kommunens årlige regnskab indsendes tillige med revisionsberetningen og kommunalbestyrelsens i forbindelse hermed truffene afgørelse til tilsynsrådet.

Stk. 2. Det endeligt godkendte regnskab skal være tilgængeligt for kommunens beboere.

§ 40. De nærmere regler om affattelse af kommunens årlige budget og regnskab, om dens kasse- og regnskabsvæsen samt om foretagelse af kasseeftersyn og revision m.v. fastsættes i styrelsesvedtægten.

Kapitel 6: De grønlandske bygderåd

§ 41. Bygderådets medlemstal fastsættes af kommunalbestyrelsen til 3 eller 5.

Stk. 2. Det i bygden valgte medlem af kommunalbestyrelsen er medlem af og formand for bygderådet, såfremt han har fast bopæl i bygden. Vælger bygden flere medlemmer af kommunalbestyrelsen, er disse medlemmer af bygderådet, såfremt de har fast bopæl i bygden. Formand for bygderådet er det kommunalbestyrelsesmedlem, der har opnået flest stemmer ved valget til kommunalbestyrelsen. Medlem- og formandskabet har gyldighed for bygderådets funktionsperiode.

Stk. 3. Bygderådets øvrige medlemmer vælges

efter regler fastsat i landstingslov om valg til de grønlandske kommunalbestyrelser og bygderåd.

Stk. 4. Landsstyret kan, når ganske særlige forhold taler derfor, fravige de i stk.1 og 2 fastsatte regler, såfremt der i løbet af bygderådets funktionsperiode sker ændringer i kommunalbestyrelsens sammensætning.

§ 42. Bygderådet varetager efter bemyndigelse fra kommunalbestyrelsen den umiddelbare forvaltning af kommunale anliggender i bygden.

Stk. 2. Bygderådet kan afgive indstilling til kommunalbestyrelsen om bygdens forhold. Bygderådets udtalelse skal så vidt muligt indhentes over alt, hvad der vedrører bygdens anliggender, og som ikke er henlagt til bygderådets egen afgørelse.

§ 43. Har bygderådet ingen født formand, foretages indkaldelsen af det nyvalgte bygderåd af det medlem, der længst har været medlem af rådet, eller, hvis flere har været medlem lige længe, af den ældste.

Stk. 2. Straks efter, at rådet er trådt sammen, vælger rådet sin formand blandt sine medlemmer. Valget ledes af det i stk.1 nævnte medlem og har gyldighed for rådets funktionsperiode.

§ 44. Bygderådet afholder møde, så ofte formanden eller 2 medlemmer finder det fornødent.

Stk. 2. Formanden fastsætter tid og sted for mødernes afholdelse. Møderne bekendtgøres så vidt muligt forud på den i bygden sædvanligt anvendte måde.

Stk. 3. Bygderådets møder er offentlige. Bygderådet kan dog vedtage at behandle enkelte sager for lukkede døre. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis dette bestemmes af bygderådet eller formanden.

Stk. 4. Bygderådet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 45. Bygderådet er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes ved stemmeflertal, hvor intet andet særligt er bestemt.

§ 46. Bygderådets beslutninger indføres i en forhandlingsprotokol, der efter hvert møde underskrives af de tilstedeværende medlemmer. Ethvert medlem kan forlange sin afvigende mening kort tilført forhandlingsprotokollen og ved sager, der skal fremsendes til anden myndighed, kræve, at denne samtidig gøres bekendt med indholdet af protokollen. Det pågældende medlem kan ved sagens fremsendelse ledsage denne med en begrundelse for sit standpunkt.

§ 47. Bygderådet træffer beslutning om, hvorvidt et medlem har en sådan interesse i en sag, at han er udelukket fra at deltage i bygderådets forhandling og afstemning om sagen. *Stk. 2.* Et medlem skal underrette bygderådet, hvis der foreligger forhold, der kan give anledning til tvivl om hans habilitet.

§ 48. Formanden forbereder bygderådets møder og indkalder medlemmerne til disse. Han giver inden møderne i videst muligt omfang medlemmerne underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på mødet.

Stk. 2. Formanden leder bygderådets forhandlinger og afstemninger og drager omsorg for, at dets beslutninger indføres i forhandlingsprotokollen.

Stk. 3. Formanden besørger bygderådets brevveksling, drager omsorg for udførelsen af rådets beslutninger og for, at dets arkivalier opbevares på betryggende måde.

§ 49. For udførelsen af hvervet som medlem af bygderådet ydes der diæter, befordringsgodtgørelse og godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet efter nærmere af tilsynsrådet fastsatte regler.

Stk. 2. Udgifterne i forbindelse med bygderådets virksomhed, herunder de i stk.1 nævnte ydelser, udredes af vedkommende kommunekasse. Ingen udgift må afholdes af bygderådet uden bevilling fra kommunalbestyrelsen. *Stk. 2.* De nærmere regler om affattelse af bygderådets årlige budget og regnskab m.v.

fastsættes af kommunalbestyrelsen i styrelsesvedtægten.

Kapitel 7: Tilsynsmyndigheden

§ 50. Tilsynsrådet fører det almindelige tilsyn med, at kommunalbestyrelserne i deres forvaltning overholder gældende bestemmelser og forskrifter. Landsstyret kan fastsætte forskrifter for udøvelsen af tilsynet.

§ 51. Tilsynsrådet består af et landsstyremedlem, der er rådets formand, samt fire andre medlemmer, hvoraf tre vælges af landstinget blandt dets medlemmer og et medlem udpeges af de grønlandske kommuners landsforening.

Stk. 2. Landstingets valg af medlemmer til tilsynsrådet foretages i første samling efter nyvalg. De grønlandske kommuners landsforenings repræsentant udpeges ved første givne lejlighed efter nyvalg til kommunalbestyrelserne. For landstingsmedlemmerne har valget gyldighed for landstingets funktionsperiode og for den kommunale repræsentant for kommunalbestyrelsernes funktionsperiode. For hvert medlem vælges en stedfortræder, der kan indkaldes til at give møde i det pågældende medlems forfald.

§ 52. Tilsynsrådet afholder møde, så ofte formanden eller tre medlemmer finder det nødvendent.

Stk.2. Formanden bestemmer tid og sted for møderne og indkalder medlemmerne.

Stk. 3. Formanden giver inden møderne i videst muligt omfang medlemmerne underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på mødet.

Stk. 4. Formanden leder rådets forhandlinger og afstemninger og drager omsorg for, at beslutningerne indføres i en forhandlingsprotokol. Efter hvert møde underskrives protokollen af de tilstedeværende medlemmer. Ethvert medlem kan forlange sin afvigende mening kort tilført forhandlingsprotokollen.

§ 53. Tilsynsrådet er beslutningsdygtigt, når formanden og mindst to af de øvrige medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes ved stemmeflertal. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Ethvert medlem kan dog på mødet ved erklæring til forhandlingsprotokollen begære sagen indbragt til afgørelse af landsstyret.

Stk. 3. Et medlem er udelukket fra at deltage i rådets forhandlinger og afstemninger i sager, der vedrører en kommune, i hvilken den pågældende er medlem af kommunalbestyrelsen. I sådanne tilfælde kan vedkommendes stedfortræder indkaldes.

§ 54. Formanden drager omsorg for udførelsen af rådets beslutninger. Han kan på rådets vegne afgøre sager, der ikke tåler udsættelse, samt almindelige løbende sager, der ikke giver anledning til tvivl.

Stk. 2. Formandens afgørelse forelægges til efterretning i næste møde.

§ 55. For deltagelse i tilsynsrådets møder ydes der diæter efter de af Grønlands landsting fastsatte regler.

Stk. 2. Udgifterne i forbindelse med tilsynsrådets virksomhed afholdes af landskassen.

§ 56. Tilsynsrådet kan sætte en kommunalbestyrelses beslutning ud af kraft, når beslutningen findes stridende mod lovgivningen.

Stk. 2. Dersom en kommunalbestyrelse har handlet i strid med lovgivningen, herunder undladt at udføre en foranstaltning, hvortil den er forpligtet, træffer tilsynsrådet de nødvendige foranstaltninger, herunder eventuelt bestemmelse om tvangsbøder. I fornødent om-

fang kan tilsynsrådet rejse sag ved domstolene om personligt ansvar for medlemmer af kommunalbestyrelsen for den pågældende beslutning eller undladelse.

Stk. 3. Over for tilsynsrådets ulovlige beslutninger eller undladelser kan landsstyret bringe de i stk.1 og 2 nævnte foranstaltninger til anvendelse.

§ 57. Aftaler om samarbejde mellem kommuner, som vil medføre indskrænkning i de enkelte deltagende kommuners beføjelser efter denne lov, kræver tilsynsrådets godkendelse.

Stk. 2. Aftaler af den i stk.1 nævnte karakter kan ophæves, hvis deltagerne er enige herom. Ophævelse kan endvidere ske efter en deltagers anmodning, når tilsynsrådet finder rimelig grund dertil.

Kapitel 8: Særlige bestemmelser

§ 58. Kommunalbestyrelsen drager omsorg for, at kommunens arkivalier opbevares på betryggende måde.

Stk. 2. Landsstyret kan fastsætte nærmere regler for kassation af kommunens arkivalier.

§ 59. Kommunalbestyrelserne skal tilvejebringe og meddele landsstyret de oplysninger, som dette måtte forlange om forhold i kommu-

§ 60. Bestemmelser om løn- og ansættelsesforhold for personale i kommunal tjeneste ...

8 61. Loven træder i kraft den

Generelle bemærkninger til udkast til forslag til landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og byggeråd m.v.

I overensstemmelse med hjemmestyrekommissionens forslag er Grønlands indre styrelse foreslået at overgå til hjemmestyret fra 1. maj 1979. Nærværende forslag til landstingslov om de grønlandske kommunalbestyrelser og byggeråd m.v. er et led i dette områdes overførsel. Den hidtidige hjemmel for de grønlandske kommunalbestyrelses arbejde har ligget i lov af 22. december 1966 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v. med senere ændringer. Hovedformålet med lovforslaget er at bringe reglerne om kommunalbestyrelsernes virke i overensstemmelse med de ændrede statsretlige forhold. De foreslåede ændringer vedrører derfor i alt væsentligt tilsynet med og den overordnede styring af kommunalbestyrelsernes virke. Derudover har det på en række punkter været nødvendigt at bringe en række bestemmelser ajour med udviklingen i øvrigt.

Det kommunale selvstyre er sikret ved grundlovens § 82, men landstinget har efter forudgående forhandlinger med de grønlandske kommuner fundet det ønskeligt at give en uddybning af det kommunale selvstyre i Grønland. Det kommunale selvstyre vil herefter være at basere på følgende 3 principper:

1. Det kommunale selvstyre opretholdes.
2. Kommunernes økonomiske handlefrihed bevares (selvstændig prioritering af udgifterne, selvstændig kommunal beskatning, tilskud, der giver kommunalt råderum).
3. Omfanget af det kommunale selvstyre fastlægges med udgangspunkt i det eksisterende kommunale selvstyre, idet det ved overførsel af opgaver til hjemmestyret sikres, at opgaver som alene eller hovedsagelig har lokal betydning, overdrages til de kommunale myndigheder.

Det er vigtigt for kommunalbestyrelsernes virke, at der er en snæver kontakt mellem

hjemmestyrets myndigheder og de kommunale myndigheder. Dette vil blive søgt tilgodeset ved, at de grønlandske kommuner og de grønlandske kommuners landsforening på et så tidligt tidspunkt som muligt inddrages i forhandlinger om forslag og spørgsmål i øvrigt, som får virkning for de kommunale anliggender eller på anden måde har en væsentlig betydning for kommunalbestyrelsernes arbejde. Dette søges sikret dels ved kommunalrepræsentation i de centrale hjemmestyreorganer, dels ved optagelse af direkte forhandlinger mellem hjemmestyret og de kommunale myndigheder.

De økonomiske midler, som stilles til rådighed for kommunerne, vil have en afgørende betydning for kommunernes fremtidige virke. Det er derfor nødvendigt at sikre kommunernes økonomiske handlefrihed samtidig med, at der tages videst muligt hensyn til en retfærdig fordeling af de samlede ressourcer, som kan stilles til rådighed for kommunerne, mellem kommunerne. En sådan ordning må omfatte dels en sikring af, at samtlige kommuner har de nødvendige midler til rådighed til sikring af det af hjemmestyret vedtagne serviceniveau, dels en sikring af at den enkelte kommune får mulighed for fra sine egne borgere at skaffe sig indtægter til dækning af kommunale initiativer herudover.

Hovedelementerne i en sådan ordning vil være:

1. En kommunal indkomstskat, hvor udskrivningsprocenten fastsættes af kommunalbestyrelsen,
2. En skatteudligningsordning, der sikrer, at alle kommuner har tilstrækkelige midler til opretholdelse af en offentlig service i overensstemmelse med gældende love, landstingsforordninger m.v.,
3. Et tilskudssystem efter objektive kriterier eller budget, som sikrer kommunerne en

- ensartet service i overensstemmelse med gældende love, landstingsforordninger m.v.,
4. Årlige forhandlinger mellem de grønlandske kommuners landsforening og landsstyret og
 5. En ensartet opstilling af kommunernes regnskaber og budgetter, der muliggør sammenligninger mellem kommunerne.

Tingets konstitution, midlertidig formand og valgs prøvelse

§ 1. Landstinget træder sammen snarest muligt og senest 45 dage efter nyvalg for at konstituere sig og påbegynde landstingsarbejdet.

Stk. 2. Indtil prøvelse af valgene og valg af landstingsformand og næstformand har fundet sted, ledes tingets forhandlinger af en midlertidig formand, som er det medlem, som har været længst medlem af landstinget eller det tidligere landsråd, og hvis flere har været medlem lige længe, af den ældste af disse.

Stk. 3. Den midlertidige formand indkalder til det første møde efter nyvalg.

§ 2. Den midlertidige formand udpeger 4 medlemmer, som sammen med ham som formand udgør udvalget til valgs prøvelse. Udvalget gennemgår valgogsudskrifterne, valgberegninger, øvrigt materiale tilstillet landstinget i overensstemmelse med landstingslov om valg til Grønlands landsting samt medlemmernes valgbarhed.

Stk. 2. Udvalget udarbejder en betænkning indeholdende udvalgets forslag til landstingets afgørelse. Afgørelse om gyldighed eller ugyldighed af valget og om et landstingsmedlems valgbarhed træffes efter afstemning om hvert enkelt forslag for eller imod.

Stk. 3. Er det modtagne valgmateriale ikke endeligt eller ufuldstændigt eller foreligger et medlems valgbarhed ikke tilstrækkeligt oplyst, kan der ske en midlertidig godkendelse, hvorved det pågældende medlem godkendes som medlem indtil næste samling, hvor udestående spørgsmål skal endeligt afgøres.

Stk. 4. Et landstingsmedlem kan ikke blive udvalgsformand eller deltage i landstingets drøftelser eller afstemninger før hans valg er godkendt. Dog kan han ved undersøgelse af valgs gyldighed deltage i de hermed forbundne drøftelser og afstemninger, til hans eget

valg er kendt ugyldigt eller afgørelsen er udsat.

Stk. 5. Ingen, kan uden landstingets tilladelse nægte at modtage valg til landsting, til landsstyre, til landstingets udvalg eller anden repræsentation for landstinget.

Valg af landsstyre

§ 3. Landstinget vælger blandt sine medlemmer et landsstyre til varetagelse af den daglige styrelse af anliggender, der henhører under hjemmestyret. Landsstyret består af en landsstyreformand, som tillige er formand for landstinget, samt fra 2 til 4 landsstyremedlemmer, som tillige er viceformænd for landstinget.

Stk. 2. Antallet af landsstyremedlemmer fastsættes ud fra antallet og omfanget af anliggender, som henhører under hjemmestyret på baggrund af et forslag om opdeling i arbejdsområder fremsat af landsstyreformanden.

Stk. 3. Valg af landsstyreformand og landsstyremedlemmer sker ved særlig afstemning om hver enkelt stilling, hvor det klart skal fremgå, hvilket arbejdsområde der hører under stillingen. Et landstingsmedlem er valgt til henholdsvis landsstyreformand eller landsstyremedlem, såfremt han opnår absolut flertal. Opnår ingen kandidat absolut flertal, foretages fornyet afstemning. Giver denne afstemning heller ikke absolut flertal til en kandidat, foretages en tredje afstemning mellem de to kandidater, som opnåede flest stemmer ved anden afstemning. Står 2 kandidater lige efter tredieafstemning, foretages lodtrækning.

§ 4. Valg af landsstyre har gyldighed for landstingets funktionsperiode.

Stk. 2. Når et medlem af landsstyret af landstinget fritages for sit hverv, dør eller udtræder af landstinget, foretages nyt valg for resten af

tingets funktionsperiode. Såfremt et medlem af landsstyret vælges til den ledige stilling, foretages tillige nyvalg til genbesættelse af den herved ledigblevne stilling, såfremt landstinget på baggrund af et notat fra landsstyreformanden beslutter sig herfor.

Udtræden af landstinget inden for en valgperiode

§ 5. Kommer et af de valgte landstingsmedlemmer i et af de tilfælde, der ville kunne udelukke ham fra valgbarhed, afgør landstinget efter indstilling fra udvalg til valgs prøvelse, hvorvidt han skal udtræde. Er forhindringen forbigående, kan han efter landstingets beslutning midlertidigt fritages for medlemskab, indtil forhindringen er ophørt.

Stk. 2. Dersom noget medlem i løbet af den tid, for hvilken han er valgt, begærer at udtræde af landstinget som følge af sin helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlige årsager, afgør landstinget, hvorvidt sådan begæring kan tages til følge.

Stk. 3. Udtræder et landstingsmedlem af tingen, afgår ved døden eller bliver midlertidigt, lovligt forhindret i at deltage i landstingssamlingen, indkaldes vedkommendes suppleant til at deltage i landstingets forhandlinger. Suppleantens valgbarhed undersøges af udvalg til valgs prøvelse. Når et medlem efter et midlertidigt fravær genoptager sit landstingsarbejde, udtræder suppleanten.

Stk. 4. Landstinget tager i hvert enkelt tilfælde stilling til, hvad der betragtes som lovligt forfald, dog er deltagelse i folketingsmøder at betragte som lovligt forfald.

Landstingets samlinger, indkaldelse, optagelse af sager og mødeledelse

§ 6. Landstinget samles til to årlige ordinære samlinger og i øvrigt så ofte, landsstyret finder det fornødent, eller mindst halvdelen af medlemmerne kræver det.

Stk. 2. Rigsombudsmanden kan på landstingets anmodning deltage i landstingets møder men uden stemmeret.

Stk. 3. Landstinget fastsætter under en sam-

ling mødetidspunktet for næste ordinære samling.

§ 7. Formanden fremsender inden en samlings afholdelse til medlemmerne og rigsombudsmanden fortegnelse over de emner, der af enkelte medlemmer, partigrupperinger, landsstyret eller regeringen er forelagt landstinget til beslutning eller udtalelse, og i øvrigt over de spørgsmål, som forventes at ville komme til behandling. Fortegnelsen offentliggøres.

Stk. 2. Ingen andre end de i stk.1 nævnte kan anmelde sager til behandling i landstinget.

Stk. 3. Formanden fremsender løbende til medlemmerne redegørelser for, hvad der er passeret for så vidt angår de på tidligere landsråds- og landstingssamlinger behandlede dagsordenspunkter og stillede forespørgsler, som ikke er endeligt afsluttede.

§ 8. Forslag, forespørgsler og sager i øvrigt, der ønskes behandlet i landstinget, skal være ledsaget af en begrundelse og være formanden eller dennes sekretariat i hænde senest 1 måned før det fastsatte tidspunkt for en landstingssamlings påbegyndelse. Forslagene skal foreligge i en form, der umiddelbart vil kunne anvendes som landstingslovforslag, landstingsforordningsforslag eller landstingsudtalelse.

Stk. 2. Forslag, forespørgsler eller sager i øvrigt, der måtte blive forelagt til optagelse på dagsordenen efter det i stk.1 nævnte tidspunkt, kan gøres til genstand for behandling og afgørelse, såfremt landstinget efter forud indhentet udtalelse fra landsstyret ved almindelig stemmeflerhed måtte beslutte det.

Stk. 3. Forslag, forespørgsler eller sager i øvrigt, der af vedkommende minister eller af landsstyret betegnes som hastende, skal optages på dagsordenen for en landstingssamling.

§ 9. Landstingets møder er offentlige. Landstinget kan dog vedtage at behandle enkelte sager for lukkede døre. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag giver grundlag for dørlukning, forhandles for lukkede døre, hvis dette bestemmes af landstinget eller mødelederen.

Stk. 2. Følgende sager behandles for lukkede

døre. medmindre landstinget i det enkelte tilfælde bestemmer anderledes:

1. Embeders og stillingers besættelse.
2. Bevilling af personlige løntillæg og pensioner.
3. Ansøgninger om personlige understøttelser.
4. Forhandling om uddeling af anerkendelser og belønninger, som tildeles af landstinget.
5. Behandling af sager om tildeling af spiritusbevillinger.

§ 10. Landstingets forhandlinger foregår på grønlandsk, men skal tillige kunne følges på dansk.

§ 11. Alt materiale til forelæggelse i landstinget skal mangfoldiggøres, således at hvert landstingsmedlem, rigsombudsmanden og det vedkommende administrative personale kan få et eksemplar.

§ 12. Formanden eller i dennes forfald et af landsstyremedlemmerne efter indbyrdes aftale leder landstingets møder og påser overholdelsen af en god orden under disse.

Stk. 2. Et medlem af landsstyret, som forelægger eller er ordfører i en sag for landsstyret kan ikke være mødeleder.

Stk. 3. Enhver, der ønsker ordet, skal henvende sig til mødelederen, der giver ordet til medlemmerne og rigsombudsmanden i den orden, hvori de har begæret det. Mødelederen kan gøre undtagelser for ordførere for parti-grupperinger, for færdigbehandling af bestemte emner og for en kort bemærkning fra et medlem. Landsstyrets ordfører kan kræve at tale, når han ønsker det.

Stk. 4. Når et medlem får ordet, taler han stående fra sin plads. Talerne må ikke afbrydes af andre end mødelederen.

§ 13. Medlemmerne skal undergive sig mødelederens afgørelse i alt, som vedrører overholdelse af god orden og kan gøre mødelederen opmærksom på, når god orden ikke bliver overholdt af andre.

Stk. 2. Mødelederen kan nægte at give et medlem ordet, når dette gentagne gange er tiltalt for brud på god orden.

Stk. 3. Hvis der bliver uro, standser mødelederen mødet og udsætter det om nødvendigt.

§ 14. Hvis mødelederen eller 3 medlemmer synes, at en forhandling trækker utilbørligt i langdrag, kan han eller de foreslå, at den afsluttes, og at landstinget tager afgørelse uden videre drøftelse.

§ 15. Mødelederen fastsætter, forinden hvert møde er slut, dagsordenen for næste møde. Landstinget kan ændre denne ved stemmeflerhed.

Stk. 2. Når der ikke er fastsat en bestemt rækkefølge af dagsordenspunkter af landstinget, kan mødelederen ændre rækkefølgen af de sager, som er på dagsordenen eller tage sager af dagsordenen, når han meddeler årsagen.

Stk. 3. Der kan ikke optages nye sager på et mødes dagsorden uden landstingets godkendelse.

Udvalg

§ 16. Landsstyret fungerer som landstingets dagsordensudvalg.

Stk. 2. Indtil valg af landsstyre på det konstituerende møde har fundet sted, udgør den midlertidige formand og to af tinget udpegede medlemmer et midlertidigt dagsordensudvalg.

§ 17. Landstinget nedsætter blandt sine medlemmer under sin første samling efter nyvalg et udvalg for økonomisk planlægning bestående af tre til fem medlemmer.

Stk. 2. Udvalget afgiver betænkning til landstinget over forslag til landskassens budgetter, fremsætter forslag til hovedretningslinier for landstingets indtægts- og udgiftspolitik samt afgiver udtalelser i sager, som af landstinget er henvist til udvalget.

§ 18. Landstinget nedsætter blandt sine medlemmer under sin første samling efter nyvalg

et udvalg for revision af landskassens regnskaber på tre til fem medlemmer.

Stk. 2. Udvalget gennemgår sammen med den statsautoriserede revision landskassens regnskaber for det foregående kalenderår under den ordinære efterårssamling og fremsætter de spørgsmål til landsstyret, som regnskaberne måtte give anledning til. Spørgsmålene, tillige med landsstyrets besvarelser, forelægges landstinget.

Stk. 3. Udvalget fastsætter selv sin forretningsorden og foretager en indbyrdes fordeling af arbejdet.

§ 19. Landstinget nedsætter blandt sine medlemmer under sin første samling efter nyvalg et udvalg til gennemgang af redegørelser for tidligere af landstinget behandlede sager fra landsstyret og et udvalg til behandling af landsstyrets beretning på tre til fem medlemmer.

Stk. 2. Udvalget fremsætter de spørgsmål til landsstyret, som redegørelsen måtte give anledning til. Spørgsmålene forelægges tillige med landsstyrets besvarelser for landstinget.

Stk. 3. Udvalgene fastsætter selv deres forretningsorden samt foretager en indbyrdes fordeling af arbejdet.

§ 20. Landstinget nedsætter stående eller midlertidige udvalg efter sin nærmere bestemmelse. En sag kan henvises til udvalg på ethvert behandlingstrin eller til et udvalg, som tidligere er nedsat. Bliver dette gjort, når en behandling er begyndt, bliver behandlingen standset.

Stk. 2. Et udvalg vælger selv, hvor intet andet er bestemt, sin formand. Udvalget fremlægger sine overvejelser i en betænkning, som tidligst kan forelægges til behandling i landstinget to døgn efter sin færdiggørelse.

§ 21. Landstinget vælger i sin første samling efter nyvalg repræsentanter til de råd, udvalg, nævn, bestyrelser m.v., hvori landstinget er repræsenteret, medmindre andet er fastsat ved lov, landstingsforordning eller anden landstingsbeslutning.

Fremsættelse af landstingslovforslag og forslag til landstingsforordninger

§ 22. Lov- og forordningsforslag skal have lovform, jvf. § 7 og § 8, og være omdelt til landstingsmedlemmerne og rigsombudsmanden mindst 2 dage før det kommer til behandling.

Stk. 2. Forslag forelægges af forslagsstilleren. Forslag fra regeringen forelægges af landsstyret.

Stk. 3. Taletiden for den, som forelægger, er op til $\frac{1}{2}$ time. Formanden kan dog forlænge taletiden.

Stk. 4. Lov- og landstingsforordningsforslag skal underkastes tre behandlinger i landstinget.

§ 23. Første behandling omfatter en drøftelse af forslaget som helhed, herunder bebudelse af eventuelle ændringsforslag og ønsker om udvalgsbehandling.

Stk. 2. Efter behandlingen tager tinget stilling til, om forslaget skal overgå til anden behandling.

Stk. 3. Under første behandling er taletiden første gang op til 30 minutter for ordførere og anden gang 15 minutter. For andre medlemmer og rigsombudsmanden er taletiden 15 minutter begge gange.

Stk. 4. Bortset fra landsstyrets ordfører kan ingen få ordet mere end to gange.

Stk. 5. Formanden kontrollerer, at taletiderne overholdes og kan forlænge taletiden, hvis sagen er særlig omfangsrig eller andre særlige forhold taler herfor.

§ 24. Anden behandling kan tidligst finde sted andendagen efter førstebehandlingen.

Stk. 2. Efter behandlingen bliver ved afstemning afgjort, i hvilken form forslaget skal overgå til trediebehandling.

Stk. 3. Taletiderne er som ved førstebehandlingen, dog betragtes udvalgsmindretals ordførere som sådanne, uanset at mindretallet kun udgøres af ét medlem.

§ 25. Trediebehandling kan tidligst finde sted trediedagen efter andenbehandlingen.

Stk. 2. Ændringsforslag kan kun fremsættes af landsstyret, et behandlingsudvalgs flertal og mindretal eller fire medlemmer i forening.

Stk. 3. Ændringsforslag og de paragraffer, de knytter sig til, behandles først, og ændringsforslag kommer først til afstemning.

Stk. 4. Vedrørende ændringsforslag kan landsstyrets talsmand, behandlingsudvalgsordføreren, ordførerne for mindretal eller en ordfører, der repræsenterer mindst 4 medlemmer og rigsombudsmanden tale i op til 15 minutter første gang og op til 5 minutter anden gang. Øvrige medlemmer kan kun få ordet for korte bemærkninger.

Stk. 5. Efter afgørelse af ændringsforslagene kan tinget kort behandle forslaget i den endelige form og afstemningsmåden. Til denne behandling får ingen mere end 5 minutter, hvorefter afstemning foretages.

Stk. 6. Vedtagne forslag bliver underskrevet af landsstyreformanden og af vedkommende landsstyremedlem eller forvaltningschef.

Stk. 7. Landsstyret kan inden for en frist af 8 dage beslutte, at stadfæstelse skal udsættes, indtil forslaget er blevet vedtaget af landstinget i den efterfølgende samling. Vedtages forslaget ikke uændret i denne samling, er det bortfaldet.

Stk. 8. Landsstyret drager omsorg for, at vedtagne love og forordninger offentliggøres i Nalunaerutit.

§ 26. Landstinget kan under ganske særlige omstændigheder fravige de i § 22, 23, 24 og 25 angivne tidsfrister.

Andre selvstændige forslag

§ 27. Andre selvstændige forslag end forslag til landstingslove og landstingsforordninger underkastes kun én landstingsbehandling, som dog kan afbrydes med henblik på udvalgsbehandling, indhentning af yderligere oplysninger m.v.

Stk. 2. Landsstyret meddeler rette vedkommende udfaldet af landstingets behandling.

Stk. 3. Landstingsmedlemmer, bortset fra landsstyrets ordfører kan alene tale op til 2 gange, første gang indtil 20 minutter og anden gang indtil 5 minutter. Forslagsstilleren har yderligere ret til afsluttende bemærkninger på op til 15 minutter.

Ændringsforslag

§ 28. Ændringsforslag skal være skriftligt formuleret og uddelt til landstingets medlemmer, inden det forslag, ændringsforslaget vedrører, kommer til behandling.

Stk. 2. Mindst 4 medlemmer kan dog, hvor intet andet er bestemt, kræve, at en forhandling afbrydes med henblik på formulering af ændringsforslag, som tilstilles medlemmerne skriftligt.

Stk. 3. Der kan stilles forslag om ændringer til ændringsforslag efter reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Bliver et forslag, ændringsforslag eller ændring til ændringsforslag trukket tilbage, kan et andet landstingsmedlem tage det op igen.

Forespørgsler

§ 29. Ønsker et medlem at indhente oplysning om et offentligt anliggende, kan dette ske ved et spørgsmål til landsstyret. Spørgsmålet stilles skriftligt. Det skal være kort og bestemt affattet og ledsaget af en kort skriftlig begrundelse.

Stk. 2. Såfremt forespørgeren ønsker det, kan spørgsmålet forelægges mundtligt i landstinget. Forespørgeren får 2 minutter hertil.

Stk. 3. Erklærer landsstyret, at det ikke ser sig i stand til at besvare spørgsmålet, er sagen dermed slut. Ved besvarelse af spørgsmålet i tinget, er landsstyrets taletid 3 minutter.

Stk. 4. Ingen andre end landsstyret og forespørgeren kan få ordet, medmindre mødelederen skønner, at særlige omstændigheder taler herfor. Taletiden er i så fald op til 2 minutter og kun én gang. Beslutning kan ikke tages.

Stk. 5. Gives skriftligt svar, drager formanden omsorg for, at dette videregives til forespørgeren, og at det optages i de i § 7, stk. 3, nævnte redegørelser for tidligere sager.

Forskellige procedurespørgsmål

§ 30. Forslag og ændringsforslag kan efter anmodning fra et medlem afvises. Mødelederen spørger umiddelbart efter forelæggelsen

og inden debat indledes, hvorvidt der er ønske herom. Landstinget afgør herefter uden debat, om det skal afvises.

§ 31. Under behandling af enhver sag kan der fremsættes krav om overgåelse til næste dagsordenspunkt. Et sådant krav skal meddeles mødelederen ledsaget af en kort, skriftlig begrundelse.

Stk. 2. Taletiderne er begrænset til korte bemærkninger bortset fra landsstyrets ordfører samt talsmanden for kravet, som kan tale hver én gang op til 15 minutter.

Valg og anden stemmeafgivning

§ 32. Ingen beslutning kan tages af landstinget, når ikke mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.

Stk. 2. Alle beslutninger tages efter stemmeflerhed, for så vidt der ikke i den øvrige lovgivning eller ved anden bestemmelse er fastsat andet.

Stk. 3. Falder der ved en afstemning lige mange stemmer for og imod et forslag, er forslaget forkastet.

§ 33. For at kunne blive valgt til et udvalg eller anden offentlig repræsentation skal vedkommende kandidat være bragt i forslag af et landstingsmedlem i landstingssalen.

Stk. 2. Ved valg af 4 medlemmer eller mindre til et udvalg eller anden offentlig repræsentation kan hvert af landstingsmedlemmerne kun afgive én stemme. Ved valg af 5 medlemmer eller mere har hvert landstingsmedlem to stemmer. Ethvert medlem kan umiddelbart inden afstemning kræve, at mødet midlertidigt afbrydes i 10 minutter med henblik på at danne valggrupper.

Stk. 3. De kandidater, som opnår flest stemmer, er valgt. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 4. Hvor kun én person skal vælges, kræves absolut flertal. Hvis der ikke opnås en afgørelse ved første afstemning, foretages ubundet omvalg. Giver dette heller ikke en afgørelse, foretages afstemning mellem de to kandidater, som ved anden afstemning fik flest

stemmer. I tilfælde af stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

Stk. 5. Samtlige valg kan højst have gyldighed for landstingets valgperiode, eller - hvor dette er særligt bestemt - for en fireårsperiode.

§ 34. Afstemninger sker ved håndsoprækning. På forlangende af mødelederen eller et medlem kan afstemning dog ske ved navneopråb. Afstemning ved valg af personer til udvalg m.v. kan dog, hvor et flertal kræver det, ske skriftligt.

Stk. 2. Medlemmer kan kun deltage i landstingets afstemninger, når de personligt er til stede.

Stk. 3. Hvis mødelederen finder, at alle er enige, kan han meddele, at forslaget er vedtaget uden afstemning. Ethvert medlem kan kræve afstemning, og efter trediebehandling af lov- og forordningsforslag skal der foretages afstemning.

§ 35. Et forslag kan ikke blive ændret på samme møde, som det er vedtaget. For i samme ting-samling at ændre en af landstinget truffen afgørende vedtagelse kræves, at mindst $\frac{3}{5}$ af alle landstingsmedlemmer stemmer for det.

Referater

§ 36. Landstingets forhandlinger offentliggøres såvel på grønlandsk som på dansk i en under landsstyreformandens tilsyn udarbejdet udgave, af hvilken et eksemplar tilstilles ethvert af landstingsmedlemmerne, rigsombudsmanden, regeringen og samtlige kommunalbestyrelser i Grønland.

Diæter m.v.

§ 37. For deltagelse i landstingets møder og udvalg nedsat af landstinget ydes der efter landstingets nærmere bestemmelse vederlag og diæter.

Stk. 2. For rejser i forbindelse med varetagelsen af hverv som landstingsmedlem eller medlem af udvalg nedsat af landstinget, ydes der

efter landstingets nærmere bestemmelse befordringsgodtgørelse samt godtgørelse for fravær fra hjemstedet.

Stk. 3. Endvidere refunderes fra landskassen efter regning medlemmernes udlæg til telegrafering og andre udgifter ved hverv, udført i landstingets tjeneste.

Landsstyrets opgaver

§ 38. Landsstyret besørger landstingets forretninger og drager omsorg for udførelse af tingets beslutninger.

Stk. 2. Mellem landstingets samlinger varetager landsstyret landstingets forretninger og afgør sager, som enten er af hastende karakter eller af så ringe betydning, at forelæggelse for landstinget ikke skønnes nødvendig. Landsstyret aflægger en beretning om sin virksomhed til forelæggelse på hver ordinær samling for perioden siden sidste ordinære samling.

Stk. 3. Landstinget kan fastsætte retningslinier for landsstyret i en forretningsorden.

Forslag til Landstingsforordning om Grønlands Radios styrelse

Bilag 4

§ 1. Radiostyrelsen sammensættes på følgende måde:

Landsstyremanden for kulturelle anliggender som formand,

1 medlem udpeges af Grønlands Oplysningsforbund,

1 medlem udpeges af de fast ansatte medarbejdere ved Grønlands Radio og

4 medlemmer udpeges af landstinget blandt personer med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv.

Stk. 2. Radiostyrelsens medlemmer vælger en næstformand blandt sine medlemmer.

Stk. 3. Bortset fra formanden vælges radiostyrelsens medlemmer for 4 år ad gangen og således, at 3 medlemmer er på valg hvert andet år. Første valgperiode gælder fra 1.maj 1979 til 30.april 1983, dog for 3 af medlemmerne alene til 30.april 1981.

Stk. 4. Radiofonichefen ved Grønlands Radio deltager i Radiostyrelsens møder, når intet andet i det enkelte tilfælde særligt bestemmes af bestyrelsen. Han har ret til at få ordet og fremsætte forslag, men har ikke stemmeret i styrelsen.

§ 2. Radiostyrelsen er Grønlands Radios øverste ledelse og fører tilsyn med, at de for institutionens virksomhed fastsatte bestemmelser og gældende økonomiske rammer overholdes. Styrelsen kan fastsætte nærmere almindelige bestemmelser for Grønlands Radios virksomhed.

§ 3. Radiostyrelsens formand bestemmer tid og sted for styrelsens møder og leder forhandlingerne. Efter begæring fra 2 af medlemmerne er han forpligtet til at indkalde til møde.

Stk. 2. Radiostyrelsen træffer sine beslutninger ved simpel stemmeflerhed. Styrelsen er beslutningsdygtig, når et flertal af medlemmerne har givet møde. I tilfælde af stemme-

lighed er mødets formands stemme udslagsgivende.

Stk. 3. Hvis Radiostyrelsens beslutning i en sag må betegnes som aldeles uopsættelig, kan formanden undtagelsesvis tillade et medlem at stemme pr. brev, telegram, telefon eller lignende.

Stk. 4. Radiostyrelsens møder holdes for åbne døre, medmindre styrelsen i særlige tilfælde, herunder navnlig ved behandlingen af sager af personlig karakter, beslutter, at mødet skal afholdes for lukkede døre. Ethvert medlem kan forlange afgjort ved afstemning, om en sag skal overgå til henholdsvis åbent eller lukket møde.

Stk. 5. Radiostyrelsen fastsætter i øvrigt selv sin forretningsorden.

§ 4. Radiostyrelsen har den endelige administrative afgørelse i sager vedrørende Grønlands Radios programvirksomhed.

Stk. 2. Radiostyrelsen nedsætter et programudvalg bestående af indtil 6 medlemmer og vælger formanden for dette udvalg, som samtidig skal være medlem af Radiostyrelsen. Udvalget vælger selv en næstformand. Valgene foretages normalt for perioder på 2 år ad gangen.

Stk. 3. Programudvalget behandler forslag til sæsonplaner m.v. og forelægger derefter disse forslag for Radiostyrelsen til godkendelse med vedlæggelse af eventuelle bemærkninger fra radiofonichefen, der skal have lejlighed til at udtale sig om udvalgets indstillinger inden videresendeisen til Radiostyrelsen. Programudvalget kan desuden selv godkende forslag til udsendelser uden for sæsonplanerne, der ikke væsentligt ændrer forudsætningerne for disse. Beslutninger truffet af udvalget kan dog af udvalgsmedlemmer eller af radiofonichefen indbringes for Radiostyrelsen med henblik på ændring af afgørelsen.

Stk. 4. Radiostyrelsen fastsætter, hvilke opga-

ver det i øvrigt skal pålægges programudvalget at løse, og fastsætter tillige de fornødne nærmere retningslinier for udvalgets virksomhed.

Stk. 5. Radiofonichefen deltager i programudvalgets møder, men har ikke stemmeret i udvalget. Desuden kan også andre sagkyndige efter udvalgets nærmere bestemmelse i hvert enkelt tilfælde deltage i møderne uden stemmeret.

§ 5. Radiostyrelsen fremsender inden for de fastsatte frister budgetforslag for Grønlands Radios virksomhed til Grønlands landsstyre. På samme måde fremsender styrelsen forslag om oprettelse eller nedlæggelse af stillinger ved Grønlands Radio.

Stk. 2. Landsstyret fastsætter de fornødne regler for Grønlands Radios regnskabsaflæggelse.

§ 6. Radiostyrelsen nedsætter et forretningsudvalg bestående af styrelsens formand og næstformand samt yderligere et medlem af styrelsen.

Stk. 2. Forretningsudvalget behandler alle sager af økonomisk og administrativ art, der ikke er henlagt til radiofonichefens afgørelse, og forbereder sager til forelæggelse for Radiostyrelsen. Bevillingssager vedrørende udgiftsposter, der ikke er påregnet i de godkendte budgetter, men falder inden for disses rammer og forudsætninger, afgøres af udvalget under ansvar over for Radiostyrelsen, dog således at udgiftsposter af væsentlig størrelse forelægges for styrelsen til godkendelse. Det påhviler udvalget efter Radiostyrelsens nærmere bestemmelse at afgive regelmæssige rapporter til styrelsen om sådanne afgørelser.

Stk. 3. Formanden bestemmer tid og sted for udvalgets møder og leder forhandlingerne.

Stk. 4. Forretningsudvalget er beslutningsdygtigt, når 2 af medlemmerne er til stede. Udvalgets beslutninger træffes i øvrigt ved simpel stemmeflerhed.

Stk. 5. Hvis forretningsudvalgets beslutning i en sag må betegnes som aldeles uopsættelig,

kan formanden undtagelsesvis tillade et medlem at stemme pr. brev, telegram, telefon eller lignende.

§ 7. Radiostyrelsens medlemmer har tavshedspligt med hensyn til de forhold, som de bliver bekendt med i deres egenskab af medlemmer af styrelsen, efter samme regler, som gælder for tjenestemænd i Grønland.

Stk. 2. Medlemmernes tavshedspligt omfatter dog ikke sager, hvis behandling i Radiostyrelsen er afsluttet, medmindre styrelsen i det enkelte tilfælde — f.eks. hvor det drejer sig om personspørgsmål, eller hvor omtale skønnes at kunne virke uheldig på sagens videre forløb — beslutter, at sagen ikke må omtales.

Stk. 3. Regler om betaling af rejseudgifter m.v. og om honorarer til radiostyrelsesmedlemmer og medlemmer af programudvalget og til Radiostyrelsens sekretær fastsættes af Grønlands landsting.

Stk. 4. Bliver et medlem af Radiostyrelsen på grund af sygdom eller offentlige hverv ude af stand til at deltage i styrelsens møder i en periode, der må forventes at ville blive af længere varighed, kan Radiostyrelsen bevilge ham orlov. Landstinget vil i så fald kunne udpege en stedfortræder for det pågældende medlem til at varetage vedkommendes funktioner i Radiostyrelsen i orlovsperioden.

§ 8. Landstinget udnævner efter indstilling fra Radiostyrelsen en radiofonichef til at varetage Grønlands Radios daglige ledelse.

Stk. 2. Radiofonichefens arbejdsopgaver fastsættes nærmere i en af landsstyret efter indstilling fra Radiostyrelsen udstedt instruks.

Stk. 3. Grønlands Radios nyhedstjeneste varetages af redaktøren for Den grønlandske Radioavis, som i redaktionel henseende er uafhængigt stillet, og som er ansvarlig over for radiofonichefen for nyhedsudsendelsernes alsidighed og saglighed.

Stk. 4. Radiostyrelsen ansætter og afskediger radioens personale efter nærmere af styrelsen fastsatte retningslinier.

§ 1. Lederen af Grønlands Radio, herunder nyhedstjenesten, betegnes radiofonichef. Radiostyrelsen er radiofonichefens nærmeste foresatte. Han er ansvarlig for gennemførelsen af de beslutninger, der træffes af radiostyrelsen eller de af styrelsen nedsatte udvalg.

§ 2. Radiofonichefen har, bortset fra de under Grønlands tekniske Organisation hørende radiofonisestationer, ledelsen af og ansvaret for den daglige drift af Grønlands Radio, herunder for at de godkendte budgetter ikke overskrides.

§ 3. Radiofonichefen afgiver til radiostyrelsen indstilling om:

- a. Bidrag til landstingets budgetter.
- b. Bevillingssager vedrørende udgiftsposter, der ikke er påregnet i de godkendte budgetter, men falder inden for disses rammer og forudsætninger, jvf. § 6, stk.2, i landstings-

- forordning om Grønlands Radios styrelse.
- c. Regnskaber for Grønlands Radio i overensstemmelse med de regler, der fastsættes i medfør af § 5, stk.2, i landstingsforordning om Grønlands Radios styrelse.
- d. Årsberetning vedrørende Grønlands Radios virksomhed.
- e. Sæsonplaner, ændring af vedtagne sæsonplaner samt udsendelser uden for sæsonplanerne.
- f. Ansættelse og afskedigelse af Grønlands Radios faste personale samt dettes ansættelses- og lønvilkår efter radiostyrelsens nærmere retningslinier.
- g. Alle andre sager, som af radiofonichefen skønnes at være af en sådan betydning, at de bør afgøres af radiostyrelsen eller af det pågældende udvalg.

Landsstyret, den

Forslag til landstingsforordning om styrelsen af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i Grønland

I henhold til lov nr. . . . om folkeskolen i Grønland og lov nr. . . . om fritidsvirksomhed samt lov nr. . . . om biblioteksvæsen fastsættes herved følgende bestemmelser:

Afsnit I

Kapitel 1. Landstingets funktioner

§ 1. Landstinget forestår styrelsen af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen og fastsætter de i den anledning nødvendige bestemmelser.

§ 2. Alle sager vedrørende disse områder skal forelægges landstinget til afgørelse, såfremt de medfører udgifter for landskassen, som ikke kan dækkes inden for de på landstingets finanslov godkendte offentlige tilskud til disse aktiviteter i de enkelte kommuner.

§ 3» Landstinget udarbejder en samlet plan for udbygningen af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen, og for anden tilsvarende offentlig virksomhed i Grønland. Planen udarbejdes på grundlag af forslag fra de enkelte kommuner for udbygningen af skolevæsen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i vedkommende kommune.

§ 4. Landstinget varetager driften af den i § 1 nævnte virksomhed, som er placeret uden for Grønland eller i områder af Grønland, der ikke henhører under nogen kommune.

Stk. 2. Landstinget foranlediger, at der indrettes de nødvendige kostskoleafdelinger til at sikre, at der kan meddeles den fornødne folkeskoleundervisning til skolesøgende børn og unge bosiddende i Grønland.

Stk. 3. Fordelingen af elever på den grønlandske folkeskoles kostskoler i og uden for Grønland varetages af landstinget.

§ 5. Landstinget fastsætter ordningen og omfanget af folkeskolens afgangsprøver samt nærmere regler om disses bedømmelse og om udarbejdelse af skriftlige prøver.

Stk. 2. Landstinget fastsætter nærmere regler om udfærdigelse af afgangsbeviser til elever i folkeskolen, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere.

§ 6. Landstinget fastsætter nærmere retningslinier for kommunernes biblioteksvæsen med hensyn til bogindkøb, klargøring og katalogisering af bøger og andre bibliotekstekniske forhold.

§ 7. Landstinget udfærdiger ansættelser og afskedigelser af ledere og lærere ved folkeskolen på de enkelte kommuners vegne, når det drejer sig om ansættelser ved et kommunalt skolevæsen i Grønland.

Stk. 2. Landstinget fastsætter regler for kommunernes ansættelse af det fornødne ledelses- og medhjælpspersonale til fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen.

Stk. 3. Landstinget ansætter og afskediger de til folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i øvrigt nødvendige lærere, ledere, bibliotekarer og konsulenter.

Stk. 4. Ved ansættelse af ledende skoleinspektører, skoleinspektører og viceskoleinspektører ved et kommunalt skolevæsen i Grønland foretages ansættelsen efter indstilling fra vedkommende kommunes kultur- og undervisningsudvalg, (jf. § 29). Indstilles en ansøger til en ledig stilling ved en folkeskole som nr.1 med alle stemmer i kultur- og undervisningsudvalget, skal denne ansøger ansættes, hvis han opfylder de krav, der i øvrigt gælder for ansættelse i stillingen.

Stk. 5. Landstinget fastsætter nærmere retningslinier for udfærdigelse af opslag af stillinger til skole-, fritids- og biblioteksvirksomhed samt nærmere regler om fremgangsmåden

ved udøvelsen af indstillingsretten ved ansættelser i folkeskolens lederstillinger og om fremgangsmåden ved ekspedition af afskedigelsessager for ledere og lærere.

§ 8. Til varetagelse af landstingets opgaver vedrørende folkeskolen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen nedsætter landstinget en kultur- og undervisningsdirektion for Grønland på 5 medlemmer, hvoraf 3 medlemmer udpeges blandt landstingets medlemmer og et medlem udpeges af de grønlandske kommuner. Landsstyremanden for kulturelle anliggender er formand.

Stk. 2. Ordinært valg af medlemmer til kultur- og undervisningsdirektionen finder sted på landstingets konstituerende møde efter hvert landstingsvalg. Den således valgte kultur- og undervisningsdirektion fungerer, indtil en ny direktion bliver valgt.

§ 9. Grønlands vicebiskop og en repræsentant for Grønlands Lærerforening deltager i kultur- og undervisningsdirektionens møder uden stemmeret i sager vedrørende folkeskolen. Lærerrepræsentanten må dog ikke overvære direktionens behandling af personalesager.

Stk. 2. En repræsentant for Grønlands Oplysnings Forbund deltager i kultur- og undervisningsdirektionens møder uden stemmeret i spørgsmål vedrørende fritidsvirksomhed.

Stk. 3. Landsbibliotekaren deltager uden stemmeret i spørgsmål vedrørende biblioteksvirksomhed.

§ 10. Som forretningsfører for kultur- og undervisningsdirektionen ansætter landstinget en kultur- og undervisningsdirektør.

Stk. 2. Direktøren forestår kultur- og undervisningsdirektoratet, der efter landstingets og kultur- og undervisningsdirektionens nærmere bestemmelser varetager de centrale administrative og faglige funktioner for folkeskolen og fritidsvirksomhed.

Stk. 3. Til tjeneste under kultur- og undervisningsdirektoratet ansætter landstinget den nødvendige pædagogiske, skolepsykologiske og på anden måde sagkyndige konsulentbistand til folkeskolen og fritidsvirksomhed.

§ 11. Landstinget ansætter en landsbibliotekar, som forestår den daglige ledelse af landstingets biblioteksvæsen.

Afsnit II

Kapitel 2: De kommunale myndigheder

§ 12. Kommunalbestyrelsen træffer bestemmelse om alle forhold vedrørende kommunens skolevæsen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen, som ikke er henlagt til hjemmestyrets afgørelse.

Stk. 2. Alle sager vedrørende skolevæsen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i en kommune skal forelægges for kommunalbestyrelsen, såfremt de medfører udgifter, som ikke kan afholdes inden for rammerne af de for kommunen til disse aktiviteter godkendte bevillinger.

§ 13. Kommunalbestyrelsen ansætter det fornødne medhjælpspersonale til skolevæsenet og ledelses- og medhjælpspersonale til fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen.

Stk. 2. Såfremt biblioteksarbejdet udføres af en eller flere heltidsbeskæftigede personer, skal bibliotekets leder have en biblioteksfaglig uddannelse.

§ 14. Til varetagelse af kommunalbestyrelsens opgaver vedrørende folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen nedsætter kommunalbestyrelsen et kultur- og undervisningsudvalg i overensstemmelse med bestemmelserne om stående udvalg i landstingsloven vedrørende de grønlandske kommuner.

§ 15. Formanden for fælleslærerrådet for kommunens skolevæsen og en repræsentant for Grønlands Oplysnings Forbunds lokalafdeling deltager i kultur- og undervisningsudvalgets møder uden stemmeret. De pågældende må dog ikke overvære udvalgets behandling af personalesager.

§ 16. Til varetagelse af kommunens administration af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen ansættes en ledende skolein-

spektør, der er forretningsfører for kultur- og undervisningsudvalget.

§ 17. Til bistand for kultur- og undervisningsudvalgets virksomhed nedsættes der ved hver folkeskole et skolenævn for vedkommende skole. For så vidt angår mindre skoler i byggerne kan kommunalbestyrelsen dog bestemme, at oprettelse af skolenævn i en bygd undlades. Det lokale byggeråd kan ved mindre bygdeskoler varetage stedets skolenævnsfunktioner.

Stk. 2. Skolenævnene skal bestå af 3 eller 5 medlemmer efter kommunalbestyrelsens nærmere beslutning herom vedrørende hver enkelt skole under hensyntagen til skolens størrelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen vælger af sin midte ét medlem til hvert skolenævn. De øvrige medlemmer af skolenævnene vælges af og blandt de personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i vedkommende skole.

Stk. 4. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere regler om valg til skolenævnene af forældrevalgte medlemmer og stedfortrædere for disse forældrerepræsentanter.

§ 18. Vedkommende skoles leder samt lærerrådets formand deltager i skolenævnets møder uden stemmeret.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter regler om, i hvilket omfang repræsentanter for elevråd ved skoler, hvor et sådant råd findes, skal have adgang til at deltage i møder i de stedlige skolenævn.

Stk. 3. Lærerrådsformænd og elevrådsrepræsentanter må dog ikke overvære forhandlinger i skolenævnene, som måtte vedrøre personale ved skolerne.

§ 19. Kultur- og undervisningsudvalg og skolenævn skal nedsættes snarest muligt efter hvert kommunalvalg. Udvalgene og nævnene fungerer, indtil nyt udvalg, respektive nævn, for vedkommende sted er blevet nedsat.

Stk. 2. Såfremt der oprettes nye skoler i en valgperiode, vælges der skolenævn til disse

efter reglerne i § 17. Sker oprettelsen af en ny skole ved deling af en bestående skole, vælges der tillige på samme måde nyt skolenævn til den bestående skole.

Stk. 3. Dersom en forældrerepræsentant i løbet af den tid, for hvilken han er valgt, begærer at nedlægge sit hverv som følge af sin helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlige årsager, afgør kommunalbestyrelsen, hvorvidt en sådan begæring kan tages til følge. En forældrerepræsentant kan endvidere kræve at udtræde, når han ikke mere har skolesøgende børn.

Stk. 4. Er der ved en forældrerepræsentants udtræden ingen stedfortræder til den ledige post, foretages suppleringsvalg for resten af valgperioden.

§ 20. Skolenævnene fastsætter selv deres forretningsorden og skal afholde møder, så ofte nævnets formand eller 2 af de øvrige medlemmer finder det nødvendigt.

Stk. 2. Formanden bestemmer tid og sted for møderne og indkalder medlemmerne og de tilfornødne samt eventuelle elevrepræsentanter. Han giver forinden møderne de pågældende underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på mødet.

Stk. 3. Formanden leder forhandlingerne og afstemningerne og drager omsorg for, at beslutningerne indføres i en beslutningsprotokol. Ved hvert mødes slutning underskrives protokollen af mødets deltagere. Enhver af disse er berettiget til kort at få sin afvigende mening indført i beslutningsprotokollen og medtaget ved beslutningens meddelelse til andre myndigheder.

Stk. 4. Formanden drager omsorg for de fornødne ekspeditioner med hensyn til de trufne beslutninger.

§ 21. Skolenævnenes beslutninger er kun gyldige, hvis mindst halvdelen af medlemmerne har stemt for dem.

Kapitel 3: Kultur- og undervisningsudvalgenes funktioner

§ 22. Kultur- og undervisningsudvalget vedta-

ger kommunens skoleplan, plan for fritidsundervisning og biblioteksplan samt ændringer i disse.

Stk. 2. Udvalget udarbejder udkast til en udbygningsplan for kommunens skolevæsen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen.

§ 23. Kultur- og undervisningsudvalget vedtager undervisningsplaner for kommunens skoler samt ændringer i disse planer, efter at udkastene dertil har været forelagt vedkommende skolenævn til udtalelse.

§ 24. De i §§ 22 og 23 nævnte planer indsendes til kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere regler om planernes affattelse.

§ 25. Kultur- og undervisningsudvalget påser, at alle undervisningspligtige børn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i den grønlandske folkeskole.

Stk. 2. Udvalget træffer foranstaltninger til at få etableret specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand for de i kommunens skoler indskrevne børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte. Det træffer endvidere de fornødne særlige foranstaltninger til undervisning af syge eller invaliderede børn.

§ 26. Kultur- og undervisningsudvalget fører tilsyn med, at privat underviste undervisningspligtige børn, herunder hjemmeunderviste børn, modtager fyldestgørende undervisning efter de herom gældende bestemmelser.

§ 27. Kultur- og undervisningsudvalget afgiver udtalelser til kommunalbestyrelsen vedrørende forslag om skolelægeordning, børnetandplejeordning og skolebespisning ved kommunens skoler og foranlediger om fornødent selv, at sådanne forslag bliver udarbejdet.

§ 28. Kultur- og undervisningsudvalget fastsætter ordningen og omfanget af eventuelle

årsprøver i klasser, der ikke slutter med en af den grønlandske folkeskoles afgangsprøver.

§ 29. Kultur- og undervisningsudvalget foretager indstilling om ansættelser og afskedigelser af ledende skoleinspektører, skoleinspektører og viceskoleinspektører ved kommunens skolevæsen.

§ 30. Det påhviler kultur- og undervisningsudvalget at åbne mulighed for fritidsundervisning for voksne, interessegrupper for børn og voksne samt fritids- og ungdomsklubber, herunder skal kommunen i fornødent omfang stille lokaler, idrætsanlæg m.v. til rådighed.
Stk. 2. Kultur- og undervisningsudvalget kan godkende, at den lokale afdeling af Grønlands Oplysnings Forbund efter anmodning herom kan påtage sig at åbne mulighed for fritidsundervisning for voksne.

§ 31. Kultur- og undervisningsudvalget udarbejder det årlige budgetforslag vedrørende kommunens skoler og fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen til forelæggelse for kommunalbestyrelsen.

§ 32. Kultur- og undervisningsudvalget kan i øvrigt afgive udtalelser og stille forslag til kommunalbestyrelsen vedrørende ethvert spørgsmål, som vedrører kommunens skoleforhold, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen. Udvalget skal afgive erklæring i alle sager om sådanne spørgsmål, som forelægges det af kommunalbestyrelsen til udtalelse.

§ 33. Kultur- og undervisningsudvalget varetager i forbindelse med de stedlige skolenævn tilsynet med kommunens skoler og med overholdelse af de for folkeskolen gældende regler og bestemmelser.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsudvalget fører tilsyn med kommunens fritidsvirksomhed og den fritidsvirksomhed, hvortil kommunen yder tilskud og med overholdelse af de for fritidsvirksomheden gældende regler og bestemmelser.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsudvalget fører tilsyn med, at kommunens biblioteksvirksom-

hed er i overensstemmelse med gældende regler og bestemmelser.

§ 34. Kultur- og undervisningsudvalget aflægger en årlig beretning om sit arbejde til kommunalbestyrelsen.

Kapitel 4: Skolenævnenes funktioner

§ 35. Skolenævnet fører tilsyn med skolen. Det påser, at de i skolen optagne børn følger undervisningen på tilfredsstillende måde, og sørger for overholdelse af de for folkeskolen gældende bestemmelser til modarbejdelse af skoleforsømmelser.

§ 36. Skolenævnet medvirker ved løsningen af sociale opgaver, der er knyttet til skolen. Det kan endvidere udtale sig om sager vedrørende hjælpeforanstaltninger over for børn og unge under 18 år.

§ 37. I samarbejde med skolens lærerråd formidler skolenævnet et samarbejde mellem skole og hjem og sørger for et oplysningsarbejde, der tager sigte på en forståelse af barnets situation i skolen.

§ 38. Skolenævnet godkender efter indstilling fra lærerrådet arbejdets fordeling mellem lærerne samt den ugentlige arbejdsplan.

§ 39. Skolenævnet godkender efter indstilling fra lærerrådet, hvilke undervisningsmidler skolen må benytte.

§ 40. Skolenævnet kan stille forslag til kultur- og undervisningsudvalget om tilvejebringelse og forbedring af skolelokaler samt om disses forsyning med inventar og materiel.

§ 41. Skolenævnet kan fremsætte forslag vedrørende udgifter, som angår den pågældende skole.

Stk. 2. Efter anmodning fra skolenævnet skal kommunalbestyrelsen lade nævnet administrere dele af budgettet, som vedrører skolen, efter nærmere af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinier. Skolenævnet afgiver i forbin-

delse med den årlige budgetbehandling indstilling til kultur- og undervisningsudvalget om størrelsen af de bevillinger, som nævnet måtte ønske omfattet af en sådan ordning.

§ 42. Skolenævnet udfærdiger ordensregler for skolen.

§ 43. Skolenævnet udtaler sig om det udkast til undervisningsplan for skolen, som skal forelægges skole- og undervisningsudvalget til vedtagelse, jf. § 23.

§ 44. Skolenævnet kan i øvrigt afgive udtalelser og stille forslag til skole- og undervisningsudvalget om alle spørgsmål, der vedrører skolen. Det skal afgive erklæring i alle sager, der forelægges det af kultur- og undervisningsudvalget eller kommunalbestyrelsen til udtalelse.

Afsnit III

Kapitel 5: Skolernes ledere og kollegiale råd

§ 45. Ved hver folkeskole med flere fast ansatte lærere ansættes en leder.

Stk. 2. Lederen af en folkeskole benævnes skoleleder eller skoleinspektør.

Stk. 3. Lederen har såvel den administrative som den pædagogiske ledelse af vedkommende skoles virksomhed.

§ 46. En af skolelederne i kommunen ansættes som ledende skoleinspektør. Denne leder bistår kultur- og undervisningsudvalget ved udøvelsen af dets tilsynsfunktioner og virker som forretningsfører for udvalget, jf. § 16. Kommunalbestyrelsen kan endvidere pålægge ham at varetage en del af dens ledelsesfunktioner i forhold til kommunens skolevæsen, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen og anden kulturel og undervisningsmæssig virksomhed i kommunen.

§ 47. Ved hver folkeskole med mere end to fast ansatte lærere dannes et lærerråd, der består af lederen, viceskoleinspektører, tjenestemandsansatte lærere og lærere ansat på prø-

ve, herunder skolepsykologer og konsulenter, der har faste undervisningstimer ved skolen, timelærere, faglærere, årsvikarer samt børnehaveklasseledere og fritidspædagoger.

Stk. 2. Ved skoler med kun én eller to fast ansatte lærere træder disse i lærerrådets sted.

Stk. 3. I kommuner med mere end én folkeskole vælges et fælleslærerråd, der skal bestå af 1 skoleleder, 1 viceskoleinspektør, hvis en sådan er ansat ved en skole i kommunen, samt 1 lærerrepræsentant for hver af kommunens skoler. Lærerrådet ved den skole, hvor fælleslærerrådsformanden gør tjeneste, kan vælge yderligere 1 medlem af fælleslærerrådet, såfremt det kun har 1 repræsentant i dette.

Stk. 4. Valget af distriktslærerrådet gælder for ét år og foretages inden for hver gruppe for sig efter regler, der fastsættes af kultur- og undervisningsdirektionen. Fælleslærerrådet tiltrædes af skolepsykologen i kommuner, hvor en sådan er placeret.

Stk. 5. De i stk. 1-4 nævnte råd vælger selv deres formand og fastsætter selv deres forretningsorden. Rådene kan nedsætte forretningsudvalg, der kan afgive erklæringer på det pågældende råds vegne efter nærmere i rådets forretningsorden fastsatte regler derom.

§ 48. Kultur- og undervisningsudvalget skal indhente erklæring fra fælleslærerrådet om følgende forhold vedrørende kommunens skolevæsen:

1. Udkast til kommunens skoleplan og ændringer i denne samt udkast til udbygningsplan for kommunens skolevæsen, jf. § 22.
2. Udkast til undervisningsplaner for kommunens skoler samt til ændringer i disse planer, jf. § 23.
3. Forslag til skolelægeordning, børnetandplejeordning og skolebespisning ved kommunens skoler, jf. § 27.
4. Ordningen og omfanget af eventuelle årsprøver i klasser, der ikke slutter med en af den grønlandske folkeskoles afgangsprøver, jf. § 28.

Stk. 2. I en kommune, hvor der kun er én folkeskole, afgives de i stk. 1 nævnte erklæringer af skolens lærerråd.

§ 49. Skolenævnet skal indhente erklæring fra lærerrådet om følgende forhold:

1. Udkast til undervisningsplan for skolen og til ændringer i undervisningsplanen, jf. § 43.
2. Arbejdets fordeling mellem lærerne samt den ugentlige arbejdsplan, jf. § 38.
3. Anvendelse af nye undervisningsmidler i skolen, jf. § 39.
4. Forslag om skolelokalernes forsyning med materiel og inventar, jf. § 40.
5. Forslag fra skolenævnet vedrørende udgifter, som angår skolen, jf. § 41, stk. 1.
6. Forslag til ordensregler for skolen, jf. § 42.

Stk. 2. Lærerrådet medvirker ved behandlingen af byggesager for den pågældende skole efter nærmere af kultur- og undervisningsdirektionen fastsatte regler herom.

§ 50. Lærerrådet og fælleslærerrådet kan afgive udtalelser og stille forslag til skolenævnet eller kultur- og undervisningsudvalget om alle spørgsmål, der vedrører henholdsvis den pågældende skole og kommunens skolevæsen. De skal afgive erklæring i alle sager, der forelægges dem af kultur- og undervisningsudvalget eller kommunalbestyrelsen. Lærerrådets og fælleslærerrådets erklæringer og forslag fremsendes gennem skolens leder, henholdsvis den ledende skoleinspektør, med en udtalelse fra den pågældende.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere regler for lærerrådenes og fælleslærerrådenes virksomhed.

§ 51. Udgifterne ved rådenes virksomhed afholdes af kommunen efter regler, der fastsættes af kultur- og undervisningsdirektionen.

Afsnit IV

Kapitel 6: Klageadgang

§ 52. Klager over afgørelser truffet af de kommunale myndigheder kan, i det omfang de vedrører landsdækkende virksomhed eller påbudt virksomhed eller beror på fortolkning af forordninger vedrørende folkeskole, fritids-

virksomhed og biblioteksvæsen og andre bestemmelser fastsat af landstinget eller kultur- og undervisningsdirektionen, indbringes for kultur- og undervisningsdirektionen af de myndigheder, organisationer eller personer,

som afgørelsen angår. Andre klager over afgørelser truffet af myndigheder i en kommune afgøres endeligt af kommunalbestyrelsen, medmindre andet er fastsat ved eller i henhold til lov eller landstingsforordning.

Kapitel 1: Folkeskolens begreb og formål

§ 1 Begreb

§ 2 Formål

Kapitel 2: Undervisningens ordning

§ 3 Skolen omfatter ...

§ 4 Fritidsundervisning

§ 5 Forskolen

§ 6 Grundskolen

§ 7 Fortsættelsesskolen

§ 8 Kursusskolen

§ 9 Kostskoler

§ 10 Specialundervisning

§ 11 Danske børn

§ 12 Særlig undervisning

§ 13 Kristendomsundervisning, fritagelse

§ 14 Klassetrin

§ 15 Meddelelser til hjemmet

§ 16 Skoleårets længde

§ 17 Undervisningstid

§ 18 Klassekvotient

§ 19 Undervisningsplan

§ 20 Undervisningsmidler

§ 21 Forsøgsparagraf

Kapitel 3: Skolevæsenets ordning

§ 22 Kommunale skoler

§ 23 Skolegang uden for folkeskolen

§ 24 Undervisning uden for skolen

§ 25 Nedlæggelse af skoler

§ 26 Klassesdeling

§ 27 Skoleplan

Kapitel 4: Lærerne

§ 28 Skolens undervisere

§ 29 Undervisere med særlig uddannelse

§ 30 Fritagelse for undervisning i kristendom

Kapitel 5: Undervisningspligt. Indskrivning og optagelse i folkeskolen

§ 31 Undervisningspligt

§ 32 Undervisningspligt

§ 33 Undervisningspligt

§ 34 Forældreansvar

§ 35 Indskrivning og optagelse

§ 36 Forsømmelser

Kapitel 6: Andre bestemmelser

§§ 37-39

Kapitel 7: Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§§ 40-42

Kapitel 1: Folkeskolens begreb og formål

§ 1. Folkeskolen i Grønland er den skole, der tilbyder undervisning efter landstingsforordning om folkeskolen i Grønland.

Stk. 2. Folkeskolen omfatter børn i den undervisningspligtige alder samt de klasser, som efter denne forordning slutter sig hertil.

§ 2. Den grønlandske skoles formål er, i samarbejde med elevernes hjem, at fremme udviklingen af elevernes åndelige og legemlige anlæg og evner, at udvikle elevernes evne til selvstændig tænkning,

at give eleverne nyttige kundskaber som grundlag for en menneskelig udvikling, at oplære eleverne til ansvarsfølelse over for sig selv og samfundet samt på dette grundlag at vise forståelse over for andre mennesker, i samarbejde med den grønlandske kirke at gøre eleverne bekendt med værdien i et evangelisk-luthersk livssyn,

at give en alsidig erhvervsorientering og at gøre eleverne beredte til at virke i samfundet og i en verden i stadig forandring.

Kapitel 2: Undervisningens ordning

§ 3. Folkeskolen omfatter en 9-årig hovedskole, der kan videreføres med en 2-årig fortsættelsesskole og en 2-årig kursus-skole.

Stk. 2. Hovedskolen består af en 3-årig forskole, der omfatter børnehaveklasse og 1. og 2. klasse samt en 6-årig grundskole omfattende 3. til 8.klasse.

§ 4. Folkeskolen skal tilbyde alle skolesøgende og ikke skolesøgende børn og unge, som aldersmæssigt omfattes af denne forordning undervisning i fritiden.

Stk. 2. Folkeskolen kan tilbyde skolesøgende og ikke skolesøgende børn og unge, som aldersmæssigt omfattes af denne forordning, andre fritidsforanstaltninger.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsudvalget koordinerer disse tilbud med de øvrige tilbud såvel inden for folkeskolens normale under-

visning som inden for den gældende fritidslov.
Stk. 4. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere bestemmelser om, efter hvilke retningslinier og i hvilket omfang disse tilbud kan gives.

§ 5. Forskolen

I børnehaveklassen beskæftiges eleverne med udviklende aktiviteter.

Stk. 2. Undervisningen i 1. og 2.klasse omfatter grønlandsk, dansk, regning/matematik, kristendomskundskab, sang/rytmik og formning.

Stk. 3. I 1. og 2.klasse kan undervisningen i grønlandsk, sang/rytmik og formning tilrettelægges som ikke fagdelte undervisning.

Stk. 4. Undervisningen i 1. og 2.klasse kan til lige omfatte legemsøvelser.

§ 6. Grundskolen

Undervisningen i grundskolen, 3.-8.klasstrin, omfatter for alle elever grønlandsk, dansk, regning/matematik, kristendomskundskab, historie, biologi, geografi, legemsøvelser, formning og sang/musik.

Stk. 2. Undervisningen i orienteringsfagene historie, biologi og geografi kan tilrettelægges som ikke-fagdelte undervisning. I 8.klasse skal i undervisningen i denne faggruppe indgå emner fra samtidsorientering.

Stk. 3. I 5.-8.klasse omfatter undervisningen for alle elever sløjd og håndarbejde. Fagene kan indføres fra 3.klasse.

Stk. 4. I 7. og 8.klasse omfatter undervisningen for alle elever husgerning og fysik/kemi.

Stk. 5. I 7 og 8.klasse kan undervisningen i formning, sløjd, håndarbejde og sang/musik gøres valgfri efter regler fastsat i normalundervisningsplanen jvf. § 19, stk. 2.

Stk. 6. I 6., 7. og 8.klasse skal engelsk tilbydes som valgfrit fag.

Stk. 7. I undervisningen i grundskolen skal indgå seksualoplysning, uddannelses- og erhvervsorientering, sundhedslære og oplysning om nydelses- og rusmidler.

Stk. 8. Undervisningen kan med kultur- og

undervisningsdirektionens godkendelse omfatte andre fag og emner.

§ 7. Fortsættelsesskolen

Undervisningen i fortsættelsesskolen, 9. og 10. klassetrin, omfatter for alle elever grønlandsk, dansk, regning/matematik, samtidsorientering, legemsøvesler og kristendomskundskab.

Stk. 2. Der skal tilbydes undervisning i formning, sang/musik, håndarbejde, sløjd og husgerning. Eleverne skal vælge et og højst tre af disse fag for et skoleår ad gangen.

Stk. 3. Der skal tilbydes undervisning i engelsk, tysk, fransk, latin, fysik/kemi, historie, biologi og geografi.

Stk. 4. Der kan tilbydes undervisning i maskinskrivning, regnskabsføring, skindsyning, fangerlære, fangst- og fiskerorientering, dramatik, instrumentalmusik, keramik, teknisk tegning, motorlære, metalsløj, filmkundskab og foto.

Stk. 5. De i stk.4 nævnte tilvalgsfag skal i det omfang, det er muligt, tilrettelægges fælles med fritidsundervisningen, jvf. § 4.

Stk. 6. Efter regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen kan der i undervisningsplanen optages andre tilvalgsfag end de i stk.2, 3 og 4 nævnte.

Stk. 7. Undervisningen i dansk, regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi gives i to kurser af forskelligt indhold. Kurserne benævnes grundkursus og udvidet kursus. Eleverne skal i hvert af fagene kunne vælge mellem de to kurser.

Stk. 8. Afgørelse om valg af fag eller kurser træffes af forældrene efter samråd mellem forældrene, eleven og skolen.

§ 8. Kursusskolen

Undervisningen i kursusskolen, 11. og 12.klassetrin, omfatter for alle elever grønlandsk, dansk og samtidsorientering.

Stk. 2. Der skal tilbydes undervisning i regning/matematik og legemsøvelser samt de i § 7, stk.2 og 3 nævnte tilvalgsfag, og der kan tilbydes undervisning i de i § 7, stk.4, nævnte fag.

Stk. 3. Der skal i fagene regning/matematik, dansk, engelsk, tysk og fysik/kemi tilbydes såvel grundkursus som udvidet kursus.

Stk. 4. Undervisningen kan etableres kursuspræget på forskellige niveauer i samtlige fag.

Stk. 5. Optagelse i kursusskolen sker efter regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 6. De i § 7, stk.4, nævnte tilvalgsfag kan i det omfang, det er muligt, tilrettelægges fælles med fritidsundervisningen.

§ 9. For at sikre, at alle elever tilbydes undervisning i henhold til denne forordning, oprettes i fornødent omfang kostskoler, eller i tilknytning til eksisterende skoler, kollegier.

Stk. 2. Optagelse kan kun ske på grundlag af en ansøgning fra eleven og dennes forældre eller værge.

Stk. 3. Ophold på kostskoler og kollegier er vederlagsfrit for eleven.

Stk. 4. Anvisning af elever til kostskoler og kollegier sker efter kultur- og undervisningsdirektionens nærmere bestemmelser.

§ 10. Til elever, der på grund af fysisk eller psykisk handicap ikke kan følge den almindelige undervisning, ydes der specialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Elever fra skolesteder, hvor sådan bistand ikke kan gennemføres i tilstrækkeligt omfang, kan tilbydes ophold på de i § 9 nævnte kostskoler/kollegier eller på særligt til formålet indrettede kostskoler.

Stk. 3. Specialpædagogiske foranstaltninger iværksættes efter regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen, der i den forbindelse kan fravige bestemmelserne i §§ 5, 6, 7 og 8. Jvf. i øvrigt § 33, stk.2.

§ 11. For elever, der af sproglige grunde ikke kan følge en grønlandssproget undervisning, tilrettelægges særlig undervisning i henhold til regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. For disse elever tilrettelægges undervisning i grønlandsk som fremmedsprog, forudsat at der ved skolen findes de fornødne lærerkræfter.

§ 12. Til elever, der har været uden undervisning i længere tid, eller som af andre grunde end de i § 10 og § 11 nævnte, mangler forudsætninger for at følge den almindelige undervisning, kan der tilrettelægges særlig undervisning i henhold til regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

§ 13. Elever, der står uden for folkekirken, kan på grundlag af forældrenes skriftlige begæring fritages for kristendomsundervisning.

§ 14. Eleverne undervises fortrinsvis i årgangsdelte klasser. Hvor børnetallet tillader det, bør der oprettes en klasse for hver årgang.

Stk. 2. En elev kan med forældrenes samtykke undervises på samme klasstrin i to år, hvis særlige grunde taler for det. Ligeledes kan en elev under ganske særlige omstændigheder springe et klasstrin over.

§ 15. Eleverne og forældrene skal regelmæssigt underrettes om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen. Generelle retningslinier fastsættes af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. For elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere, skal skolen udfærdige afgangsbetvnis med oplysninger om, i hvilken undervisning eleven har deltaget og om elevens senest bedømte standpunkt i de enkelte fag.

Stk. 3. Ved afslutningen af 10., 11. eller 12. klasstrin kan eleverne i hvert af fagene grønlandsk, dansk, regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi indstille sig til en afgangsprøve, der er fælles for alle elever uanset valget af kursus efter § 7, stk. 7. Prøverne benævnes Folkeskolens afgangsprøve i det pågældende fag.

Stk. 4. Ved afslutningen af 10., 11. eller 12. klasse kan eleverne, ligeledes i hvert af fagene grønlandsk, dansk, regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi instille sig til en udvidet prøve, som for fagene dansk, regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi forudsætter, at eleven har fulgt sidste års undervisning som udvidet kursus i det pågældende fag.

Disse prøver benævnes Folkeskolens udvidede afgangsprøve i de pågældende fag.

Stk. 5. I fagene latin og fransk kan eleverne indstille sig til afgangsprøve ved undervisningens afslutning.

Stk. 6. De skriftlige opgaver ved prøverne stilles af kultur- og undervisningsdirektionen. De øvrige opgaver stilles af læreren eller af censor efter kultur- og undervisningsdirektionens nærmere bestemmelse.

Stk. 7. Afgørelse om indstilling til prøverne træffes af eleven efter samråd med forældrene og skolen.

Stk. 8. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter regler om prøvekrav i de enkelte fag, om indstilling til prøverne, om prøvernes afholdelse, om bedømmelse og karaktergivning og om afgangsbetvnisernes udformning.

Stk. 9. Såfremt der udstedes prøvebetvnis i henhold til stk.3-5, kan afgangsbetvnis efter stk.2 udelades for de pågældende fag.

§ 16. Folkeskolens skoleår begynder den 1. august og omfatter 200-240 skoledage.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen udfærdiger en generel ferieplan som grundlag for de kommunale ferieplaner, der indsendes til kultur- og undervisningsdirektionen.

§ 17. Elevernes undervisningstid fastsættes som en årsnorm på grundlag af 45 minutters lektioner.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte regler for ændring af lektionslængden.

Stk. 3. Elevernes undervisningstid efter stk 1 er:

	årl. lek. tal minimum	ugenorm 40 uger	ugenorm 33 ¹ / ₃ uger	max. dagl. timetal (klokketimer)
bø.kl.	600	15	18	4
1.-2. kl.	720	18	22	4
3. kl.	880	22	27	6
4. kl.	1.000	25	30	6
5. kl.	1.120	28	34	7
6. kl.	1.200	30	36	7
7.-12. kl.	1.200	30	36	7

Stk. 4. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter årlige lektionstal for hold på mindre end 12 elever.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 omfatter ikke undervisning i fritiden efter § 4 eller særlig undervisning efter § 12.

§ 18. Når elevtallet i en klasse ved skoleårets begyndelse er over 24, bør klassen normalt deles.

§ 19. For hver skole udarbejdes en undervisningsplan, der skal indeholde bestemmelse om følgende:

1. Undervisningens ordning på hvert klassetrin jvf. §§ 3 og 6-9, herunder timestofordelingsplan for de enkelte fag eller faggrupper.
2. Undervisningens indhold i de enkelte fag, faggrupper og emner angivet i form af læseplaner.
3. Det samlede årlige og ugentlige timetal på hvert klassetrin, jvf. § 17.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen udfærdiger en vejledende normalundervisningsplan.

§ 20. De nødvendige undervisningsmidler stilles vederlagsfrit til rådighed for eleverne.

Stk. 2. Når en skole eller bygd har fuld årgangsdeling i den undervisningspligtige alder, skal der indrettes et skolebibliotek. I skolebiblioteket indgår de af skolens materialer, der katalogiseres efter et fælles system.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter retningslinierne for det bibliotekstekniske arbejde.

§ 21. Med henblik på forsøgsarbejde kan kultur- og undervisningsdirektionen godkende sådanne afvigelser fra reglerne i forordningens kapitel 2 om undervisningens ordning, som vil være forenelige med fastholdelse af folkeskolens formål.

Kapitel 3: Skolevæsenets ordning

§ 22. Det påhviler de offentlige myndigheder at sørge for undervisning i henhold til §§ 4—12 af børn og unge under 19 år.

Stk. 2. Elever, som i løbet af skoleåret flytter fra en kommune eller fylder 19 år, har ret til at fortsætte skolegangen i kommunen i resten af skoleåret.

Stk. 3. Begrundede ønsker om henvisning af elever til en anden kommunes skoler kan forelægges for kultur- og undervisningsdirektionen til afgørelse.

§ 23. Skolegang uden for folkeskolen skal godkendes af kultur- og undervisningsdirektionen.

§ 24. Elever, der gennem længere tid på grund af smittefare eller af hensyn til deres sundhed eller velfærd ikke kan undervises i skolen, undervises i deres hjem eller på den institution, hvor de opholder sig.

Stk. 2. Det påhviler de offentlige myndigheder at indrette undervisning efter stk. 1 på de i kommunen beliggende sygehuse og andre institutioner, som modtager børn i alderen 6–19 år.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter regler om undervisning efter stk. 1 og 2.

§ 25. Nedlæggelse af en skole kan kun ske med kultur- og undervisningsdirektionens godkendelse.

§ 26. Skolerne deles i klasser efter antallet af elever, jvf. § 18.

Stk. 2. Ved fordelingen af børn i børnehaveklasser skal det tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i forskolen og grundskolen.

§ 27. For hver kommune udarbejdes en skoleplan, der skal indeholde bestemmelser om følgende:

1. Skolernes benævnelse og stedlige område, herunder hvilken skole der virker som centralskole i kommunen
2. Hver enkelt skoles omfang med hensyn til undervisning efter §§ 4-12.

Stk. 2. Skoleplanerne forelægges kultur- og undervisningsdirektionen til godkendelse.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsdirektionen

udfærdiger en skoleplan omfattende hele Grønland med udgangspunkt i de kommunale skoleplaner.

Kapitel 4: Lærerne

§ 28. For at kunne varetage undervisning i folkeskolen skal den pågældende have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen eller anden uddannelse, der er godkendt af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter regler for ansættelse af løse og faste vikarer.

§ 29. Til varetagelse af undervisning i fritiden efter § 4, pædagogiske opgaver i tilknytning til kostskoler, jvf. § 9, eller specialpædagogiske foranstaltninger, jvf. § 10, kan der ansættes fritidspædagoger eller andet personale med særlig uddannelse.

§ 30. En lærer kan mod anmodning herom fritages for at undervise i kristendomsundskab.

Kapitel 5: Undervisningspligt. Indskrivning og optagelse i folkeskolen

§ 31. Ethvert barn, der bor i Grønland, eller som opholder sig i Grønland i mindst 6 måneder, er undervisningspligtigt efter reglerne i §§ 32-34.

§ 32. Undervisningspligten medfører pligt til at deltage i folkeskolens undervisning eller i anden af kultur- og undervisningsdirektionen godkendt undervisning.

§ 33. Undervisningspligten indtræder den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år, og ophører den 31. juli, efter at barnet har modtaget regelmæssig undervisning i 9 år. Undervisningspligten ophører dog senest den 31. juli i det kalenderår, hvor barnet fylder 17 år eller har afsluttet grundskolen.

Stk. 2. Skole- og undervisningsudvalget kan efter forældrenes anmodning, eller med deres samtykke godkende, at et barns undervisning

udsættes til et år efter undervisningspligtens indtræden, når det er begrundet i barnets udvikling, jvf. § 10, stk.3.

Stk. 3. Skole- og undervisningsudvalget kan efter forældrenes anmodning fritage en elev for undervisning efter 8 års undervisning, når særlige grunde taler for det. Afgørelsen indberettes til kultur- og undervisningsdirektionen.

§ 34. Forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, skal medvirke til, at det opfylder undervisningspligten, og må ikke lægge hindringer i vejen herfor.

§ 35. Optagelse i folkeskolen finder sted ved skoleårets begyndelse. I tilfælde af sygdom eller under andre særlige omstændigheder kan optagelse ske i skoleårets løb.

§ 36. Lærerne påser, at de undervisningspligtige børn, der er optaget i skolen, deltager i undervisningen.

Stk. 2. Er en elev udeblevet fra undervisningen, skal forældrene, jvf. § 34, personligt eller skriftligt give skolen oplysning om grunden hertil. Skyldes udeblivelsen sygdom af mere end 2 ugers varighed, kan skolen forlange lægeattest herfor.

Stk. 3. Skolens leder underretter skolenævnet, og hvor et sådant ikke findes, kultur- og undervisningsudvalget om alle udeblivelser, der ikke skyldes sygdom eller anden gyldig grund.

Stk. 4. Er en elev udeblevet fra undervisningen uden gyldig grund, kan skolenævnet, og hvor et sådant ikke findes, kultur- og undervisningsudvalget:

1. Anmode forældrene om en nærmere mundtlig eller skriftlig forklaring.
2. Pålægge skolen at søge nærmere kontakt med forældrene.
3. Pålægge skolen at indstille eleven til skolepsykologisk undersøgelse.
4. Indberette sagen til det sociale udvalg.

Kapitel 6: Andre bestemmelser

§ 37. Kultur- og undervisningsudvalget kan fastsætte almindelige regler om foranstalt-

ninger til fremme af god orden i skolerne og om skolernes tilsyn med eleverne i skoletiden, som skal godkendes af kultur- og undervisningsdirektionen. Kultur- og undervisningsdirektionen kan udarbejde vejledende retningslinier for disse regler.

§ 38. Tiden for konfirmationsforberedelsen fastsættes ved forhandling mellem vedkommende skole og vedkommende præstegæld. Kan der ikke opnås enighed mellem parterne, træffer kultur- og undervisningsudvalget afgørelsen efter forhandling med vedkommende menighedsrepræsentation.

Stk. 2. Konfirmationsforberedelsen indgår i undervisningstiden, jvf. § 17, stk.3.

§ 39. Forældrenes rettigheder og pligter i medfør af denne forordning tilkommer den eller de personer, som har forældremyndigheden over eleven. Elever, der ikke er undergivet

forældremyndighed, d.v.s. er fyldt 18 år eller er gift, indtræder i de rettigheder og pligter, som ellers tilkommer forældremyndighedens indehaver.

Stk. 2. Bortset fra spørgsmålene om skolegangens begyndelse og varighed kan skolen anse den, der har eleven i pleje, for bemyndiget til at handle på forældremyndighedens indehavers vegne.

Kapitel 7: Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m. v.

§ 40 skal angive hjemmelen for nærværende forordning.

§ 41 skal angive forordningens ikrafttrædelsestidspunkt.

§ 42 skal angive, hvilke bestemmelser forordningen erstatter.

Udkast til cirkulære om fritidsundervisning fra kultur- og undervisningsdirektionen til samtlige kultur- og undervisningsudvalg

Cirkulære om folkeskolens fritidsundervisning

I henhold til landstingsforordning om folkeskolen i Grønland af / 1979, paragraf 4, fastsættes herved følgende bestemmelser om folkeskolens fritidsundervisning:

Kapitel 1: Formål og begreb

§ 1. Med det formål at etablere undervisning i fritiden for børn og unge i alderen 6 til 19 år, og med det formål at supplere de muligheder for fritidsaktiviteter, som kan iværksættes i henhold til landstingsforordning om fritidsvirksomhed i Grønland, skal skolerne tilbyde alle elever og ikke-skolesøgende unge over den undervisningspligtige alder fritidsundervisning omfattende supplerende fritidsundervisning, fortsættelsesundervisning og prøveforberedende undervisning. Endvidere kan der efter kultur- og undervisningsudvalgets nærmere bestemmelse fremsættes tilbud om andre fritidsforanstaltninger i form af læsestue, interessegrupper og klubaktiviteter.

Kapitel 2: Supplerende fritidsundervisning

§ 2. Supplerende fritidsundervisning må ikke være et led i skolens egentlige undervisning, men skal omfatte områder, som supplerer eller viderefører denne.

Stk. 2. Der skal gives en egentlig undervisning tilrettelagt efter en forud fastlagt plan.

Stk. 3. Undervisningen tilrettelægges i tidsafgrænsede kurser som hold- eller gruppeundervisning for eksempel som korsang, drama eller musikundervisning.

Stk. 4. Såfremt lokale foreninger eller klubber tilbyder gymnastik (idræt) m.v., kan tilsvarende undervisning ikke etableres som supplerende fritidsundervisning.

§ 3. Supplerende fritidsundervisning skal uafhængigt af skolens sædvanlige alders- og klasseopdeling tilbydes alle skolesøgende børn og unge, og kan tillige tilbydes unge ikke-skolesøgende mellem 15 og 19 år.

§ 4. Undervisningen gennemføres for elever i den undervisningspligtige alder i dagtimerne og for elever og ikke-skolesøgende over 15 år i dag- og aftentimerne.

§ 5. Hold skal oprettes, såfremt der har meldt sig 8 elever til den pågældende undervisning. Undervisningen kan indstilles, såfremt det gennemsnitlige elevtal falder til under 5.

Kapitel 3: Fortsættelsesundervisning

§ 6. Formålet med fortsættelsesundervisningen er at fæstne og udbygge elevernes kundskaber, give dem forståelse af og dygtiggøre dem til erhvervs- og samfundslivet og at bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold.

Stk. 2. Undervisningen kan omfatte fortsættelsesskolens (9. og 10. klasses) obligatoriske og valgfrie fag.

Stk. 3. Undervisningen skal være emneorienteret og tilrettelagt i tidsafgrænsede kurser af mindst 24 timers varighed, for meget begrænsede emner dog af mindst 12 timers varighed.

§ 7. Undervisningen skal stå åben for alle 15-19-årige.

§ 8. Undervisningen skal gennemføres efter en forud lagt plan, der sikrer, at der gives en egentlig undervisning.

Stk. 2. Undervisningen skal gennemføres i skolens lokaler eller andre egnede lokaler eller udendørs anlæg.

§ 9. Såfremt lokale foreninger eller klubber tilbyder gymnastik (idræt) m.v., kan tilsvarende aktiviteter ikke etableres som fortsættelsesundervisning.

§ 10. Efter forudgående aftale med erhvervsuddannelsesmyndighederne kan der tilbydes grundlæggende erhvervsfaglige uddannelser, hvor sådanne ikke er etablerede i kraft af andre bestemmelser.

§ 11. Hold skal oprettes, såfremt der har meldt sig 8 elever til den pågældende undervisning. Undervisningen kan indstilles, såfremt det gennemsnitlige elevtal falder til under 5.

§ 12. Undervisningen kan foregå i dag- og aften timerne.

Kapitel 4: Prøveforberedende undervisning

§ 13. Prøveforberedende undervisning med sigt mod folkeskolens afgangsprøver eller højere forberedelseksamen i enkeltfag kan etableres for ikke-skolesøgende unge i alderen 15-21 år og eventuelt for voksne.

Stk. 2. Tilbud om prøveforberedende undervisning skal koordineres med fritidsundervisningen for voksne i henhold til landstingsforordning om fritidsvirksomhed, paragraf

§ 14. Der kan indrettes prøveforberedende undervisning, som afsluttes med Folkeskolens afgangsprøve i fagene: grønlandsk, dansk, regning/matematik, fysik/kemi, engelsk, tysk, fransk, latin og maskinskrivning eller med Folkeskolens udvidede afgangsprøve i fagene: dansk, regning/matematik, fysik/kemi, engelsk og tysk.

Stk. 2. Formålet med undervisningen er angivet i de tilhørende læseplaner.

§ 15. Undervisning med sigt mod Folkeskolens almindelige afgangsprøver kan tilrettelægges som 1-årigt kursus eller som 2-årigt kursus svarende til undervisningen på 10. klassetrin (fransk dog 11. klassetrin), henholdsvis 9. og 10. klassetrin med et samlet ti-

metal, der fastsættes inden for følgende rammer:

	1-årigt	2-årigt
grønlandsk	180-240	360-480
dansk	180-240	360-480
regning/matematik	120-160	240-320
fysik/kemi	60- 80	120-160
engelsk	120-160	240-320
tysk	120-160	240-320
fransk	120-160	
latin	120-160	
maskinskrivning	60-120	

§ 16. Undervisningen med sigt mod Folkeskolens udvidede afgangsprøver kan tilrettelægges som 1-årigt kursus eller som 2-årigt kursus svarende til undervisningen på 11. klassetrin, henholdsvis 10. og 11. klassetrin med et samlet timetal, der fastsættes inden for følgende rammer:

	1-årigt	2-årigt
dansk	180-240	360-480
regning/matematik	120-160	240-320
fysik/kemi	60- 80	120-160
engelsk	120-160	240-320
tysk	120-160	240-320

§ 17. For at kunne deltage i kurser efter §§ 15 og 16 skal eleverne have afsluttet 8. klassetrin med det pågældende fag i grundskolen eller hertil svarende undervisning i fortsættelsesundervisning, fritidsundervisning for voksne, eller på anden måde have erhvervet sig de nødvendige forkundskaber.

§ 18. Indstilling til prøve og prøveafholdelse foregår efter de sædvanlige for folkeskolen gældende regler, jvf. § 15 i landstingsforordning om folkeskolen i Grønland.

§ 19. Hold skal oprettes, såfremt der har meldt sig 4 elever til den pågældende undervisning.

Stk. 2. Såfremt ønskede kurser ikke kan oprettes på grund af for ringe elevtilgang, kan ansøgere henvises til fritidsundervisning for voksne, ligesom voksne over 21 år i givet fald kan deltage i folkeskolens prøveforberedende undervisning.

§ 20. Undervisningen kan foregå i såvel dag- som aftentimerne.

Højere forberedelseseksamen, enkeltfag.

(§§21-27) De nærmere bestemmelser om adgangen til at etablere prøveforberedende undervisning med henblik på Højere Forberedelseseksamen, enkeltfag, kan først udformes, når bekendtgørelse om Højere Forberedelseseksamen i Grønland er endeligt udarbejdet, hvilket sker i løbet af foråret 1977.

På grund af de særlige krav til lærerkvalifikationer vil kurser af denne art kun kunne oprettes i meget begrænset omfang.

Kapitel 5: Andre fritidsforanstaltninger

§ 28. Hvor der er behov herfor, kan der oprettes læsestue til imødekommelse af behov for lektielæsning.

Stk. 2. Deltagelse skal stå åben for alle elever, men der kan dog fastsættes begrænsninger i deltagerantal i forhold til lokalekapaciteten.

Stk. 3. Ledere/tilsynsførende skal have de fornødne kvalifikationer.

§ 29. Der kan oprettes interessegrupper for 6-15 årige skoleelever og for 15-19-årige unge

på lokaliteter, hvor behovet herfor ikke eller ikke i tilstrækkelig grad er dækket gennem tilbud herom i kraft af landstingsforordning om fritidsundervisning.

Stk. 2. Grupperne, der skal stå åbne for alle, samles om praktiske og/eller musiske emner af interessebetonet karakter.

Stk. 3. Virksomheden, der tilrettelægges i 24 timers kurser, kan ikke være et led i skolens egentlige undervisning.

Stk. 4. Der kan godkendes interessegrupper med en bestemt deltagerkreds og fastsættes begrænsninger i det antal grupper, hvori den enkelte kan deltage.

Stk. 5. Lederen/instruktøren skal have de fornødne kvalifikationer.

§ 30. Hvor der ikke i kraft af landstingsforordning om fritidsvirksomhed kan oprettes fritidsklub eller ungdomsklub, kan skolen tilbyde klubaktiviteter.

Stk. 2. Der kan i lighed med interessegrupper oprettes grupper, der samles om særlige klubaktiviteter, men uden formel etablering af en klub med bestyrelse og leder.

Stk. 3. Oprettelse og godkendelse af klubaktivitetsgrupper følger i øvrigt de for interessegrupper gældende bestemmelser.

Forslag til Landstingsforordning om fritidsvirksomhed i Grønland

Kapitel 1: Fritidsundervisning for voksne

§ 1. Ved fritidsundervisning for voksne forstås en undervisning for voksne over 19 år. Kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte regler om begrænsninger i emnekredsen.

Stk. 2. Fritidsundervisning for voksne kan tilrettelægges som holdundervisning, i studiekredse, som foredragsrækker, som forberedelseskurser, som specialundervisning og som erhvervsmæssige kurser.

Stk. 3. Enkelte timer kan desuden anvendes til fællesarrangementer uden egentlig undervisning for alle deltagere, der er tilknyttet fritidsundervisning for voksne. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter de nærmere regler for indholdet og omfanget af sådanne arrangementer.

Stk. 4. Den i stk. 1. nævnte aldersbegrænsning kan af kultur- og undervisningsudvalget fraviges i særlige tilfælde.

§ 2. Kultur- og undervisningsudvalget påser, at fritidsundervisning for voksne, der er tilrettelagt som holdundervisning, opfylder følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 19 år.
2. Læreren skal have de fornødne forudsætninger for at undervise i emnet.
3. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en plan, som sikrer, at der gives en egentlig undervisning.
4. Undervisningen skal give en alsidig belysning af emnet.
5. Undervisningen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
6. Undervisningen skal være vederlagsfri. Bøger og lignende læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne. Materiale beregnet til forarbejdning kan undtagelsesvis stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne efter regler fastsat af skole-

direktionen. Det materiale, deltagerne forarbejder, skal være deltageres ejendom. Ophold og forplejning i forbindelse med undervisning under kostskolelignende former skal være vederlagsfri.

§ 3. Såfremt der til undervisning i medfør af § 5 har meldt sig mindst 8 deltagere, skal det pågældende hold oprettes.

Stk. 2. Det gennemsnitlige deltagerantal for undervisningsperioden skal være mindst 5. Kultur- og undervisningsudvalget kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, gøre undtagelse herfra.

Stk. 3. Såfremt der til undervisningen i et emne har meldt sig over 15 deltagere, afgør kultur- og undervisningsudvalget, om der skal ske en opdeling i to eller flere hold.

§ 4. Kultur- og undervisningsudvalget påser, at fritidsundervisning for voksne, der er tilrettelagt som en studiekreds, opfylder følgende betingelser:

1. Studiekredsen skal være tilrettelagt som en gruppe, der gennem deltageres selvstændige arbejde belyser et bestemt emne.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 19 år. Der kan godkendes studiekredse, der er tilmeldt med en bestemt deltagerkreds.
3. Studiekredslederen skal gennem uddannelse eller virksomhed have erhvervet de fornødne forudsætninger for at virke som leder af kredsen.
4. Undervisningen skal være tilrettelagt på grundlag af egnet studiemateriale.
5. En alsidig belysning af emnet skal gives.
6. Studiekredsen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
7. Deltagelse i studiekredsen skal være vederlagsfri. Bøger og lignende læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne.

§ 5. Såfremt der til undervisning i medfør af § 4 har meldt sig mindst 8 deltagere, skal den pågældende studiekreds oprettes.

Stk. 2. Det gennemsnitlige deltagerantal for undervisningsperioden skal være mindst 5. Kultur- og undervisningsudvalget kan, hvor særliger forhold gør sig gældende, gøre undtagelse herfra.

Stk. 3. Såfremt der til deltagelse i en studiekreds har meldt sig over 15 deltagere, afgør kultur- og undervisningsudvalget, om der skal ske en opdeling i flere studiekredse.

§ 6. Kultur- og undervisningsudvalget påser, at fritidsundervisning for voksne, der er tilrettelagt som foredragsrækker, opfylder følgende betingelser:

1. Foredragsrækken skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 19 år. Der kan godkendes hold, der er tilmeldt med en bestemt deltagerkreds.
2. Foredragsrækken skal være tilrettelagt efter en plan, der omfatter mindst 4 foredrag.
4. Foredragsrækken skal give en alsidig belysning af emnet.
5. Foredragsrækken skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
6. Deltagelse i foredragsrækken skal være vederlagsfri.

§ 7. Såfremt der til undervisning i medfør af § 6 har meldt sig mindst 15 deltagere, skal den pågældende foredragsrække oprettes.

Stk. 2. Det gennemsnitlige deltagerantal for undervisningsperioden skal være mindst 10. Kultur- og undervisningsudvalget kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, gøre undtagelse herfra.

§ 8. Fritidsundervisning for voksne, der er tilrettelagt som forberedelseskursus med sigte mod folkeskolens afsluttende prøver, højere forberedelseseksamens enkeltfag eller lignende, administreres under folkeskolens fritidsundervisning. De nærmere regler herom fastsættes af kultur- og undervisningsdirektionen.

§ 9. Kultur- og undervisningsudvalget påser,

at specialundervisning for voksne opfylder følgende betingelser:

1. Specialundervisning skal være en særligt tilrettelagt undervisning, der tilbydes handi-cappede.
2. Læreren skal gennem særlig uddannelse eller på anden måde have erhvervet de fornødne forudsætninger for at kunne påtage sig den pågældende form for specialundervisning.
3. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en plan, der sikrer, at der gives en egentlig undervisning.
4. Undervisningen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
5. Undervisningen skal være vederlagsfri.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte nærmere retningslinier for, hvad der falder ind under specialundervisning.

§ 10. Såfremt der til foranstaltninger i medfør af § 9 har meldt sig mindst 2 elever, skal det pågældende hold oprettes. Kultur- og undervisningsudvalget kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende eneundervisning.

§ 11. Hvis der på grund af lærer- eller lokaleforhold ikke kan oprettes specialundervisningshold lokalt, kan kultur- og undervisningsdirektionen tilvejebringe mulighed for deltagelse i specialundervisning andetsteds. *Stk. 2.* Kultur- og undervisningsdirektionen afholder samtlige rejse- og opholdsudgifter, der er forbundet med elevens ophold det pågældende sted.

§ 12. Kultur- og undervisningsudvalget påser, at erhvervsmæssige kurser for voksne opfylder følgende betingelser:

1. Undervisningen skal sigte mod et bestemt arbejdsområde, undtaget herfra er erhvervsuddannelser, der henhører under anden lovgivning.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 19 år. Efter regler, der fastsættes af kultur- og undervisningsdirektionen, vil der kunne god-

kendes kurser, der er tilmeldt med en bersternt deltagerkreds.

3. Læreren skal have de fornødne forudsætninger for at undervise på kursus.
4. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en kursusplan, der er godkendt af kultur- og undervisningsdirektionen efter forhandling med de organisationer, der dækker det pågældende område af arbejdsmarkedet.
5. Undervisningen skal være vederlagsfri. Bøger og lignende læremidler skal stilles vederlagsfrit til kursisternes rådighed. Ophold og forplejning i forbindelse med undervisning under kostskolelignende former skal være vederlagsfri.

§ 13. Såfremt der til en undervisning i medfør af § 2 har meldt sig mindst 8 deltagere, skal det pågældende kursus oprettes. Denne bestemmelse kan fraviges efter regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. Såfremt der til et kursus har meldt sig over 15 deltagere, afgør kultur- og undervisningsudvalget, om der skal ske en opdeling i to eller flere hold.

§ 14. Fritidsundervisning for voksne kan finde sted såvel i dag- som i aftentimerne. Undervisningen kan tilrettelægges som kursus af kortere eller længere varighed, eventuelt under kostskolelignende former.

Kapitel 2. Interessegrupper

§ 15. Kultur- og undervisningsudvalget kan godkende oprettelse af interessegrupper for børn og voksne, hvorved forstås grupper, der samles om en virksomhed af interessebetonet karakter indenfor praktiske eller musiske emner under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal stå åben for alle i og over den undervisningspligtige alder. Kultur- og undervisningsudvalget kan godkende interessegrupper med en bestemt deltagerkreds og fastsætte begrænsninger i det antal grupper, hvori den enkelte kan deltage.
2. Gruppen skal bistås af en kvalificeret instruktør.
3. Virksomheden skal gennemføres i egnede

lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.

4. Virksomheden skal være vederlagsfri. Bøger og lignende læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne. Materiale beregnet til forarbejdning kan undtagelsesvis stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne efter regler fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

Stk. 2. For interessegrupper bestående af børn i den undervisningspligtige alder skal virksomheden være henlagt til dagtimerne eller de tidlige aftentimer, ligesom de fornødne materialer skal være vederlagsfri.

§ 16. Det gennemsnitlige deltagerantal for interessegrupper skal være mindst 10 deltagere pr. time. Kultur- og undervisningsudvalget kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, gøre undtagelse herfra.

Kapitel 3. Fritids- og ungdomsklubber

§ 17. Ved en fritidsklub forstås en klub, der samler børn og unge i alderen 6-14 år til virksomhed og samvær i deres fritid.

Stk. 2. Ved en ungdomsklub forstås en klub, der samler børn og unge i alderen mellem 15 og 21 år til virksomhed og samvær i deres fritid.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsudvalget kan efter behov gøre undtagelse fra aldersbetingelserne i stk. 1 og 2.

§ 18. Kultur- og undervisningsudvalget kan oprette fritidsklubber under følgende betingelser:

1. Klubben skal have et klubråd bestående af 5 medlemmer sammensat af:
 - 2 elevrepræsentanter,
 - 2 medarbejderrepræsentanter,
 - 1 medlem udpeget af kultur og undervisningsudvalget.
2. Klubben skal stå åben for alle de i § 17, stk. 1, nævnte aldersgrupper.
3. Klubben skal være åben i dagtimerne.
4. Klubbens leder og medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer.
5. Virksomheden, herunder de fornødne materialer, skal være vederlagsfri.

§ 19. Kultur- og undervisningsudvalget kan oprette ungdomsklub under følgende betingelser:

1. Klubben skal have et klubråd bestående af 5 medlemmer sammensat af:
 - 2 elevrepræsentanter,
 - 2 medarbejderrepræsentanter,
 - 1 medlem udpeget af kultur- og undervisningsudvalget.
2. Klubben skal stå åben for alle de i § 17, stk.2, nævnte aldersgrupper.
3. Klubben skal være åben i aften timerne.
4. Klubbens leder og medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer.
5. Virksomheden, herunder de fornødne materialer, skal være vederlagsfri.

§ 20. Kultur- og undervisningsudvalget kan yde tilskud til fritids- og ungdomsklubber uden for kommunal regie.

Stk. 2. Kultur- og undervisningsudvalget godkender og fører tilsyn med fritids- og ungdomsklubber, der oprettes i henhold til stk. 1.
Stk. 3. Kultur- og undervisningsudvalgets godkendelse er betinget af en klubvedtægt udarbejdet i overensstemmelse med retningslinier fastsat af kultur og undervisningsdirektionen.

§ 21. Kultur- og undervisningsdirektionen udsender nærmere retningslinier for de i §§ 18 og 19 nævnte klubråd.

§ 22. Kommunen skal vederlagsfrit stille de fornødne lokaler til rådighed for oprettede klubber enten i bestående eller i nye bygninger.

§ 23. Såfremt der ikke er tilstrækkeligt befolkningsmæssigt grundlag for oprettelse af egentlige klubber, kan virksomheden henvises til fritidsforanstaltninger, jvf. § 4, stk. 2, i landstingsforordning om folkeskolen i Grønland.

Kapitel 4: Støtte til børne- og ungdomsorganisationer

§ 24. Kommunalbestyrelsen kan yde støtte til børne- og ungdomsorganisationer.

§ 25. Kommunen kan vederlagsfrit stille lokaler til rådighed for børne- og ungdomsorganisationer efter regler fastsat af kultur- og undervisningsudvalget.

Kapitel 5: Supplerende kulturelle foranstaltninger

§ 26. Kultur- og undervisningsdirektionen kan yde støtte til foredrag, kunststillinger, koncerter, teatre og andre kulturelle arrangementer.

Kapitel 6: Støtte til ophold på højskoler

§ 27. Kultur- og undervisningsdirektionen kan yde støtte til personer hjemmehørende i Grønland til ophold på højskoler i Danmark og Grønland.

Kapitel 7: Fritidskonsulenter og uddannelse af medarbejdere

§ 28. Kultur- og undervisningsdirektionen kan yde støtte til konsulentbistand til grønlandske landsorganisationer, der virker for fritidsundervisning for voksne, jvf. kapitel 1, i interessegrupper, jvf. kapitel 2, fritids- og ungdomsklubber., jvf. kapitel 3 samt supplerende kulturelle foranstaltninger, jvf. kapitel 4, og til uddannelse af medarbejdere inden for fritidsvirksomhed. Der kan ydes særlig støtte til de omhandlede medarbejdere i tilfælde, hvor deltagelse i uddannelseskursus vil påføre særlige indtægststab eller særligt store udgifter.

Kapitel 8: Finansiering

§ 29. Landstinget fastsætter de nærmere regler om tilskud til kommunernes fritidsvirksomhed efter forhandling med De grønlandske kommuners Landsforening.

Kapitel 9: Særlige bestemmelser og ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 30. Kultur- og undervisningsdirektionen kan i særlige tilfælde som en midlertidig ordning fravige forordningens bestemmelser i det omfang, det anses for påkrævet for at frem-

me forsøgsvirksomhed inden for forordningens område.

§ 31. Kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte nærmere regler til gennemførelse af de i forordningen nævnte foranstaltninger.

§ 32. Kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte regler om fravigelse af bestemmelserne i kapitel 1-5 om aldersbetingelser, deltagerantal og timetal.

33. ... (Evt. særlige overgangsbestemmelser)

Bemærkninger til forslag til landstingsforordning om fritidsvirksomhed i Grønland

Generelle bemærkninger

Som et led i indførelsen af hjemmestyre i Grønland fra 1. maj 1979 har hjemmestyrekommissionen foreslået, at den regelfastsættende myndighed vedrørende fritidsvirksomhed overføres til det grønlandske hjemmestyre ved lov for Grønland om fritidsvirksomhed, således at de nærmere regler udformes i en landstingsforordning og eventuelle uddybende kundgørelser eller cirkulærer fra landsstyret og kultur- og undervisningsdirektionen.

Nærværende forslag til landstingsforordning for Grønland har til formål at skabe den nødvendige hjemmel til, at den i dag eksisterende fritidsvirksomhed i Grønland kan fortsætte i samme omfang som hidtil under det kommende hjemmestyre, indtil landstinget måtte ønske en ændring heri (jvf. dog bemærkningerne til de enkelte paragraffer).

Forslaget må ses i snæver forbindelse med landstingsforordning om folkeskolen i Grønland (begreb, formål og indhold) i henhold til hvilken, § 4, stk. 1, folkeskolen skal tilbyde alle skolesøgende og ikke skolesøgende børn og unge undervisning i fritiden - en undervisning, som i dag gives med hjemmel i fritidsloven, men som i praksis er og bør være en integreret del af folkeskolens undervisning. Herudover kan folkeskolen i henhold til § 4, stk.2, i samme forordning tilbyde andre foranstaltninger for børn og unge, såfremt det ikke er praktisk muligt at give dem undervisning efter landstingsforordning om fritidsvirksomhed.

Landstingsforordningen om fritidsvirksom-

hed i Grønland omfatter følgende fritidsforanstaltninger: holdundervisning, studiekredse, foredragsrækker, forberedelseskurser, specialundervisning og erhversmæssige kurser, samt interessegrupper for voksne og for børn udenfor skolen, fritids- og ungdomsklubvirksomhed, støtte til børne- og ungdomsorganisationer, uddannelse af fritidskonsulenter og medarbejdere m.v.

Hertil kommer, at der er åbnet mulighed for at gennemføre anden fritidsvirksomhed på forsøgsbasis.

Ansvarlig for fritidsvirksomheden i kommunerne er — som for skolen - kommunalbestyrelserne, som nedsætter et kultur- og undervisningsudvalg til at varetage de kulturelle og undervisningsmæssige opgaver. Landstingets opgaver varetages til daglig af kultur- og undervisningsdirektionen. Vedrørende de nærmere regler om styrelsen henvises til landstingsforordning om styrelsen af folkeskole, fritidsvirksomhed og biblioteksvæsen i Grønland.

GOF kan efter nærmere aftale mellem det lokale GOF og vedkommende kommunalbestyrelse overtage ansvaret og administrationen af fritidsundervisningen for voksne, således som tilfældet også er i dag.

Statens tilskud til fritidsundervisning m. v. udgjorde i 1975 ca. 4,5 mill. kr. og er for 1977 budgetteret til 7,2 mill. kr., medens landsrådets tilskud i 1975 udgjorde ca. 1,9 mill. kr. og for 1977 er budgetteret til ca. 3,2 mill. kr.

Endelig må nævnes, at landstingsforordningen ikke indeholder bestemmelser om ydelse af tilskud til etablering af lokaler til fritidsundervisning og idræt m. v., idet disse vil blive

finansieret dels over de offentlige anlægsbudgetter, dels ved særlige tilskudsordninger, og bevillinger som følge heraf vil fremgå af de årlige bevillingslove.

De nuværende tilskud ydes med hjemmel i lov nr. 143 om fritidsundervisning m. v. i Grønland af 26/4 1972. Den fremtidige finansiering vil ske i form af et statstilskud til det grønlandske hjemmestyre, som indgår i det totale tilskud til det grønlandske hjemmestyre. Tilskuddet, *der pris- og lønreguleres*, fastsættes ud fra det hidtidige statstilskud afhængigt af rigets økonomiske situation og efter forhandling mellem regeringen og det grønlandske hjemmestyre.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

§ 1. Bestemmelserne svarer stort set til nuværende lovs § 11, dog er aldersbegrænsningen fastlagt under hensyn til folkeskolens undervisningstilbud, der omfatter de 6-19 årige.

Det foreslås, i lighed med bestemmelsen i nuværende lov, at kultur- og undervisningsdirektionen kan fastsætte regler om begrænsninger i emnekredsen, herunder evt. fastsætte maksimale timetal for de enkelte emner.

Stk. 2. Aktiviteterne under fritidsundervisning for voksne fastlægges til: Holdundervisning, studiekredse, foredragsrækker, forberedelseskurser, specialundervisning og erhvervsmæssige kurser. Samtlige former er nu muligjort samlet i ét kapitel som følge af ungdomsskolens overgang til folkeskolen, se bemærkningerne til de enkelte aktiviteter §§ 2, 4, 6, 8, 9, og 12.

Stk. 3. Bestemmelsen svarer til nuværende lovs § 11, stk.3, og tager sigte mod at afhjælpe det behov, der inden for fritidsundervisning for voksne gør sig gældende med henblik på at kunne samle samtlige deltagere til samvær på tværs af holdinddelinger.

Stk. 4. Bestemmelsen skal muliggøre oprettelse af hold på steder med et lille befolkningsunderlag, således at aktiviteterne for unge og voksne slås sammen og henføres enten under folkeskolens fritidsundervisning eller under fritidsundervisning for voksne, afhængigt af hvorfra hovedparten af deltagerne kommer.

§ 2. Forslaget indeholder de almindelige godkendelsesbetingelser, der skal være opfyldt som forudsætning for, at holdundervisning kan godkendes.

Godkendelsesbetingelserne svarer stort set til nuværende lovs § 12, dog er betingelsen »lederen af voksenundervisningen skal have de fornødne kvalifikationer« udtaget af godkendelsesbetingelserne for samtlige aktiviteter i henhold til kap. 1, og i stedet placeret i landstingsforordningen om skolens styrelse m. v.

Ad 1. I forhold til nuværende lov er bestemmelserne om godkendelse af hold, der er anmeldt med en bestemt deltagerkreds, udgået, idet nuværende lovs intentioner om undervisning af søfarende, patienter på alderdomshjem m. v. afholdes med hjemmel i landstingsforordningen om styrelse af folkeskolen m. v. og interessegrupper kap. 2.

Ad 7. Det findes stadig nødvendigt at oprettholde bestemmelsen om vederlagsfrit ophold og forplejning for undervisning under kostskolelignende former, idet det i enkelte tilfælde kan være praktisk at samle deltagerne fra bygder og undervise dem centralt. Rejseudgifterne bør dog stadig afholdes af den enkelte deltager.

§ 3. Forslaget følger nuværende lovs § 2.

§ 4. Der henvises vedrørende godkendelsesbetingelserne for holdundervisning til bemærkningerne til § 2 omhandlende »Lederen af voksenundervisningen skal have de fornødne kvalifikationer«.

Ad 1. Definition af studiekredse er flyttet fra paragraffens indledningsstykke til 1)

§ 5. Forslaget følger nuværende lovs § 15.

§ 6. Godkendelsesbetingelserne vedrørende lederkvalifikation er også her udtaget og flyttet til den generelle bestemmelse i landstingsforordning om folkeskolens styrelse m.v.

§ 7. Forslaget følger nuværende lovs § 17.

§ 8. Forberedelseskursus for voksne henføres

administrativt under folkeskolen, hvilket svarer til nuværende lovs bestemmelser, hvor undervisningen var henlagt under ungdomsskolen og prøveafleggelsen under folkeskolen. Der åbnes i bestemmelsen mulighed for enkeltfagsprøver under højere forberedelsekseksamen.

§ 9. Bestemmelsen er efter ungdomsskolens overflytning til foranstaltninger under folkeskolens fritidsundervisning muligjort flyttet fra den nuværende lovs kap. 4, der omfattede specialundervisning for både unge og voksne, til en særlig tilrettelagt foranstaltning under fritidsundervisning for voksne, således at specialundervisning for unge skal løses inden for folkeskolens rammer.

Godkendelsesbetingelserne vedrørende lederkvalifikation er også her udtaget og flyttet til den generelle bestemmelse i landstingsforordning vedrørende folkeskolens styrelse m. v. *Ad 1.* I det omfang, hvori der måtte opstå tvivl om, hvorvidt en person skal betragtes som handicappet, må afgørelsen bero på en udtalelse fra f. eks. skoleinspektøren eller en læge.

Det forudsættes, at der kun oprettes specialundervisning, såfremt det ikke er muligt at placere eleverne i den almindelige fritidsundervisning.

Ad 5. Rejseudgifter i forbindelse med undervisning andetsteds er for specialundervisning i modsætning til holdundervisning, § 2, og erhvervsmæssige kurser, § 12, vederlagsfri for deltagerne. Dette svarer til nuværende lovs bestemmelser optaget i § 31.

§ 10. Bestemmelsen åbner mulighed for at kultur- og undervisningsudvalget kan godkende eneundervisning.

§ 11. Kultur- og undervisningsdirektionen kan henvise de pågældende til undervisning andetsteds.

Stk. 2. Se bemærkningerne under § 9, stk.1, ad 5.

§ 12. Bestemmelsen svarer stort set til nuværende lovs § 23.

Stk. 1-3. Erhvervsmæssige kurser kan omfatte:

- a. korttidsuddannelser for voksne ikke faglærte arbejdere.
- b. basisinstruktioner, f.eks. i forbindelse med optræning til nye arbejdsmetoder, ny teknik o.s.v.
- c. fælles basisuddannelser, som danner baggrund for specielt faglige uddannelser.

I nuværende lov er bestemmelserne optaget under ungdomsskolen, men da der ikke er fastsat nogen aldersgrænse opad, kan bestemmelserne umiddelbart overføres som en foranstaltning under fritidsundervisning for voksne. *Ad 1.* Bestemmelsen tager sigte på en tydelig adskillelse mellem erhvervsmæssige kurser for voksne under fritidsundervisning for voksne og de af erhvervsuddannelsen arrangerede uddannelser.

Ad 4. Bestemmelsen skal sikre, at der forinden godkendelse foreligger en kursusplan, der først kan godkendes efter forhandling med evt. interesseorganisationer.

§ 13. Det foreslås, at bestemmelsen ikke medtager regler for gennemsnitligt deltagerantal, men kun fastsætter regler om mindstetal ved oprettelse.

§ 14. Bestemmelsen svarer til nuværende lovs § 20 og tager sigte på en vis rummelighed for lokale ønsker om tidspunktet for undervisningens afholdelse. Alle aktiviteter i henhold til kap.1 kan afholdes under kostskolelignende former, men er kun vederlagsfri ved holdundervisning, § 2, specialundervisning, § 9, og erhvervsmæssige kurser, § 12.

§ 15. Bestemmelserne vedrørende interessegrupper for børn og unge svarer til den nuværende lovs § 34, mens bestemmelsen om interessegrupper for voksne er ny.

Interessegrupper for voksne vil dog formentlig ikke medføre forøgede udgifter, idet manglen på denne bestemmelse i den nuværende lov har medført, at aktiviteter af interessebetonet karakter i dag afholdes under voksenundervisning (holdundervisning), mens de i den kommende forordning kan henføres til interessegrupper. Lønudgifter i forbindelse med voksenundervisning er ca. dobbelt så store

som lønudgifter i forbindelse med interessegrupper.

Godkendelsesbetingelsen vedrørende lederkvalifikation er udtaget og flyttet til den generelle bestemmelse i landstingsforordning om folkeskolens styrelse m. v.

Ad 1. Bestemmelsen tager sigte på, at der kan godkendes hold bestående af flere aldersgrupper, f.ex. beboergrupper, interessegrupper på mindre steder m. m. Desuden kan der godkendes grupper med en bestemt deltagerkreds, f. ex. beboerne på alderdomshjem, patienter på sygehuse o. l., ligesom der åbnes mulighed for en begrænsning af det antal grupper, den enkelte kan deltage i.

Ad 4. Det foreslås, i lighed med de nuværende bestemmelser, at kun bøger og lignende læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed, mens personligt udstyr til f. eks. sportsaktiviteter kun undtagelsesvis stilles vederlagsfrit til rådighed og da kun for børn og unge.

Stk. 2. Bestemmelsen adskiller godkendelsesbetingelserne for voksne og børn i den undervisningspligtige alder og svarer for børns og unges vedkommende til bestemmelsen i nuværende lovs § 34.

§ 16. Bestemmelsen svarer til nuværende lovs § 36.

§ 17. I henhold til den nuværende lovs § 35 gennemføres der under betegnelsen andre fritidsforanstaltninger en række aktiviteter, der ikke har karakter af interessegrupper og heller ikke er undervisning. Med henblik på at sikre denne mulighed videreført er der i nærværende forslag indført begrebet fritidsklub. Aldersbegrænsningen er fastsat under hensyn til folkeskolens udvidede undervisningspligt.

Stk. 2. Efter nuværende lovs § 38 kan der oprettes ungdomsklubber for 14 til 19 årige og seniorklubber for 19 til 25 årige. Med bestemmelsen i stk. 2 er muligheden for oprettelse af ungdomsklubber opretholdt, men begrebet seniorklub er ikke medtaget. Årsagen hertil er, at seniorklubber som selvstændige klubber efter de indvundne erfaringer kun findes i ringe antal og sammenlignet med ungdomsklubber er uden større tiltrækningskraft; og

derfor forekommer en sammenlægning af ungdoms- og seniorklubber hyppigt. Med de foreslåede aldersbegrænsninger og i henhold til stk. 3 opretholdes de eksisterende muligheder for klubvirksomhed under begrebet ungdomsklub. Der bør i videst muligt omfang gennemføres lokalfællesskab mellem ungdomsklubber og de i stk. 1 omhandlede fritidsklubber, jfr. i øvrigt § 22. Ved lokalfællesskab opnås mulighed for, at der tillige er fælles ledelses- og medhjælpspersonale, hvilket vil gøre det muligt at ansætte heltidsbeskæftiget uddannet personale. Denne udvikling er meget ønskelig, dels for at sikre gode rekrutteringsmuligheder for velkvalificeret personale, dels for at sikre en effektiv og gnidningsfri udnyttelse af de lokaler og bygninger, som stilles til disposition for klubarbejdet.

§ 18. Med bestemmelserne åbnes mulighed for, at kultur- og undervisningsudvalget og dermed kommunen opretter og driver fritidsklubber.

Ad 1. Se bemærkninger til § 21.

Ad 3. Med denne bestemmelse gøres det muligt at lade fritidsklubberne være åbne hele dagen, og der vil dermed kunne imødekommes et behov for anbringelse af børn uden for skoletiden, mens forældrene er på arbejde. Dog åbner begrænsningen ikke mulighed for at holde fritidsklubberne åbne efter kl. 18. Det er ikke tanken at begrænse fritidsklubbernes åbning til at følge skoleåret. Tværtimod bør denne foranstaltning også udstrækkes til at omfatte skolernes ferie.

Ad 5. Bestemmelsen svarer til, at det i nuværende lovbestemmelser påhviler folkeskolen at stille de fornødne materialer vederlagsfrit til rådighed for andre fritidsforanstaltninger.

§ 19. Bestemmelserne åbner mulighed for, at kultur- og undervisningsudvalget og dermed kommunen opretter og driver ungdomsklubber.

Ad 1. Se bemærkningerne til § 21.

Ad 3. Begrænsningen ligger i, at klubben kun er åben i tidsrummet efter kl. 18, mens der

ikke er foreslået begrænsninger i åbningsperioden, således at ungdomsklubber kan være åbne hele året uafhængigt af skoleferier m.v. Ad 5. Kommunen skal stille materialer til forarbejdning vederlagsfrit til rådighed. Det er derudover forudsat, at de lokaler der i henhold til § 22 stilles til rådighed, er udstyret med det for klubbernes virksomhed nødvendige materiel og inventar.

§ 20. Hvis der i en bygd eller by af private eller foreninger tages initiativ til oprettelse af fritids- og/ eller ungdomsklubber, kan kultur- og undervisningsudvalget yde tilskud. Dette tilskud bør være således, at der sikres disse klubber samme muligheder som de i §§ 18 og 19 nævnte kommunale klubber.

§ 21. Ved at bemyndige kultur- og undervisningsdirektionen til at udsende nærmere retningslinier for de nævnte klubråd, vil der blive skabt sikkerhed for, at klubbernes medlemmer og medarbejdere får medindflydelse på klubbernes drift og daglige virksomhed.

§ 22. Det er vigtigt for klubbernes arbejde, at virksomheden er henlagt til lokaler, der først og fremmest anvendes til disse formål og derfor er specielt indrettet med henblik herpå. Bestemmelsen pålægger kommunen i givet fald at afholde udgifter til leje af lokaler, såfremt der ikke er de fornødne lokalemuligheder i kommunens egne bygninger.

§ 23. Med denne bestemmelse er der navnlig tænkt på bygderne. De nærmere regler for folkeskolens virksomhed på dette område vil blive fastsat af kultur- og undervisningsdirektionen.

§§ 24 og 25. Bestemmelsen svarer til nuværende lovs § 42, dog er kompetencen lagt ud til kommunalbestyrelsen. Dette skal ses i sammenhæng med nuværende praksis, hvorefter der ydes 75 pct. tilskud til de lokale børne- og ungdomsorganisationers udgifter til lokaler og udendørsanlæg. Sammenholdt med § 25 giver det de lokale myndigheder større mulighed for

effektiv og økonomisk udnyttelse af lokaler og udendørsanlæg.

§ 26. Bestemmelsen er overført fra nuværende lovs § 44, men efter de indvundne erfaringer er der nu ikke fastsat noget krav om, at arrangementerne skal afholdes i tilknytning til godkendt fritidsvirksomhed, ligesom støtte til teatre er medtaget.

§ 27. Bestemmelsen svarer stort set til nuværende lovs § 45, bortset fra at støtte til ophold på efterskoler foreslås at udgå, idet støtte til sådanne ophold også i øjeblikket afholdes over skolevæsenet. Bestemmelsen tager sigte på at yde støtte til ophold på højskole i både Danmark og Grønland for en kategori af unge, der er hjemmehørende i Grønland, og som ikke gennem deres uddannelse kan tilbydes sådanne ophold. Desuden skønnes det, at der også er behov for, at voksne får lejlighed til at supplere deres kundskaber gennem et højskoleophold. Støttemulighederne bør ligeledes øges i takt med udbygningen af højskoler i Grønland.

§ 28. Bestemmelsen svarer til nuværende lovs §§ 46 og 47 med de redaktionelle ændringer, der er en følge af den nye kapitelinddeling.

Konsulentbistand ydes i øjeblikket til 3 landsorganisationer, mens en fjerde er på vej. Desuden bibeholdes muligheden for ad hoc konsultativ bistand.

Støtte til uddannelse af medarbejdere inden for fritidsvirksomhed gælder kursusvirksomhed i såvel Grønland som Danmark samt evt. uden for riget.

Under hensyn til, at medarbejdere ved fritidsvirksomhed som oftest har denne beskæftigelse som bierhverv, foreslås, at der kan ydes særlig støtte til de pågældende, hvor deltagelse i uddannelseskursus vil påføre dem indtægtstab eller særlig store udgifter. Der må her være tale om kursus af en vis mindste varighed, og støtten må fastsættes under hensyntagen til dokumenterede indtægtstab eller merudgifter.

Kapitel 1: Formål

§ 1. Det grønlandske biblioteksvæsen skal fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved vederlagsfrit at stille bøger og andet egnet materiale til rådighed for voksne og børn og udøve informationsvirksomhed.

Stk. 2. Det grønlandske landsbibliotek skal udover de i stk.1 nævnte formål opfylde følgende:

samle alle grønlandske bogudgivelser og så meget som muligt af litteraturen om Grønland, tilvejebringe videnskabelige bogsamlinger om arktiske forhold og om emner, som har betydning for det grønlandske samfund.

§ 2. Ved udvælgelse af det materiale, bibliotekerne stiller til rådighed, skal der lægges vægt på kvalitet, alsidighed og aktualitet.

Kapitel 2: Biblioteksvæsenets omfang i kommunerne

§ 3. I enhver kommune, jvf. dog § 4, skal der oprettes biblioteker bestående af afdelinger for såvel børn som voksne.

Stk. 2. Der oprettes i hver kommune et hovedbibliotek for kommunen og det efter forholdene i kommunen nødvendige antal filialer.

Stk. 3. Hovedbibliotekerne skal bestå af:

1. Afdeling for voksne, bestående af en udlånssamling, en håndbogssamling og en avis- og tidsskriftsamling.
2. Afdeling for børn, bestående af en udlåns- og håndbogssamling.

Stk. 4. Filialerne kan dels bestå i mindre udlånssamlinger fast stationeret i filialen, dels af depotudlån fra hovedbiblioteket.

§ 4. Hvor der i medfør af landstingsforord-

ning vedrørende folkeskolen i Grønland, § 20, stk. 2, er oprettet skolebibliotek, skal der tilstræbes såvel lokalfællesskab som bogfællesskab for så vidt angår håndbogs- og udlånssamlinger.

Stk. 2. I byer med mere end én skole bør hovedbiblioteket for kommunen placeres på centralskolen i tilknytning til denne skoles skolebibliotek.

§ 5. Der udarbejdes en biblioteksplan efter de af kultur- og undervisningsdirektionen fastsatte bestemmelser, som indsendes til kultur- og undervisningsdirektionen.

Kapitel 3: Landsbibliotekets virksomhed

§ 6. I Godthåb driver landstinget ét landsbibliotek, som dels varetager biblioteksfunktioner på landsplan, dels udgør hovedbibliotek for Godthåb kommune.

Stk. 2. Landsbiblioteket skal støtte de kommunale biblioteker ved at udlåne eller fremskaffe bøger og andet materiale, som det pågældende bibliotek ikke selv ejer, og ved at yde råd og biblioteksteknisk konsulentbistand i nødvendigt omfang.

Stk. 3. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere bestemmelser om omfanget af råd og bistand.

§ 7. Landsbiblioteket tilbyder kommunerne en biblioteksmæssig betjeningsordning for bygderne, som omfatter tilvejebringelse af fremskaffelig, grønlandsk litteratur og en dansk bogsamling for børn og voksne.

§ 8. Trykkerier, andre virksomheder, samt private og offentlige institutioner, der fremstiller bøger, publikationer, årsberetninger m.m., som offentliggøres, skal aflevere 3 eksemplarer til landsbiblioteket.

Det grønlandske landsbibliote
Postboks 611 - 3900 Godthåb

Grønlands landsråds sekretari;
Postboks 615 - 3900 Godthåb

att. Hjemmestyrekommissionens sekretariat

Det er over for mig blevet oplyst, at det grønlandske biblioteksvæsens overgang til hjemmestyre muligvis indledende **vil** blive drøftet under Hjemmestyrekommissionens møde i januar 1976.

Vedlagt fremsendes til kommissionens orientering en redegørelse fra Det Grønlandske

Landsbibliotek vedrørende det grønlandske biblioteksvæsen og dets overgang til hjemmestyre.

Jeg er naturligvis parat til, hvis det måtte ønskes, at supplere denne korte redegørelse med yderligere oplysninger.

p.b.v.

Hans Westermann

Redegørelse fra Det grønlandske Landsbibliotek vedrørende det grønlandske biblioteksvæsen og dets overgang til hjemmestyre

Nuværende status. Det grønlandske biblioteksvæsen drives på grundlag af årlige finanslovsbevillinger og efter retningslinjer i et af skoledirektionen godkendt cirkulære (se vedlagte finanslov 1975/76 vedrørende bibliotekerne og cirkulære 1/1975).

Styrelse. Ledelsen af biblioteksvæsenet er henlagt til skoledirektionen som biblioteksstyrelse med landsbibliotekaren som daglig leder.

Formål. Biblioteksvæsenet stiller bøger og andet egnet materiale for børn og voksne vederlagsfrit til rådighed, støtter og supplerer det folkeoplysende arbejde, herunder fritidsundervisningen, og virker som informationscentral.

Organisation. (Se vedlagte organisationsplan).

Det Grønlandske Landsbibliotek er hovedbibliotek for alle øvrige folkebiblioteker og bibliotek for Godthåb.

Bybiblioteker. Bybibliotek findes i alle byer og bygder med over 500 indbyggere, i alt 19.

Bygdebiblioteker. Bygdebibliotek findes i alle bygder med over 50 indbyggere, i alt 56.

Skolebiblioteker. De af landsbiblioteket indkøbte bøger til børn og unge stilles til rådighed som skolebibliotekernes (i alt 24) udlåns- og håndbogssamlinger.

Indkøbsafdelingen. I landsbibliotekets indkøbsafdeling i København foretages den bibliotekstekniske klargøring af alle bøger (indbinding, katalogisering) fordeling og udsendelse af bøgerne samt abonnementsstegning, kontrol med levering samt opsendelse af blade og aviser til samtlige biblioteker. Indkøbs-

afdelingen fungerer desuden som landsbibliotekets »agentur« i Danmark med hensyn til indhentning af tilbud på og fremstilling og lagerføring af specielle biblioteksmaterialer. Herudover virker indkøbsafdelingen som grønlandssproget centralbibliotek for grønlandere i Danmark (Grønlanderhuse, hospitaler m.v.).

Lokaler. Selvstændige biblioteksbygninger findes foreløbig i Godthåb og Julianehåb. I øvrigt er bibliotekerne indrettet i skoler, som oftest i lokalefællesskab med skolebibliotekerne.

Materialer. Bogbestanden i hvert enkelt bibliotek omfatter mest mulig egnet litteratur på grønlandsk suppleret med en dansk (eventuelt udenlandsk) bogbestand afpasset efter behovet i det enkelte bibliotek.

Ved sammensætningen af bogbestanden til børn tages hensyn til, at udlåns- og håndbogssamlingen skal fungere som en del af skolebiblioteket, idet skolerne som hovedregel kun anskaffer klassesæt, emnesæt o. lign.

Bogvalget. Til folkebibliotekerne foretages bogvalget ved landsbiblioteket én gang ugentligt på grundlag af Indbindingscentralens seddelfortegnelse (stort set svarende til Dansk Bogfortegnelse) med tilhørende anmeldelser. Til børnebibliotekerne - og dermed altså også til skolebibliotekernes udlåns- og håndbogssamlinger — foretages bogvalget hver 14. dag, ligeledes på grundlag af seddelfortegnelsen, af et bogudvalg bestående af den ledende børnebibliotekar, skolebibliotekar ved skolerne i Godthåb, udlånslederen ved Landscentralen for undervisningsmidler og konsulenten for undervisningsmidler.

Fællesindkøbene muliggør opnåelse af størst mulige rabatter på såvel bogkøb som indbinding. Boganskaffelserne foretages in-

den for rammerne af de enkelte bibliotekers delbevillinger, som af landsbiblioteket hvert år fastsættes under hensyntagen til biblioteksområdernes indbyggertal, udlånstillene og bibliotekets eventuelle særlige opgaver (fx over for uddannelsessøgende).

Katalog. Bogbestanden i alle biblioteker katalogiseres og registreres af landsbiblioteket således, at hvert enkelt bibliotek har en fortegnelse over egen bogbestand og desuden således, at landsbiblioteket har en samlet registrering af samtlige bibliotekers bogsamlinger, bl.a. for at kunne foretage hensigtsmæssige supplerende bogindkøb.

Overgang til hjemmestyre. Ved henlæggelse af biblioteksvæsenet til hjemmestyre kan forskellige organisationsmodeller tænkes. I det følgende skal opridses to modeller:

Model 1. I byrde- og opgavefordelingsudvalgets betænkning er foreslået en fuldstændig kommunal overtagelse af biblioteksvæsenet, eventuelt samtidig med at skolevæsenet skulle overgå til kommunal regie.

Den i udvalgsbetænkningen skitserede administrative og organisationsmæssige opbygning forekommer imidlertid lidet hensigtsmæssig og meget tungt og meget dyrt arbejdende, men skal her i øvrigt ikke i enkeltheder kommenteres. Derimod bør nogle generelle overvejelser vedrørende en kommunal overtagelse af biblioteksvæsenet anføres:

a. Ved at bryde biblioteksvæsenets enhed må det forudses, at der mellem i øvrigt ensartede biblioteksområder vil opstå meget store forskelle i den biblioteksmæssige betjening og de tilbud, bibliotekerne giver befolkningen. Erfaringerne andre steder fra siger, at en følgevirkning vil være, at kommuner med et veludviklet biblioteksvæsen vil vægre sig ved at udlåne bøger til kommuner, der ikke ønsker at udbygge biblioteksvæsenet, hvorved befolkningen i sådanne kommuner vil blive yderligere ringe stillet i biblioteksmæssig henseende.

På disse uheldige virkninger kunne der må-

ske i nogen grad rådes bod ved fastsættelse af regler for bibliotekernes udbygning til sikring af et vist minimumsniveau. Men det må i denne forbindelse erindres, at man i Danmark, hvor man har en bibliotekstradition på over 100 år og i mere end 50 år har haft en meget vidtgående bibliotekslovgivning med hensyn til både statslig refusion og statsligt tilsyn, vil kunne konstatere endog meget store forskelle i kommunernes bibliotekstilbud. Der er desuden mange eksempler på, at de centralt fastsatte minimumskrav fortolkes som normer.

Retningslinjer vil derfor næppe i fuldt omfang få de virkninger, man af overordnede kulturpolitiske hensyn måtte ønske.

b. Fuld kommunal overtagelse af bibliotekerne vil indebære, at hele proceduren omkring boganskaffelserne (bogvalg, bestilling, ekspedition til bogbinder, katalogisering og anden klargøring) skal henlægges til det enkelte bibliotek. De grønlandske bibliotekers virkeområder vil have en sådan størrelse, at det ikke er realistisk at forestille sig heltidsansatte, faguddannede bibliotekarere andre steder end ved landsbiblioteket og enkelte større byers biblioteker. Det vil derfor de fleste steder også være vanskeligt eller umuligt at rekruttere den faglige ekspertise omkring bogvalget eller sikre den kontinuitet i arbejdet, der er nødvendig for at følge den igangværende udbygning af biblioteksvæsenet op. Desuden vil Indbindingscentralens indbindingstilbud, der kræver overholdelse af ret stramme tidsfrister, kun i meget begrænset omfang kunne udnyttes, hvorved omkostningerne i forbindelse med boganskaffelserne vil stige mærkbart.

Man kunne tænke sig, at landsbiblioteket fik en konsulent- og servicefunktion over for de øvrige biblioteker således, at boganskaffelserne (bogvalget - foretaget på grundlag af lokalt udformede hovedretningslinjer — teknisk klargøring og forsendelse) fortsat ville blive foretaget af landsbiblioteket og dets indkøbsafdeling. Derved ville de lokale biblioteker være sikret den nødvendige faglige bistand, men det må samtidig konstateres, at

den lokale indflydelse da i hovedsagen ville være indskrænket til fastsættelse af bevillingernes størrelse samtidig med, at ordningen ville virke omkostningsfordyrende, bl.a. fordi de enkelte bibliotekers andel af de generelle omkostninger (særligt landsbibliotekstilskud) måtte beregnes, ligesom det må påregnes, at det bliver nødvendigt at føre selvstændigt bogkøbsregnskab for hvert enkelt bibliotek.

c. En enkelt — men meget vigtig — detalje i forbindelse med boganskaffelserne må nævnes: Det er i dag et princip, at samtlige biblioteksenheder til enhver tid skal disponere over det størst mulige antal grønlandske titler i tilstrækkeligt omfang, uden at det enkelte biblioteks delbudget belastes. Princippet gennemføres på den måde, at der af biblioteksvæsenets bogkonto hvert år forud for beregning af delkonti reserveres et beløb til indkøb af som regel 400 eksemplarer af hver nyudgiven, grønlandsk bog samt til supplerende indkøb af ældre titler. Efter førstegangsudsendelsen (3-7 eksemplarer til hvert bibliotek) vil landsbiblioteket på den måde være i stand til i en årrække, også efter at bøgerne er udsolgt, at levere de pågældende titler til bibliotekerne. Eksempelvis kan anføres, at landsbibliotekets indkøbsafdeling ultimo 1975 »lagerfører« 263 titler, hvoraf 107 er udsolgt. Et sådant centralt stor-indkøb og lagerføring vil næppe kunne gennemføres ved en fuldstændig kommunal overtagelse af bibliotekerne.

d. Også en række praktiske problemer omkring den af landsbiblioteket styrede vandreogsamling og omkring bygdebiblioteksbetjeningen vil opstå. Bygdebetjeningen sker i øjeblikket på den måde, at bygdebiblioteket hvert 3. år sendes til landsbibliotekets indkøbsafdeling med henblik på supplerings og udskiftning af slidte bøger. I 3-års perioden opsendes løbende fra indkøbsafdelingen eksemplarer af nyudkomne titler. Hvis betjeningen af en kommunes bygder henlægges til byens bibliotek, vil den i en række kommuner være både meget arbejdskraft- og meget pladskrævende, hvis det nuværende serviceniveau over for bygderne ønskes opretholdt.

Konklusion. En kommunal overtagelse af biblioteksvæsenet vil betyde etablering af formentlig 19 kommunale biblioteksenheder, der hver især, med en enkelt undtagelse, vil have et meget lille befolkningstal, som i henseende til at bære en selvstændigt virkende biblioteksadministration og -forvaltning må betragtes som utilstrækkeligt. Set fra et biblioteksfagligt og -administrativt synspunkt må en kommunal overtagelse betragtes med megen skepsis. Der vil være en umiddelbar risiko for en sænkning af bibliotekernes serviceniveau, risiko for store forskelle i den biblioteksmæssige betjening, og de relative driftsomkostninger vil stige mærkbart.

Model 2. Som alternativ til et kommunaliseret biblioteksvæsen kan tænkes et landsbiblioteksvæsen styret og ledet af et centralt organ, fx en biblioteksdirektion. Ud fra et biblioteksfagligt og -administrativt synspunkt vil dette system byde på en række fordele:

a. Styrelse: Det centrale styrelsesorgan vil have direkte mulighed for at sikre, at biblioteksvæsenet bliver drevet efter regler, som ud fra kulturpolitiske hensyn bør nedfældes i en bibliotekslov for Grønland. Loven skal bl.a. angive målsætning og serviceniveau, fx med hensyn til bogkonti, antal biblioteker, åbningstider m.v. Yderligere vil styrelsesorganet kunne sikre en ensartet udbygning af bibliotekerne, idet det i denne sammenhæng bør tages i betragtning, at intet grønlandsk bibliotek endnu har en bogbestand, der dækker de stedlige behov, og at en mærkbar udbygning først har kunnet igangsættes med det seneste par års stigende bevillinger til bogindkøb.

b. Organisation: Landsbiblioteket opretholdes som hovedbibliotek for alle by- og bygdebiblioteker, der således organisatorisk er afdelinger af landsbiblioteket. Biblioteksvæsenet vil derved baseres på et befolkningsunderlag af en størrelse, der muliggør opretholdelse af et bredt biblioteksfagligt og et rationelt biblioteksteknisk apparat. Der vil heller ikke opstå problemer omkring forvaltningen af

vandrebogsamlinger, lager af grønlandske bøger og interurbane lån. Hele organisationen forefindes, og en overførsel af biblioteksvæsenet til hjemmestyrets regie vil derfor ikke være forbundet med fordyrende omkostninger.

I den nuværende organisation er den lokale »påvirkning« af det enkelte bibliotek, at børnebibliotekarer, skolebibliotekarer og deltidslibrotkarakarar hos landsbiblioteket inden for det enkelte biblioteks delbudget kan rekvirere bøger indkøbt, som ikke allerede er anskaffet ved det centrale bogvalg. - Den lokale indflydelse kunne tænkes øget ved nedsættelse af kommunale kulturudvalg, som fik ret til over for biblioteksdirektionen at fremlægge forslag til forbedring af det stedlige bibliotek. Ligeledes kunne der tænkes givet kommunalbestyrelserne mulighed for at finansiere en udvidelse af den lokale biblioteksvirksomhed, fx til forøgelse af bog- og materialeindkøb, eller til forøgelse af udlånstimerne antal.

c. Finansiering: Bevillinger til biblioteksvæsenet gives som én samlet bevilling til landsbiblioteket, hvorved forvaltningen af den vil blive den enklest og billigst mulige.

Konklusion. Et lands-biblioteksvæsen styret af et centralt styrelsesorgan må fra et biblioteksfagligt og -administrativt synspunkt betragtes som den organisationsform, der giver størst sikkerhed for opnåelsen af de mål, der sættes for biblioteksvæsenets virksomhed, som sikrer den størst opnåelige ensartethed i biblioteksbetjeningen overalt i landet uden fuldstændigt at eliminere den lokale indflydelse, og som giver størst muligt udbytte af de givne driftsbevillinger.

Grundtanken bag denne konklusion er, at samfundet som helhed ikke mindst af oplysnings- og uddannelsesmæssige hensyn har en interesse i, at alle borgere har ligelig adgang til et veludbygget biblioteksvæsen - en interesse givende sig udtryk for at også samfundets øverste politiske myndigheder bør angive målet og få den direkte indflydelse på, at det bliver nået.

p.b.v.

Hans Westermann

Forslag til Vedtægter for Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri

Bilag 11.

§ 1. Institutionens navn er Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri. Institutionens hjemsted er Godthåb.

§ 2. Institutionens formål er at drive trykkevirksomhed i Grønland til betjening af det grønlandske tryksagsmarked.

§ 3. Institutionen ledes af en bestyrelse, der vælges således: 2 medlemmer udpeges af Grønlands landsting, 1 medlem udpeges af De grønlandske kommuners Landsforening, 1 medlem udpeges af medarbejderne, 1 medlem udpeges af Grønlands Arbejder Sammenslutning og 1 medlem af D.G.A. Bestyrelsen supplerer sig med 1 medlem med indsigt i administrative og økonomiske forhold. De af landstinget og kommunernes landsforening udpegede medlemmer og suppleanterne for disse vælges for en periode samfaldende med de respektive forsamlings valgperiode. De øvrige medlemmer udpeges for en 4-årig periode, første gang dog for tiden frem til

En afgående bestyrelses funktionsperiode udløber først fra den dato, hvor en ny bestyrelse afholder sit første møde.

Bogtrykkeridirektøren er bestyrelsens sekretær.

§ 4. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af institutionen. Bestyrelsen udnævner og afskediger bogtrykkeridirektøren, udnævner og afskediger det øvrige personale efter sin nærmere bestemmelse og efter indstilling fra direktøren. Bestyrelsen er forpligtet til at følge de for landstingets, kommunernes og statens personale gældende generelle retningslinje for løn- og ansættelsesforhold. Bestyrelsens kal godkende budgettet for institutionen. Budgettet udarbejdes af direktøren og forelægges bestyrelsen senest 15. juli i året før budgetåret. Budgettet er offentligt tilgængeligt. Bestyrel-

sen fastlægger trykkeriets salgspriser. Bestyrelsen tager bestemmelse om mere omfattende økonomiske dispositioner, således køb, salg og pantsætning af fast ejendom, større inventarkøb, der ikke er indbefattet i et i forvejen godkendt budget, salg af større inventardele og i det hele taget dispositioner, der ikke er led i virksomhedens daglige drift. Bestyrelsen kan når som helst afkræve direktøren alle oplysninger vedrørende trykkeriets drift. Der skal forelægges bestyrelsen kvartårlige regnskabsoversigter.

§ 5. Bestyrelsen vælger selv sin formand og næstformand og fastsætter sin forretningsorden. Bestyrelsen holder møde mindst fire gange om året og indkaldes i øvrigt, når formanden finder det fornødent, eller når det kræves af mindst tre bestyrelsesmedlemmer.

§ 6. Direktøren har den daglige ledelse af virksomheden og træffer alle dispositioner i forbindelse hermed.

§ 7. Institutionen tegnes af direktøren, ved salg eller pantsætning af fast ejendom dog af direktøren i forbindelse med bestyrelsens formand og næstformand. Direktørens beføjelser fastsættes nærmere i en instruks, der udarbejdes af bestyrelsen. For virksomhedens forpligtelser hæfter alene institutionens formue.

§ 8. Institutionens regnskabsår er kalenderåret.

§ 9. Regnskabet revideres af en statsautoriseret revisor eller registreret revisor. Regnskabet udarbejdes af direktøren og godkendes af bestyrelsen. Regnskabet skal foreligge udarbejdet og indsendt til bestyrelsen senest 31. marts i året efter regnskabsåret. Det godkendte og reviderede regnskab er offentligt

tilgængeligt. Bestyrelsen påser, at trykkeriets regnskaber gennemgås af et konsulentfirma med særlig indsigt i trykkeriforhold med henblik på udarbejdelse af driftsanalyser, priskalkulationer, anskaffelsesplaner og faglig rådgivning.

§ 10. Trykkeriets drift skal udfra en rimeligt sikker og langsigtet økonomisk planlægning, inkl. nødvendige afskrivninger og reservehenlæggelser, hvile i sig selv. Herudover påhviler det bestyrelsen at påse, at der stadig sker en fornyelse af produktionsapparatet, således at der på intet tidspunkt sker en forringelse i forhold til standarden på overdragelsestidspunktet.

8 11. Eventuelle overskud kan anvendes til

udgivelse af kulturelle tryksager, der ellers ikke ville have mulighed for udgivelse, eller lignende kulturelle formål efter bestyrelsens nærmere bestemmelse.

§ 12. Ændringer af institutionens vedtægt skal godkendes af Grønlands landsting. Der afgives en årlig beretning til Grønlands landsting.

§ 13. Bestyrelsen kan indstille, at institutionen nedlægges. Beslutning herom træffes af Grønlands landsting. Nedlægges institutionen, og fremkommer ved afvikling en nettoformue, fordeles den mellem staten og landstinget i forhold svarende til den periode institutionen har været henholdsvis statsdrevet og selvejende institution.

Forslag til Forretningsorden for bestyrelsen for Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri

Bilag 12.

I medfør af § 5 i vedtægter for Den selvejende institution Sydgrønlands Bogtrykkeri fastsættes følgende forretningsorden for bestyrelsen:

§ 1. De af Grønlands landsting, De grønlandske kommuners Landsforening samt GAS og DGA udpegede medlemmer træder sammen snarest muligt og senest inden for 4 uger fra den dato, hvor såvel landstinget som De grønlandske kommuners Landsforening har konstitueret sig. Mødet indkaldes af den afgående formand, første gang af lederen af bogtrykkeriet. Mødet afholdes i Sydgrønlands Bogtrykkeris lokaler i Godthåb.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte medlemmer af bestyrelsen vælger på første møde yderligere ét bestyrelsesmedlem, der har særlig indsigt i administrative forhold samt fastsætter førstkommande mødetidspunkt.

§ 2. Når den samlede bestyrelse første gang træder sammen, vælges blandt medlemmerne formand og næstformand. Dette møde skal ligeledes finde sted indenfor den i § 1, stk. 1 nævnte tidsfrist.

§ 3. Bestyrelsen afholder møde mindst 4 gange om året. Formanden eller i hans forfald næstformanden forestår indkaldelse til møde. Møde afholdes i øvrigt så ofte formanden finder det fornødent, eller det begæres af 2 bestyrelsesmedlemmer.

§ 4. Formanden leder møderne. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen er til stede. Ved afstemning afgøres enhver sag ved flertalsbeslutning, medmindre andet er bestemt i vedtægterne; står stemmerne lige, gør formanden eller i hans fravær næstformanden stemmeudslaget.

§ 5. Et bestyrelsesmedlem kan ikke deltage i afstemningen om et spørgsmål, hvor pågældende har en økonomisk interesse, eller hvor pågældende som kunde kan opnå en fordel frem for andre kunder.

§ 6. Formanden drager omsorg for, at der føres en forhandlingsprotokol, indeholdende et referat af de stedfundne forhandlinger og de tagne beslutninger. Et bestyrelsesmedlem, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening indført i protokollen. Forhandlingsprotokollen underskrives af bestyrelsens tilstedeværende medlemmer.

§ 7. Bestyrelsesmedlemmerne og andre, der deltager i bestyrelsesmødet, har tavshedspligt med hensyn til personsager, og hvad der tilgår bestyrelsen som fortroligt materiale eller af bestyrelsen klassificeres som sådant.

§ 8. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af Sydgrønlands Bogtrykkeri. Bestyrelsen fører tilsyn med trykkeriets virksomhed og påser, at trykkeriet drives på forsvarlig måde og i overensstemmelse med vedtægterne.

Forslag til Landstingsforordning om kirken i Grønland

Kapitel I: Grønlands kirkenævn og dets opgaver.

§ 1. Til at varetage de centrale opgaver, som er henlagt til hjemmestyret, nedsætter landstinget et kirkenævn.

Stk. 2. Kirkenævnet består af landsstyremedlemmet for kirkelige anliggender, en repræsentant for menighederne valgt af det i § 6, stk.2, omtalte landsmøde for præstegælds-rådene og vicebiskoppen i Grønland.

Stk. 3. Vicebiskoppen er forretningsfører for kirkenævnet.

§ 2. Kirkenævnet udarbejder budget for kirkens virksomhed til landstingets årlige bevillingslove samt har ansvaret for, at de til kirken i Grønland givne bevillinger overholdes.

§ 3. Kirkenævnet ansætter og afskediger præster og overkateketer samt medvirker ved deres placering og administrerer kirkens personaleforhold i øvrigt.

Stk. 2. Til præst kan normalt kun udnævnes personer der:

1. Har bestået teologisk embedseksamen eller
2. har været præst eller opfylder betingelserne for at blive præst i den danske folkekirkelse eller
3. har en uddannelse, der med hensyn til kundskaber kan sidestilles med læreruddannelse fra Grønlands seminarium og herudover har fået en videregående uddannelse i kristendomskundskab efter regler fastsat af hjemmestyret og
4. har kendskab til det grønlandske sprog i overensstemmelse med regler fastsat af hjemmestyret.

Stk. 3. Præsterne bistås i deres kirkelige virksomhed af kateketer og organister, der beskikkes af vicebiskoppen.

Stk. 4. Hjemmestyret fastsætter regler for uddannelse af kateketer.

§ 4. Kirkenævnet fører tilsyn med kirkebygninger og lokaler, der benyttes til gudstjeneste, ligkapeller, begravelsespladser og præsteboliger samt med, at gældende bestemmelser for kirkens virksomhed, for så vidt de ikke hører under vicebiskoppen, overholdes.

§ 5. Kirkenævnet afgiver en årlig beretning om kirkens forhold og virksomhed til landstinget.

§ 6. Hvert andet år sammenkalder vicebiskoppen samtlige tjenstgørende præster i Grønland til et konvent til rådslagning om kirkens forhold.

Stk. 2. Snarest efter, at valg til menighedsrepræsentationerne har fundet sted, sammenkalder vicebiskoppen til et landsmøde for en repræsentant for hvert præstegældsråd samt præstegældenes institutionsledere i Grønland.

§ 7. Til bistand for vicebiskoppen udnævner kirkenævnet to provster for det nordlige og sydlige Grønland samt en provst i Godthåb, der fungerer som vicebiskoppens stedfortræder.

Stk. 2. Kirkenævnet fastsætter de nærmere regler for provsternes embedsvirksomhed.

§ 8. Grønland inddeles i præstegæld, hvis antal og område fastsættes af kirkenævnet.

Stk. 2. Kirkenævnet fastsætter nærmere regler for præstegældenes medvirken til opfyldelse af bestemmelserne, §§ 2, 3, 4 og 5.

Kapitel II. Menighedsrepræsentationerne.

Afsnit 1: Om valg af menighedsrepræsentanter

§ 9. På enhver plads i Grønland, hvor der

er stillet lokale (kirke eller skolekapel) til rådighed til afholdelse af gudstjenester vælges en menighedsrepræsentation.

Stk. 2. Præstegældene er delt i de vedlagte fortegnelse angivne menighedsrepræsentationer. I hver menighedsrepræsentation vælges det i fortegnelsen nævnte antal menighedsrepræsentanter.

Stk. 3. Hver menighedsrepræsentant skal have to stedfortrædere.

§ 10. Valgret til valg af menighedsrepræsentanter har enhver mand og kvinde, som har valgret til de grønlandske kommunalbestyrelser, og som ikke har sluttet sig til et trosamfund uden for den danske folkekirkes orden eller på anden måde — såsom ved at lade sig gendøbe eller ved åbenlyst at fornægte kristentroen - stiller sig i modsætning til den danske folkekirke.

§ 11. Valgbar til menighedsrepræsentationen er enhver, som i henhold til bestemmelserne i § 10 har valgret til denne, medmindre vedkommende i Grønland eller i det øvrige Danmark ved dom er fundet skyldig i et kriminelt forhold, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af menighedsrepræsentationen.

Stk. 2. Den nyvalgte menighedsrepræsentation afgør endeligt, hvorvidt en opstillet kandidat har mistet sin valgbarhed på grund af en ham overgået dom, jvf. stk. 1. Menighedsrepræsentationens afgørelse kan dog indankes for vicebiskoppen i Grønland.

§ 12. Menighedsrepræsentanterne og disses stedfortrædere vælges for 4 år i forbindelse med valg til kommunalbestyrelserne, og samtlige medlemmer afgår samtidigt. Genvalg kan finde sted.

Stk. 2. Valgperioden for menighedsrepræsentanterne følger valgperioden for kommunalbestyrelsen.

§ 13. Menighedsrepræsentationen udarbejder på grundlag af den til brug ved valg til kommunalbestyrelsen udfærdigede valgliste en særlig valgliste omfattende personer, som

har valgret til menighedsrepræsentationen den dag, da valget skal finde sted. Denne valgliste kan udfærdiges som et duplikat til valglisten til kommunalbestyrelsesvalget, således at navnene på de personer, der ikke har valgret til menighedsrepræsentationen, udelades på duplikatet. Kommunalbestyrelsen skal være menighedsrepræsentationen behjælpelig med de nødvendige oplysninger.

Stk. 2. Denne valgliste skal fremlægges på et for alle tilgængeligt sted i valgkredsen i overensstemmelse med de for valglisten til valg til kommunalbestyrelsen fastsatte regler.

Stk. 3. Senest 2 måneder før valg til kommunalbestyrelsen og menighedsrepræsentation indkaldes ved præstens foranstaltning til et menighedsmøde, ved hvilket præsten eller ved hans forfald vedkommende kateket (overkateket) redegør for menighedsrepræsentanternes opgaver og søger klarlagt, om der kan opnås enighed om at foreslå valg af det nødvendige antal menighedsrepræsentanter og af stedfortrædere for disse. I givet fald udarbejdes på eller i forbindelse med mødet en fortegnelse over de repræsentanter og stedfortrædere, der ønskes valgt. Der skal være mindst 5 og højst 10 stillere for hver af de i forslag bragte personer.

Stk. 4. Ingen kan være stiller for flere personer, end der skal vælges til menighedsrepræsentationen.

Stk. 5. Som stillere kan kun fungere personer, der har valgret til menighedsrepræsentationen.

Stk. 6. Det i stk. 1 nævnte møde indkaldes ved bekendtgørelse under gudstjenesterne på de tre senest forud for mødet faldende søndage, hvor tid og sted for mødet oplyses, og ved opslag eller ved meddelelse i lokale blade.

Stk. 7. Til deltagelse i det pågældende møde har kun personer adgang, som har valgret til menighedsrepræsentationen.

§ 14. Uanset om der på det i § 13 nævnte møde bliver enighed om det fornødne antal kandidater og stedfortrædere, kan andre forslag til repræsentanter med stedfortrædere

- underskrevet af mindst 5 højst 10 stillere - senest 30 dage før valgets afholdelse indleveres til den i hver kommune til forberedelse og ledelse af valg til kommunalbestyrelsen nedsatte valgbestyrelse.

Stk. 2. Foreligger ved fristens udløb kun én liste, der omfatter det nødvendige antal repræsentanter og stedfortrædere, anses disse for valgt.

§ 15. Når et valgt medlem dør, flytter bort, ophører med at opfylde valgbarhedsbetingelserne eller på anden måde udtræder af repræsentationen, indtræder stedfortræderen i menighedsrepræsentationen.

Stk. 2. Er et medlem midlertidigt bortrejst i over 3 måneder, indtræder stedfortræderen i repræsentationen.

Stk. 3. Såfremt der i de i stk. 1 nævnte situationer ingen stedfortræder findes til at indtræde i hans plads, vælger de øvrige medlemmer en ny repræsentant for resten af valgperioden og underretter derefter vedkommende menighed, den præst, der er institutionsleder i præstegældet, samt vicebiskoppen om valget.

§ 16. Udgifterne ved valget, herunder udgifter ved det i § 13 nævnte møde, afholdes af kommunalbestyrelsen.

§ 17. Menighedsrepræsentationen består af de valgte menighedsrepræsentanter samt stedets kateket (kateketer) og den eller de tjenstgørende præster, der bor ved vedkommende plads. De valgte medlemmers tal skal dog altid være større end antallet af præster og kateketer, og i givet fald udgår den i alder yngste kateket. Denne har dog ret til at overvære menighedsrepræsentationens møder.

Stk. 2. De tjenstgørende præster har ret til at deltage uden stemmeret i menighedsrepræsentationens møder på pladser i præstegældet, hvor de ikke selv bor. Vicebiskoppen i Grønland har på samme måde ret til at deltage i møder i enhver menighedsrepræsentation i Grønland.

Afsnit 2: Om menighedsrepræsentationens forretningsgang

§ 18. På foranledning af den præst, der er præstegældets institutionsleder, eller kateketen (overkateketen) træder menighedsrepræsentationen sammen umiddelbart efter afholdelse af valg og vælger for et år ad gangen selv formand, næstformand og sekretær, hvorom meddelelse tillige med fortegnelse over samtlige medlemmer sendes til vicebiskoppen gennem den præst, der er præstegældets institutionsleder. Genvalg kan finde sted. Menighedsrepræsentationen holder møde mindst 2 gange årligt og skal i øvrigt træde sammen til møde, når ét medlem begærer det. Menighedsrepræsentationen er kun beslutningsdygtig, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Ved stemmelighed er formandens stemme udslaggivende.

Stk. 2. Der føres en protokol over menighedsrepræsentationens møder. Der skal heri angives tid og sted for mødets afholdelse, hvem der var til stede i mødet, hvilke spørgsmål der blev forhandlet, samt de beslutninger, der blev truffet. Protokollen underskrives af formanden og sekretæren og fremlægges til godkendelse på det efterfølgende møde.

Stk. 3. Menighedsrepræsentationen fastsætter selv sin forretningsgang.

Afsnit 3: Menighedsrepræsentationens opgaver

§ 19. Menighedsrepræsentanterne skal søge at fremme menighedens aktive deltagelse i det kirkelige arbejde.

§ 20. Menighedsrepræsentationen kan i sine møder forhandle ethvert spørgsmål af kirkelig interesse, herunder forslag vedrørende møder og andet menighedsarbejde.

Stk. 2. Menighedsrepræsentationen kan for den præst, der er institutionsleder i præstegældet, eller — dersom denne i forvejen er medlem af menighedsrepræsentationen — for vicebiskoppen i Grønland forelægge ethvert spørgsmål af kirkelig interesse eller med tilknytning til menighedsarbejdet, som det skøn-

nes ønskeligt at optage til nærmere undersøgelse og overvejelse.

Stk. 3. Enhver menighedsrepræsentant kan til behandling i menighedsrepræsentationen forelægge spørgsmål vedrørende ovennævnte emner.

§ 21. Menighedsrepræsentationens samtykke kræves til indførelse af anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end de hidtil i menigheden anvendte samt til anvendelse af andre autoriserede prædiketekster, end dem der hidtil har været brugt i menigheden.

§ 22. Forslag til fastsættelse af tidspunkter for afholdelse af konfirmationer i præstegældet fastlægges i samarbejde mellem den præst, der er præstegældets institutionsleder og den enkelte menighedsrepræsentation. Spørgsmålet om ændring af gudstjenestetidspunkterne afgøres af menighedsrepræsentationen.

§ 23. Menighedsrepræsentationen kan træffe bestemmelse om, at der i forbindelse med gudstjenester afholdes kollekter til fordel for lokale kirkelige formål, herunder f. eks. til optagelse af opgaver til fremme af menighedsarbejdet.

Stk. 2. Spørgsmålet om, hvilke andre kollekter der bør afholdes i vedkommende kirke, forelægges af præsten eller kateketen menighedsrepræsentationen til udtalelse.

§ 24. Menighedsrepræsentationen fremsætter overfor præstegældsrådet forslag vedrørende opførelse, indretning, vedligeholdelse og udsmykning af kirker, skolekapeller og ligkapeller samt vedrørende vedligeholdelse og oprettelse af kirkegårde. Menighedsrepræsentationen kan ligeledes fremsætte forslag om anvendelse af den gamle kirkebygning på steder, hvor nye kirker opføres. De af menighedsrepræsentationen fremsatte forslag skal på menighedsrepræsentationens begæring af præstegældsrådet forelægges kirkenævnet.

Stk. 2. Forslag, indstillinger m.v. vedrørende kirkebygninger, skolekapeller m.v. og kirke-

gårde, der udgår fra andre end vedkommende menighedsrepræsentation, skal, forinden de fremsendes til kirkenævnet, forelægges menighedsrepræsentationen til udtalelse.

Kapitel III. Præstegældsrådene

Afsnit 1: Om valg til præstegældsrådet

§ 25. Hver menighedsrepræsentation i et præstegæld vælger blandt sine medlemmer for hele valgperioden det i vedlagte fortegnelse angivne antal medlemmer til præstegældsrådet samt mindst 1, højst 2 suppleanter.

Stk. 2. Valget finder sted på det i § 18 omtalte møde, og resultatet meddeles umiddelbart efter mødet den præst i præstegældet, der er institutionsleder. Denne meddeler præstegældsrådets sammensætning til kirkenævnet.

Stk. 3. Den præst, der er præstegældets institutionsleder, er født medlem af præstegældsrådet og dettes forretningsfører.

Afsnit 2: Om præstegældsrådets forretningsgang.

§ 26. På foranledning af den præst, der er præstegældsrådets institutionsleder træder præstegældsrådet sammen snarest muligt efter det i § 25, stk.2, omtalte valg og vælger selv formand, næstformand og sekretær, hvorom meddelelse tillige med fortegnelse over alle medlemmer sendes til kirkenævnet gennem vicebiskoppen.

Stk. 2. Præstegældsrådets formand sammenkalder rådet til møde, når han dertil finder anledning, eller når det begæres af forretningsføreren eller mindst en tredjedel af rådets medlemmer.

Stk. 3. Præstegældsrådet er kun beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Ved stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende.

Stk. 4. Præstegældsrådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 5. Der føres en protokol over præstegældsrådets møder. Der skal angives tid og sted for mødets afholdelse, hvem der var til stede i mødet, hvilke spørgsmål der blev forhandlet, samt de beslutninger, der blev truffet.

fet. Protokollen underskrives af formanden og sekretæren og fremlægges til godkendelse på det efterfølgende møde.

Afsnit 3: Om præstegældsrådets opgaver

§ 27. Præstegældsrådets medlemmer skal søge at fremme menighedernes aktive deltagelse i det kirkelige arbejde.

§ 28. Præstegældsrådet udarbejder det årlige budget for præstegældets virksomhed og har ansvaret for de økonomiske midler, som stilles til rådighed for det efter retningslinjer udarbejdet af kirkenævnet.

§ 29. Præstegældsrådet fører efter retningslinjer, der er udarbejdet af kirkenævnet, tilsyn med præstegældets kirkebygninger, lokaler, der benyttes til gudstjeneste, ligkapeller, begravelsespladser og præsteboliger og drager omsorg for, at de er i forsvarlig stand.

§ 30. Præstegældsrådet har efter retningslinjer udarbejdet af kirkenævnet ansvaret for, at

den nødvendige medhjælp ved kirkerne i form af præstegældskarle og rengøringspersonale er til stede.

§ 31. Når et præsteembede bliver ledigt i et præstegæld, hvortil flere præster har ønsket at blive forflyttet, skal kirkenævnet indhente en indstilling fra præstegældsrådet.

Stk. 2. Er præstegældsrådets indstilling enstemmig skal kirkenævnet følge indstillingen.

Stk. 3. Kirkenævnet fastsætter nærmere regler for ændring af præsters placering.

§ 32. Præster, overkateketer, kateketer, og læserkateketer er i deres embedsvirksomhed, herunder den private sjælesorg, uafhængige af præstegældsrådet og menighedsrepræsentationerne.

§ 33. Nærværende landstingsforordning træder i kraft den
(*Stk. 2.* Herved bortfalder kgl. anordning af 9. marts 1962 om menighedsrepræsentationen i Grønland).

På pladser med kirkelokale med mindre end 30 indbyggere deltager disse i valget på den nærmest beliggende plads med kirke.

På pladser med 30- 500 indbyggere vælges 3 repræsentanter.

På pladser med 500-1000 indbyggere vælges 4 repræsentanter.

På pladser med 1000-1500 indbyggere vælges 5 repræsentanter.

På pladser med 1500-2500 indbyggere vælges 6 repræsentanter.

På pladser med 2500-3500 indbyggere vælges 7 repræsentanter.

På pladser med 3500-4500 indbyggere vælges 8 repræsentanter.

På pladser med over 4500 indbyggere vælges 9 repræsentanter.

Menighedsrepræsentationer med 3 valgte medlemmer vælger til præstegældsrådet 1 medlem.

Menighedsrepræsentationer med 4-6 valgte medlemmer vælger til præstegældsrådet 2 medlemmer.

Menighedsrepræsentationer med 7-8 valgte medlemmer vælger til præstegældsrådet 3 medlemmer.

Menighedsrepræsentationer med 9 valgte medlemmer vælger til præstegældsrådet 4 medlemmer.

Præstegæld		Valgkredse i hvert præstegæld	Valgstedet	Valgkredsens område	Flg. antal vælges i hver valgkreds	Udpeger til præstegældsrådet
Nanortalik	240	1. Augpilagtoq	Augpilagtoq	Prins Christian Sund, Augpilagtoq	3	1
	245	2. Frederiksdal	Frederiksdal	Frederiksdal, Frederiksdal, Loranstation, Store Nordiske Station, Igdlukasik	3	1
	1396	3. Nanortalik	Nanortalik,	Nanortalik, Angissoq Loranstation	5	2
	110	4. Tassiussaq	Tassiussaq	Nalassut, Nûgârssuk, Tassiussaq, Saputit	3	1
						5+1= 6
Sydprøven	190	1. Sletten	Sletten	Sletten, Qagdlimiut	3	1
	15	2. Lichtenau	Sydprøven	Lichtenau		
	15	3. Akuliaruseq	Sydprøven	Akuliaruseq		
	630	4. Sydprøven	Sydprøven	Sydprøven, Narssarssuâraq	4	2
			Kunne evt. slås sammen med Nanortalik.			3+1= 4
Julianehåb	130	1. Sârdloq	Sârdloq	Sârdloq, Qaersutsiaq	3	1
	170	2. Eqalugârssuit	Eqalugârssuit	Eqalugârssuit	3	1
	2670	3. Julianehåb	Julianehåb	Julianehåb, Mato, Kingigtoq, Tasiluk, Eqaluit, Eqaluit akia, Qanisartût, Upernaviarssuk, Qaqortoq, Igdlorssuit, Igdlorssuit II	7	3
	150	4. Qagssimiut	Qagssimiut	Qagssimiut	3	1
						6+1= 7
Narssaq	70	1. Igaliko	Igaliko	Igaliko, Sdr. Igaliko, Iterdlak	3	1
	75	2. Qagssiarssuk	Qagssiarssuk	Qagssiarssuk, Narssarssuaq?	3	1
	1894	3. Narssaq	Narssaq	Narssaq	6	2
						4+1= 5

Præstegæld		Valgkredse i hvert præstegæld	Valgstedet	Valgkredsens område	Flg. antal vælges i hver valgkreds	Udpeger til præstegældsrådet	
Frederikshåb	314	1. Arsuk	Arsuk	Arsuk	3	1	
	17	2. Narssalik	Narssalik	Narssalik			
	1903	3. Frederikshåb	Frederikshåb	Frederikshåb	6	2	
	56	4. Avigait	Avigait	Avigait	3	1	
							4+1= 5
Fiskenæsset	350	1. Fiskenæsset	Fiskenæsset	Fiskenæsset	3	1	
Godthåb	8545	1. Godthåb	Godthåb	Godthåb	9	4	
	150	2. Kapisigdlit	Kapisigdlit	Kapisigdlit, Neriunaq, Itivnera	3	1	
							6+1= 7
Sukkertoppen	163	1. Atangmik	Atangmik	Atangmik	3	1	
	253	2. Napassoq	Napassoq	Napassoq	3	1	
	2937	3. Sukkertoppen	Sukkertoppen	Sukkertoppen	7	3	
	588	4. Kangâmiut	Kangâmiut	Kangâmiut	4	2	
							7+1= 8
Holsteinsborg	120	1. Itivdleq	Itivdleq	Itivdleq	3	1	
	120	2. Sarfânguaq	Sarfânguaq	Sarfânguaq	3	1	
	3741	3. Holsteinsborg	Holsteinsborg	Holsteinsborg	8	3	
		Sdr. Strømfjord?					5+1= 6
Kangâtsiaq	370	1. Agto	Agto	Agto	3	1	
	300	2. Niaqornârssuk	Niaqornârssuk	Niaqornârssuk	3	1	
	73	3. Igíniarfik	Niaqornârssuk	Igíniarfik	3	1	
	46	4. Ikerassârssuk	Niaqornârssuk	Tunúngassoq, Ikerassârssuk	3	1	
	398	5. Kangâtsiaq	Kangâtsiaq	Kangâtsiaq	3	1	
							5+1= 6
Egedesminde	3347	1. Egedesminde	Egedesminde	Egedesminde	7	3	
	113	2. Hunde Ejland	Hunde Ejland	Hunde Ejland	3	1	
	215	3. Akúnâq	Akúnâq	Akúnâq	3	1	
							5+1= 6
Christianshåb	110	1. Ikamiut	Ikamiut	Ikamiut	3	1	
	1647	2. Christiansbåb	Christianshåb	Christianshåb	6	2	
							3+1= 4
Jakobshavn	98	1. Claushavn	Claushavn	Claushavn	3	1	
	3573	2. Jakobshavn	Jakobshavn	Jakobshavn	8	3	
	95	3. Rodebay	Rodebay	Rodebay	3	1	
	74	4. Qeqertaq	Qeqertaq	Qeqertaq	3	1	
	159	5. Sarqaq	Sarqaq	Sarqaq	3	1	
							7+1= 8

Præstegæld		Valgkredse i hvert præstegæld	Valgstedet	Valgkredsens område	Flg. antal vælges i hver valgkreds	Udpeger til præstegældsrådet
Godhavn	1003 62	1. Godhavn	Godhavn	Godhavn	5	2
		2. Diskofjord	Diskofjord	Diskofjord	3	1
						$3+1=4$
Umánaq	1155	1. Niaqornat	Niaqornat	Niaqornat	3	1
		2. Qaersut	Qaersut	Qaersut	3	1
		3. Umánaq	Umánaq	Umánaq	5	2
		4. Ikerasak	Ikerasak	Ikerasak	3	1
		5. Sātut	Sātut	Sātut	3	1
		6. Uvkusigssat	Uvkusigssat	Uvkusigssat	3	1
		7. Igdlorssuit	Igdlorssuit	Igdlorssuit	3	1
		8. Nûgâtsiaq	Nûgâtsiaq	Nûgâtsiaq	3	1
						$9+1=10$
Upernavik	157 231	1. Sdr. Upernavik	Sdr. Upernavik	Sdr. Upernavik	3	1
		2. Proven	Proven	Proven	3	1
	855 130	3. Upernavik	Upernavik	Upernavik	4	2
		4. Augpilaqtoq	Augpilaqtoq	Augpilaqtoq	3	1
	66 40	5. Tugsâq	Tugsâq	Tugsâq	3	1
		6. Naujât	Tugsâq	Naujât	3	1
	70 160	7. Ivnrârssuit	Tugsâq	Ivnrârssuit	3	1
		8. Tasiussaq	Tasiussaq	Tasiussaq	3	1
	58 132	9. Nutârmiut	Tasiussaq	Nutârmiut, Ikerasârssuk	3	1
		10. Kraulshavn	Kraulshavn	Kraulshavn, Nûk	3	1
	174	11. Kuvdlorssuaq	Kuvdlorssuaq	Kuvdlorssuaq, Igdhulik	3	1
						$2+1=3$
Thule	122 53	1. Savigsivik (Sydområdet)	Savigssivik	Savigssivik	3	1
		2. Qeqertarsuaq (Midtområdet)	Qeqertarsuaq	Qeqertarsuaq	3	1
	37 105	3. Qeqertat (Midtområdet)	Qeqertarsuaq	Qeqertat	3	1
		4. Moriussaq	Moriussaq	Moriussaq Dundas?	3	1
	357 76	5. Qânâq (Thule)	Qânâq (Thule)	Qânâq (Thule)	3	1
		6. Siorapaluk (Nordområdet)	Siorapaluk	Siorapaluk	3	1
						$6+1=7$
Angmagssalik	1023	1. Isortoq	Isortoq	Isortoq, Pikiutdlít	3	1
		2. Tiniteqilâq	Tiniteqilâq	Tiniteqilâq	3	1
		3. Angmagssalik	Angmagssalik	Angmagssalik, Qernertuarssuit	5	2

Præstegæld		Valgkredse i hvert præste- gæld	Valgstedet	Valgkredsens område	Flg. antal vælges i hver valg- kreds	Udpeger til præste- gælds- rådet
		4. Kulusuk (Kap Dan)	Kulusuk (Kap Dan)	Kulusuk (Kap Dan), Kulusuk Flyve- plads	3	1
		5. Ikateq	Angmagssalik	Ikateq	3	1
over	500	6. Kûngmiut	Kûngmiut	Kûngmiut	4	1
		7. Sermiligâq	Sermiligâq	Sermiligâq	3	1
						8+1= 9
Scoresbysund	469	1. Scoresbysund	Scoresbysund	Scoresbysund, Kap Tobin	3	1
	60	2. Kap Hope	Scoresbysund	Kap Hope	3	1
						2+1=3

Forslag til Landstingsforordning om arbejds- og socialvæsenet i Grønlands styrelse og organisation

Bilag 14.

I henhold til loven om arbejds- og socialvæsenet i Grønland fastsætter Grønlands landsting herved reglerne for arbejds- og socialvæsenets organisation og styrelsesform.

I. Den centrale myndighed

§ 1. Landstinget nedsætter arbejds- og socialdirektionen, som varetager den centrale forvaltning af de arbejdsmarkedsmæssige og sociale anliggender.

Stk. 2. Direktionen er således sammensat:

Landsstyremanden for sociale anliggender som formand, 3 af landstinget udpegede medlemmer, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af landstinget, 2 repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, 1 repræsentant for de grønlandske kommuner. Direktionens medlemmer udpeges for en periode, der falder sammen med landstingets valgperiode.

Stk. 3. Til at fungere under formandens fravær vælger direktionen en næstformand blandt de af landstinget udpegede medlemmer.

Stk. 4. Arbejds- og socialdirektionen kan i alle sager, hvor det skønnes hensigtsmæssigt, som tilforordnede uden stemmeret supplere sig med sådanne personer, som har en specialviden om emner, der behandles af direktionen.

Stk. 5. Direktionen er beslutningsdygtig, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Beslutninger træffes ved stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens eller i hans fravær næstformandens stemme afgørende. Direktionen fastsætter i øvrigt selv sin **forretningsorden**.

§ 2. Formanden indkalder direktionen til møde så ofte, han finder det fornødent. Møde skal endvidere afholdes, når mindst to medlemmer forlanger det.

Stk. 2. Over direktionens møder udarbejdes et referat, som på næstfølgende møde forelægges til godkendelse. Ethvert medlem, kan forlange sin afvigende mening kort anført i referatet, og, hvis sagen sendes til anden myndighed, kræve, at denne samtidig gøres bekendt med referatet.

Stk. 3. En sag kan undtagelsesvis behandles skriftligt efter formandens beslutning.

Stk. 4. Sager, hvis afgørelse ikke tåler opsættelse, kan afgøres af formanden. Sagen skal snarest muligt herefter forelægges direktionen.

§ 3. Som forretningsfører for direktionen ansætter landstinget en arbejds- og socialdirektør. Direktionen fastsætter ved instruks retningslinjerne for direktørens kompetence og forretningsførelse.

II. Arbejds- og socialdirektionens funktioner

§ 4. Arbejds- og socialdirektionen skal udtale sig om alle spørgsmål af social, arbejdsmarkedsmæssig og erhvervsvejledningsmæssig karakter, der forudsætter landstingets stillingtagen eller stillingtagen fra danske myndigheder i bevillingsmæssig henseende.

Stk. 2. Det påhviler direktionen at følge udviklingen inden for arbejdsmarkedsområdet, erhvervsvej ledningsområdet og det sociale område i Grønland og for grønlændere i Danmark, som ikke er omfattet af danske regler inden for disse områder, og fremsætte forslag, som direktionen finder hensigtsmæssige.

§ 5. Direktionen fører tilsyn med den kommunale virksomhed inden for arbejdsmarkedsområdet, erhvervsvejledningsområdet og det sociale område.

Stk. 2. Direktionen kan yde bistand til de kommunale arbejdsmarkedsudvalg og sociale

udvalg og til de kommunale administrative myndigheder.

§ 6. Direktionen samordner arbejdsmarkeds-mæssige og sociale opgaver, som dækker mere end én kommune.

§ 7. Direktionen samordner inden for de givne bevillingsrammer oprettelsen af institutioner m.v. i Grønland, hvortil der ydes tilskud fra landskassen.

§ 8. Direktionen tilrettelægger uddannelse m.v. for medlemmer af arbejdsmarkedsudvalg og sociale udvalg og for personale, der administrativt varetager opgaver inden for arbejdsmarkedsområdet og det sociale område. Tilrettelæggelse af uddannelse af medlemmer af kommunale udvalg og personale, der er kommunalt ansat, sker efter forhandling med De grønlandske kommuners Landsforening.

§ 9. Arbejds- og socialdirektionen er berettiget til fra offentlige grønlandske myndigheder at indhente enhver oplysning, som skønnes fornøden.

III. Kommunalbestyrelsens funktion

§ 10. Kommunalbestyrelsen træffer bestemmelse om alle forhold vedrørende kommunens virksomhed på de arbejdsmarkeds-mæssige, erhvervsvejledningsmæssige og sociale områder, der ikke er henlagt til andre myndigheder.

IV. Udvalg og forvaltning i kommunen

§ 11. Kommunalbestyrelsen nedsætter i overensstemmelse med bestemmelserne om stående udvalg i landstingslov om de grønlandske kommuner et udvalg til forvaltning af kommunens arbejdsmarkeds-mæssige, erhvervsvejledningsmæssige og sociale anliggender (det sociale udvalg).

Stk. 2. Kommunens sociale anliggender i byggerne varetages dog af vedkommende bygderåd.

Stk. 3. De i stk 2 og 3 nævnte udvalg kan i alle sager, hvor det skønnes hensigtsmæssigt, som tilforordnede uden stemmeret supplere sig med særligt sagkyndige.

§ 12. Kommunalbestyrelsen nedsætter i overensstemmelse med bestemmelserne om udvalg i landstingslov om de grønlandske kommuner et udvalg til støtte for forvaltningen af kommunens arbejdsmarkeds-mæssige og erhvervsvejledningsmæssige anliggender (arbejdsmarkedsudvalget).

§ 13. Arbejdsmarkedsudvalget er fælles for alle valgkredse i kommunen. Det består af 1 formand udpeget af kommunalbestyrelsen, 1 medlem udpeget af kommunalbestyrelsen blandt medlemmerne af kommunens sociale udvalg, 1 medlem udpeget af lokalafdelingen af Grønlands Arbejdersammenslutning (GAS), 1 medlem udpeget af lokalafdelingen af Foreningen af Fiskere og Fangere i Grønland (KNAPP), 1 medlem udpeget af de stedlige private arbejdsgivere i forening og 1 medlem udpeget af de stedlige statslige arbejdsgivere i forening.

Stk. 2. Udvalget kan i alle sager, hvor det skønnes hensigtsmæssigt, som tilforordnede uden stemmeret supplere sig med særligt sagkyndige.

Stk. 3. Formanden indkalder arbejdsmarkedsudvalget så ofte, som han finder det fornødent, dog mindst én gang hvert kvartal. Møde skal endvidere afholdes, når mindst 2 medlemmer forlanger det.

V. Finansiering

§ 14. Landstinget fastsætter de nærmere regler om tilskud til arbejdsmarkeds-mæssige og sociale foranstaltninger efter forhandling med De grønlandske kommuners Landsforening.

VI. Ikrafttræden

§ 15. Denne forordning træder i kraft den

Stk. 2. Samtidig hermed ophæves landsrådsvedtægt af 19. oktober 1973 om en arbejds- og socialdirektion i Grønland, landsrådsvedtægt af 14. januar 1976 om en arbejds-

administration i Grønland og § 7 i landsrådsvedtægt af 19. februar 1975 om hjælp fra det offentlige,

Forslag til Landstingsforordning om erhvervmæssig uddannelse

Bilag 15.

§ 1. Forordningens formål er at søge gennemført erhvervmæssige uddannelsesforanstaltninger, som svarer til den tekniske udvikling og forholdene på arbejdsmarkedet.

§ 2. For at fremme forordningens formål opretter landstinget et erhvervsuddannelsesråd bestående af landsstyremanden for erhvervsuddannelsen i Grønland som formand, to medlemmer valgt af landstinget samt to medlemmer, hvoraf det ene skal repræsentere de kvindelige arbejdere, udpeget af Grønlands Arbejdersammenslutning, et medlem udpeget af fiskeri- og fangerorganisationerne i Grønland og et medlem udpeget af arbejdsgiverne i Grønland. Der udpeges tillige stedfortrædere for de fem sidstnævnte medlemmer. Skoledirektøren for Grønland og arbejds- og socialdirektøren tilforordnes rådet.

Stk. 2. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 3. Til varetagelse af det daglige arbejde ansætter landsstyret efter indstilling fra rådet en uddannelsesinspektør. Uddannelsesinspektøren er tillige sekretær for rådet.

Stk. 4. Efter indstilling fra rådet kan landsstyret ansætte konsulenter til at bistå rådet og give undervisning og vejledning til private erhvervsdrivende, som allerede er etableret, eller som agter at etablere sig.

§ 3. Det påhviler rådet i enhver henseende at udfolde bestræbelser for at tilvejebringe og ajourføre uddannelsesforanstaltninger i overensstemmelse med det i § 1 angivne formål.

Stk. 2. Rådet skal følge udviklingen af erhvervsuddannelserne, planlægge og koordinere erhvervsuddannelsesforanstaltningernes gennemførelse og vurdere disses effektivitet. Rådet kan behandle alle spørgsmål, der er

af betydning for erhvervsuddannelserne i Grønland, kan nedsætte udvalg til behandling af særlige spørgsmål og kan indhente oplysninger hos myndighederne og indkalde sagkyndige til sine forhandlinger. Rådet skal én gang om året afgive beretning om sin virksomhed vedrørende uddannelserne og om forløbet af de iværksatte uddannelser til landstinget.

Stk. 3. Efter indstilling fra rådet kan landsstyret træffe bestemmelse om, at enkelte uddannelser helt eller delvis falder uden for uddannelsesinspektørens område.

Stk. 4. Alle former for uddannelsesforanstaltninger, der helt eller delvis agtes iværksat for offentlige midler, skal anmeldes for rådet. Anmeldelsen skal indeholde en kort redegørelse for foranstaltningens formål og indhold.

§ 4. Det påhviler uddannelsesinspektøren at udarbejde årlige budgetforslag og føre budgetkontrol samt påse, at vedtagne uddannelsesforanstaltninger iværksættes og gennemføres, og i øvrigt føre tilsyn hermed.

§ 5. Deltagelse i uddannelsesforanstaltninger, der er omfattet af landstingsforordningen, er vederlagsfri.

Stk. 2. Landsstyret kan efter indstilling fra rådet bestemme, at deltagerne skal afkræves hel eller delvis betaling for de undervisningsmidler, der bliver deres ejendom.

Stk. 3. Vejledning i medfør af § 2, stk. 4, er vederlagsfri.

§ 6. Til deltagerne kan der ydes fri befordring til og fra uddannelsesstedet og det fornødne til dækning af opholdsudgifter efter regler fastsat af landsstyret.

§ 7. Deltagere i de af forordningen omfattede uddannelsesforanstaltninger, der finder sted som dagskole, kan få hel eller delvis

godtgørelse for tab af indtægter eller mistede arbejdsmuligheder efter regler fastsat af landsstyret.

§ 8. Landsstyret bemyndiges til at yde lån og stipendier til uddannelse af personer, som ikke kan opnå støtte efter §§ 6 og 7.

§ 9. Udgifter til foranstaltninger i medfør af landstingsforordningen afholdes af landskassen.

§ 10. Landstingsforordningen træder i kraft den

r

